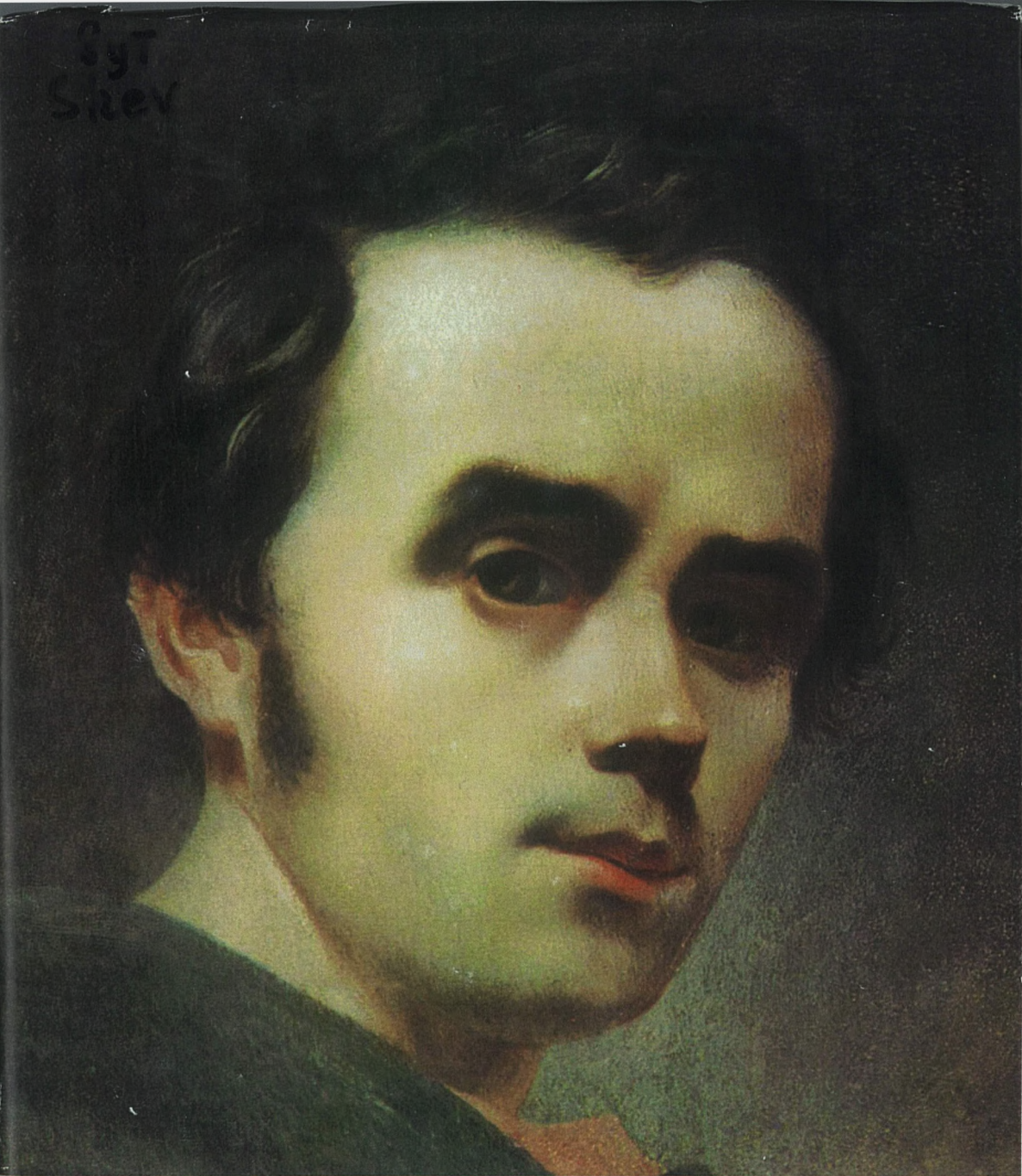

KOBZAR

Ukrainian Poetry of
Taras Shevchenko

This book is a celebration of the 200th anniversary of the birth of poet Taras Shevchenko on March 9, 1814

■ Taras Shevchenko is not only the greatest poet of Ukraine he is also one of the great writers of the world. This book provides 50 of his poems in the original Ukrainian, plus 50 English translations and also French translations.

■ Shevchenko was born a serf, virtually a slave, on March 9, 1814 in Moryntsi, Ukraine, which was then under the rule of the Russian Empire. His great artistic talent made him a free man but for only nine years in a lifetime of 47 years. His works were censored and he was exiled to Siberia by the Tsar of Russia who ordered that he was forbidden to write or paint. The poet ignored the Tsar's order.

■ Shevchenko (1814-1861) was a genius who was a poet, artist, prophet and patriot of Ukraine. He is credited as the founder of the beautiful Ukrainian language today of 46 million people.

■ This book has 31 illustrations in color and black and white including three Shevchenko photo portraits, five self-portraits, and example of his art which show his great talent as an artist.

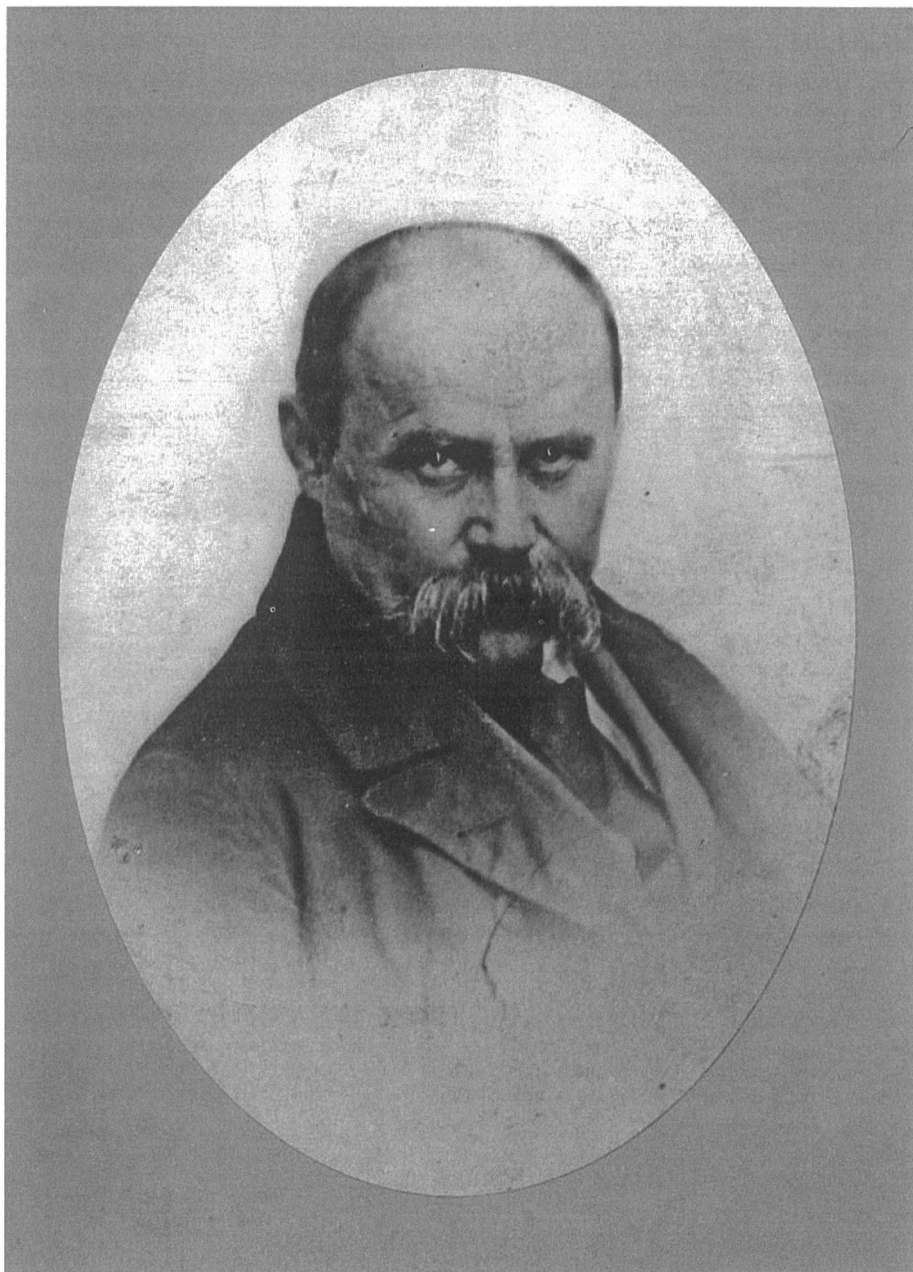
■ His poetry spoke of the universal desire for freedom from tyranny that is so relevant today.

SHEVCHENKO

March 9, 1814

200 Years

Taras Shevchenko
photo portrait, 1860-61

KOBZAR

Poetry of
TARAS SHEVCHENKO
in
Ukrainian, English and French

Introduction by
Andrew Gregorovich

Toronto
Taras Shevchenko Museum
2014

Publication Committee

Andrew Gregorovich
W. Harasym
Lyudmyla Pogoryelova
Bernardine Dobrowolsky
Nancy Stewart
George Borusiewicz

Other assistants:
Victoria Kravchyna
Victoria McKhail
Elisabeth Zwirchowsky

ISBN 978-0-921537-94-6

Introduction Copyright © by Andrew Gregorovich 2014

Published on the 200th anniversary of the birth of
Taras Shevchenko March 9, 2014

Taras Shevchenko Museum
1614 Bloor St. W.
Toronto ON Canada
M6P 1A7

Tel: 416 534-8662

Fax: 416 535-1063

Email: shevchenkomuseum@bellnet.ca

Website: www.infoukes.com/shevchenkomuseum

PREFACE

Two centuries ago on March 9, 1814 in Moryntsi, Ukraine, then under the rule of the Russian Empire, was born Taras Shevchenko. He was a poet, artist, patriot, and prophet. Soviet scholars emphasized that he was a humanist a term that is uncommon in the western world. It is concerned primarily with human beings and their values. He was born a serf, virtually a slave, and was owned by Russian Vasily Engelhardt. His genius was stifled until he became free at the age of 24. In 1840 he published a slim book of eight poems titled *Kobzar* (Minstrel) which became a sensation in Ukraine and the Russian Empire because it was in the Ukrainian language. His influence on this language was so significant that he is credited as the founder of the modern Ukrainian literary language which reflects the language of 45 million Ukrainians. He is universally considered the greatest Ukrainian poet and one of the giants of international world literature. Our Taras Shevchenko Museum was opened on June 29, 1952 and is the only Shevchenko Museum on the American continents.

To celebrate the immortal Taras Shevchenko the Taras Shevchenko Museum in Toronto in 2010 started working on a collection of 50 poems representing some of his finest poetry. It was decided to make it a tri-lingual collection in Ukrainian, English, and French. The selection attempts to include examples from a variety of dates and subjects. In selection the quality of the translation was also considered together with an attempt to include examples of the work of various translators.

Canadians have created the largest quantity of English language Shevchenkiana. The selection was made by Museum President Andrew Gregorovich and Museum Director Lyudmyla Pogoryelova. She reviewed the Ukrainian poems, the President reviewed the English translations, Victoria McKhail and Elisabeth Zwirchowsky reviewed the French translations. French translations were not available for some poems. In transliteration the letter y for words like *Prychynna* is pronounced like e in pre-che-na.

In Shevchenko's day the Russian Empire used the older Julian Calendar which is 12 days later than the common Gregorian calendar used today. By today's Gregorian Calendar Shevchenko was born on February 25 mentioned by some writers.

The Taras Shevchenko Museum thanks everyone for their assistance and their generous support of the publication of this book. I thank my son Michael for his important help and also O. Danchenko. Contributors are listed in the acknowledgement at the end of the book. However it is important to recognize the especially generous financial contribution of these organizations and individuals:

MAJOR DONORS

Kostaniuk, Constantine (Kosty), Winnipeg

Nelipa, Ludmyla, Niagara-on-the-Lake

Okano, Yoko, Paris, France

Olzhyh Foundation in Canada, Toronto

Sedun, Leonard B. Arch, OAA, MRAIC

Uhryn, Shirley & William, Edmonton, in memory of
Mary Shewchiw Bayers & William Bayers

Voytovich, Marta & Laurie Gauper, Madison, WI, USA
(in memory of Olena Wityk Wojtowycz)

Edmonton AUUC Senior Citizens Club

Association of United Ukrainian Canadians, Edmonton

Association of United Ukrainian Canadians, Toronto

Association of United Ukrainian Canadians, Welland

See also the Donors List p. 230.

Introduction

Among the great names of world literature is that of the Ukrainian poet Taras Shevchenko. We can say that Shevchenko is to Ukraine just as Shakespeare is to England, Dante is to Italy, Balzac is to France, Cervantes is to Spain, and Goethe is to Germany. All of them are national poets or writers who also have an international significance. Shevchenko is unique among them because of the persecution he suffered during his life. He was a serf, or slave, for 24 years, a free man for 9 years, an exile for 10 years and under Russian police surveillance 4 years. He once said "The story of my life is a part of the history of my homeland."

Shevchenko, like Shakespeare (with 154 sonnets), was both a poet and a dramatist. However, Shakespeare was a far greater dramatist (with 39 plays) since Shevchenko wrote only one surviving play *Nazar Stodolya*. However, Shevchenko was both more prolific and the greater poet with about 275 poems. Both of them are credited with their major contribution to their native languages, English and Ukrainian.

Taras Shevchenko was born a serf on March 9, 1814 in Moryntsi, Ukraine, which was then under the rule of the Russian Empire. It was near the capital of Ukraine Kyiv (Kiev). When he was two his family moved to the village of Kerelivka, which in 1926 was renamed Shevchenkove. As a serf he was the property of landowner Vasily Engelhardt. Shevchenko's father was Hryhory, who was literate, and his mother was Kateryna Boyko. Their family had three sons and three daughters. When his mother Kateryna died age 32 when he was nine years old his father married again and Shevchenko had a cruel step-mother. Shevchenko became an orphan at age eleven when his father died. He was put to work as a shepherd at age 13 as he says in his poem *When I was Thirteen*. At age 15, he was a servant in his master's residence. On one occasion he was drawing by a candle he had lit while his master was away. Unexpectedly

his master arrived and caught him by the burning candle and complained that he could have burned the house down. Shevchenko was beaten by the master.

As a boy he became fascinated with art and painting. At age 16 he did his earliest surviving art work, the *Portrait of a Woman*. In his early years he was influenced by Rembrandt and by Briullov his teacher and mentor at the St Petersburg Academy of Art. He had entered the Academy as a free man in 1838 and graduated with his diploma in 1845 as a talented painter of portraits and landscapes in oil, water color, pencil, ink and engraving. In Shevchenko's thousand paintings many are portraits for which he was paid as little as one ruble. In 1961 the Ukrainian Academy of Science published a large four volume set of books about his art. Three of his famous paintings are *Kateryna*, *Gypsy Fortune Teller* and an oval *Self-Portrait*, 1840.

His new master, Paul Engelhardt, who owned 10,190 serfs in Kyiv region, central Ukraine, decided to take the 15 year old Shevchenko. to Warsaw and Vilnius in 1829 and finally to the Russian Empire capital St Petersburg. His owner decided to make Shevchenko into an artist and he was apprenticed to a painter, Vasili Shiryaev.

There was a large Ukrainian community in St Petersburg. A Ukrainian art student, Ivan Soshenko (1807-1876), made his acquaintance when he was sketching one white night in the Summer Garden Park. He introduced him to prominent people including intellectuals, writers, historians and artists. His new friends recognized Shevchenko's artistic talent and wanted him to study at the Imperial Academy of Art but as a serf he could not. These friends finally decided that the famous Russian artist Karl Briullov, of French Huguenot origin, should paint a portrait of the famous Russian poet Vasili Zhukovsky and then raffle it off.

Engelhardt wanted a huge sum of 2,500 rubles to free Shevchenko from serfdom. This was raised by the painting and paid and on April 22, 1838 at age 24 Shevchen-

Portrait of a woman by Taras Shevchenko, 1830.
Shevchenko was age 16 and he was
first interested in art and only later in poetry.

ko became a free man.

It has sometimes been thought that Shevchenko was not well educated. However, he actually was very highly educated through his own efforts and from his presence in the highest circles of the intelligentsia of the Russian Empire and his studies at the Academy of Art. Taras became the favorite student of Karl Briullov. Friends who helped free him included K. Briullov, V. Zhukovsky, and the Secretary of the Academy of Art V. Grigorovich. He dedicated his 1841 *Haidamaks* to Grigorovich. Others include artist A. Venetsianov, A. Mokrytsky, composer M. Vielgorsky, and Ukrainian writer Evhen Hrebinka.

Shevchenko has been called the Bard of Freedom and was a voracious reader of history and novels all his life. For example, he read the works of over 33 different authors including Homer, Herodotus, Plutarch, Ovid, Petrarch, Dante, Boccaccio, Shakespeare, Byron, Walter Scott, Dickens, Defoe, Burns, Richardson, Rousseau, Hugo, Goethe, Schiller, Lermontov, Mickiewicz, Gogol, Voltaire, Hugo, Balzac and the *Bible*. He read much history including *Istoriya Rusov* a patriotic history of Ukraine promoting its independence which was available from about 1800 in manuscript and 1846 in print. Shevchenko's earliest surviving poem is *Possessed (Prychynna)* from 1837. It includes *The Mighty Dnipro River Roars* which became a popular song. He advised his people: "Study/ read, /learn foreign subjects/ but do not shun your own." He spoke fluent Polish, knew some French and read world literature in Russian and Polish translations.

As a young man Shevchenko was handsome, of medium height with a strong body and broad shoulders. His eyes were hazel color. He had an excellent memory and a good baritone singing voice. He loved to sing Ukrainian folk songs and was an optimist. Sometimes in Kyiv he would go alone to a place where he could sit and see the Dnipro River and sing songs. He drank rum, wine and horilka liquor but was seen drunk only one time in his whole life according to his friend Kostomarov. He could hold his

liquor but it was bad for his health. His favorite foods were borshch beet soup, kasha (buckwheat) and cabbage. He was attractive to women and one who fell in love with him was Princess Varvara Reppina who told him she would give him a gold pen to write his poetry. He proposed to several women but never married. The poet enjoyed smoking cigars. Shevchenko was very generous giving money to anyone who asked him. Sometimes his poor finances left him penniless. He used a cane in his last years. He traveled to many cities and villages in Ukraine and the Russian Empire. Late in 1842 he took a trip to Stockholm, Sweden and to Copenhagen, Denmark. In Ukraine in 1843 and 1845 he was once again captivated by the beauty of nature, the Dnipro River and Ukraine itself.

He was a passionate patriot of Ukraine and wrote many times about the love of the people for their motherland. He was not biased against any other people but he hated tyrannical governments. His friendship with the American black actor Ira Aldridge is one example of his friends. Some of his poetry was intended to inspire all peoples to freedom, justice and peace.

Shevchenko declared many times his desire for the freedom and independence of Ukraine. However, he was also interested in Slavic unity or a federation. Perhaps he visualized something like the British Commonwealth of Nations in which countries are independent but united on major issues. Shevchenko represented the Ukrainian love of freedom. He was a man of great courage. For example, he signed a document supporting the Jews against anti-Semitic prejudice. He did this after exile which might have inspired the government to persecute him again by exile.

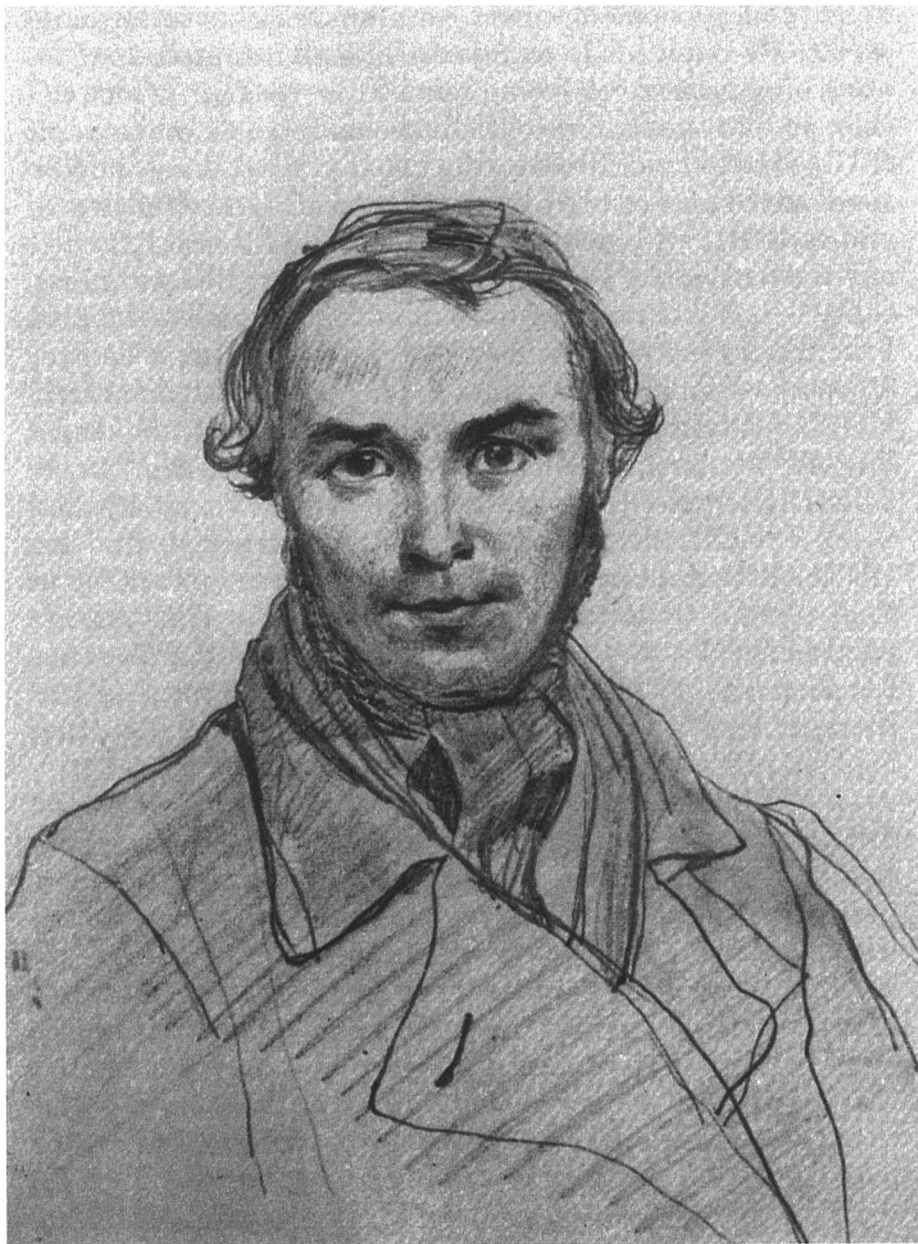
He had a love of the beauty of life, a great love of mankind and liberty. He was not a leader but he identified an American leader when he wrote "When shall we get our Washington / With a new and just law? / One day we shall." Ukraine needed a Washington to fight for its independence just as Washington did for the USA. The poet predicted Ukraine would become free.

The first Shevchenko monument on the American continents was unveiled in Oakville (Palermo), Ontario, Canada on July 1, 1951. It has not survived. In Winnipeg, Canada, a Shevchenko monument was unveiled in 1961 beside the Manitoba Parliament. A magnificent monument of Shevchenko by Ukrainian Canadian sculptor Leo Mol was unveiled in the American capital Washington on June 27, 1964. Our Taras Shevchenko Museum was officially opened in June 1952 and is the only Shevchenko museum in the western hemisphere.

Shevchenko has been honored in many ways. For example in 1970 a new element was discovered by the Ukrainian scientist Eugene Lazarenko. He named it Tarasovite in honor of Taras Shevchenko and the International Mineralogical Association in Washington DC officially added it to the world list of minerals. This is a rare honor for the Ukrainian poet. In the USA and Canada many organizations such as the Shevchenko Scientific Society, buildings and streets have been named after Shevchenko. For example in Manitoba there was a town named Shevchenko (now Vita) and in Montreal there is a Shevchenko Boulevard.

He intentionally created some poems in the form of Ukrainian folk songs. Because of their musicality there have been a very large number of music composers who have written over 800 pieces of music to his poems. Even today, his poem *Zapovit* serves as an unofficial Ukrainian National Anthem as it did in the 19th and 20th centuries. Ukrainian concerts often include a Shevchenko poem to be sung.

Music was important to the poet. He regularly went to the opera, concerts and musical salons as well as theaters. Living in the Russian capital city he attended many performances among them Shakespeare's *Othello* starring Black American actor Ira Aldridge. One of the poet's drawings was *King Lear* for Shakespeare's play. He occasionally complained that he was penniless and couldn't afford the opera or theater. He was familiar with the works of many music composers, pianists, violinists and singers. He men-

Taras Shevchenko
Self-portrait, pencil, 1845.

tioned many people of opera and music in his letters and works. He enjoyed listening to Ukrainian minstrels (*kobzars*) playing a *kobza* string musical instrument which developed into the bandura, the national musical instrument of Ukraine today. The *kobzars*, usually blind, sang the folk songs and epics of Ukraine and the poet himself collected and sang Ukrainian folk songs.

Shevchenko's poetry is marked with powerful musicality which has inspired many composers, such as Mykola Lysenko, to write music for them. Lysenko composed over 80 compositions to Shevchenko poems. Other composers, mainly Ukrainians, were inspired to compose music for Shevchenko poems. Some of these are Arkas, Dankevich, Gliere, Kosenko, Vorobkevich, Revutsky, Verbitsky and Peter Tchaikovsky, whose father was Ukrainian and his mother French. It is estimated that there are up to 900 musical compositions to Shevchenko's poems. This reflects partly his own deep love of music ranging from folk songs to opera. His poems have served as unofficial national anthems of Ukraine. For example, when the music to *Zapovit* is played the audience will automatically stand.

Shevchenko polished some of his poems after the first version. However some spontaneous poems such as *Sadok Vyshnevy* (Cherry Orchard) were perfect in their first version. A Shevchenko poem is a work of art created with words. He found that writing poetry was very easy which indicated his genius. He could write up to 200 lines of poetry in one day. He covered all the walls of his apartment in the St Petersburg Academy of Art (now a museum) with poems but none of these have survived. He thought that Ukrainian folk songs "Our dumas will never die, nor perish."

Although by profession he was a portrait painter his greatest love became poetry. He made over 1,000 paintings, drawings and engravings, many of which have not survived to today. He was awarded silver medals and the title Academician of Engraving. He wrote a book titled *The Artist*, which is partly autobiographical, and another group

of engravings titled *Pictorial Ukraine*. Famous Ukrainian artists before the poet included Antin Losenko (1737-1773), Dmytro Levytsky (1735-1822) and Volodymyr Borykovsky (1757-1825). Like Rembrandt Shevchenko painted, drew and engraved 24 self portraits according to L.V. Vladych. Unlike Shakespeare, whose true portrait today is still not known, Shevchenko has ten photo portraits and together with his death mask and self-portraits they provide a definitive and accurate image of the poet.

He wrote "My beautiful, my unfortunate Ukraine preened herself before me in all her immaculate and melancholy beauty... And so I grew more pensive and I could not take my spiritual eyes off that native and enchanting beauty. This was nothing less than my destiny."

In 1840 a slim book of 114 pages titled *Kobzar* (Minstrel) with eight poems by Shevchenko was financed by Petro Martos and published in St. Petersburg. The Russian censor, P. Korsakov, approved publication February 12, 1840 after 22 lines were censored and removed with 15 lines marked by censor dots. There were two versions printed. The first rare version with 115 pages and 1,471 lines and the second with 114 pages and 1,429 lines after censorship of 42 lines. When Shevchenko was arrested in 1847 the *Kobzar* was banned and copies destroyed, making it a very rare book of which over 1,000 had been printed. The 1860 *Kobzar* has 54 lines censored with dots indicated. The poet complained that the censors had "cleaned" his poems so much that he could not recognize his own "children."

Shevchenko was enthusiastic about Ukraine's Cossack history and wrote

"There were great times in Ukraine. The Cossacks knew how to reign" and there was "glory and freedom" then in Ukraine.

One of the major poems in the 1840 *Kobzar* was *Kateryna* which is about a girl betrayed by her lover who abandons her when she is pregnant. She finally commits suicide. Shevchenko wrote many poems about women in their

defense. Among them are *Servant Woman*, *Lileya* (Lily), *Maria*, *Mermaid*, *Witch*, etc. He wrote in the opening words of *Kateryna* which was dedicated to Zhukovsky:

O lovely maidens, fall in love,
But not with Muscovites,
For Muscovites are foreign folk,
They do not treat you right.

In 1841 Shevchenko completed his longest poetical work *Haidamaks* which the Russian censor passed on March 12, 1840 and was published in 1841 in St. Petersburg. It is about a revolt in 1768 of Ukrainians against harsh Polish rule. It is based partly on his grandfather's eyewitness account. It is his largest work and is considered by many critics as his greatest work.

Some Russian critics, like Vissarion Belinsky, were hostile to Shevchenko because he chose to write in Ukrainian and not in Russian. Belinsky said Shevchenko was a "nonexistent poet of a nonexistent nation, a nonexistent literature and a nonexistent language." It was argued that Ukrainian was a peasant language unsuited to use as literature. But it is the genius of Taras Shevchenko that molded Ukrainian into a beautiful language marked by a musicality superior to the language of neighboring countries. Shevchenko established the modern Ukrainian language and included some Western Ukrainian words to show the unity of the language. Ukrainians were so strongly influenced by his poetry that he was idolized as a cult figure and was called a prophet. Although he promoted the Ukrainian language he wrote a few poems, nine stories and his diary in Russian. However, because Russian was a foreign language to him they are usually not considered highly.

In 1845, in his poem *Caucasus* (Kavkaz) about the Russian invasion of Georgia and his friend who was killed there, he sympathized with the rebels. He wrote that "fame and freedom march with you and right is on your side" "The truth will rise! Freedom will rise Keep on fighting – you

are bound to win." "Behind you stands the glory, and sacred liberty as well." This was encouragement to the rebels fighting against Russia and probably also a veiled message to the Ukrainian nation.

Shevchenko's language was analyzed by Prof. Dmytro Chyzhevsky. The first characteristic of his poetry is the rhythm which he consciously reflected from folk songs like the *Kolomyjka* and *Kolyadky* (Christmas carols) plus others. Shevchenko did not use the traditional regularly alternating stress favored by Ivan Kotlyarevsky whose 1798 *Eneida* was a Ukrainian language predecessor of Shevchenko. Shevchenko's alternation is freer creating a rhythmic unit not of one or two syllables but of an entire line. However, his musicality did not depend on the usual rhyming endings of words. He replaced complete rhymes with incomplete rhymes which avoided monotony. Shevchenko's rhymes are unexpected, original and rich. He used internal rhyme between words of the same line, common in Romantic ballads. Ukrainian, unlike English, has the ability to use a dozen or more diminutives of nouns giving it more poetic flexibility.

Chyzhevsky writes: "Shevchenko's verse is by far the most tuneful, sonorous and harmonious of all Ukrainian writers before and after him. In fact there are few Romantic poets in the world whose poetry was orientated toward musicality to such a great extent" based partly on the use of repetition of words.

Ukrainian is a beautiful language with a strong musicality which is very difficult to translate into English and other languages. Because of this, English readers cannot appreciate the quality and genius of the Bard's poetry. Prof. George Luckyj, a leading expert on Shevchenko, states "Shevchenko's poetry is untranslatable." Shevchenko is credited as the founder of the modern Ukrainian literary language and of its literature.

The beauty and power of his poetry hit Ukrainians like a thunderbolt and he soon became famous in all of Ukraine and the Russian Empire. He used the name

“Ukraine” in his poetry rather than the name “Little Russia” used by the Russian government.

The name Ukraine was first used about 1050 AD when the common name was Rus or Ruthenia. Shevchenko never used the form of the word *Ukrainets* (Ukrainian). As early as 1738 Philip von Strahlenberg said in his book *An Historical-Geographical Description* printed in London that the people of Ukraine have properly two names “*Ukrainians and Cosacks.*”

Two of Shevchenko’s friends were M. Kostomarov and Panteleimon Kulish. Kulish once said Shevchenko was a “national prophet” and told the poet: “Your works do not belong to you alone and to your own time; they belong to the whole of Ukraine, and they will speak for it forever.” The poet predicted Ukraine’s independence (which was first proclaimed in 1918 and finally declared a second time on August 24, 1991):

Ukraine will rise,
Will light the beacon of truth,
And the slave children
Will pray in freedom. (Zaitsev, p. 132)

In 1843 and 1845 Shevchenko traveled to Ukraine. He visited Ukraine and was shocked at its poverty and mistreatment by landlords and government officials. He worked for the Archeographical Commission painting and sketching landscapes, churches and historical relics in Kyiv and other locations. His final visit was in 1859 but he was forbidden to live in Ukraine.

In 1845 Shevchenko graduated from the St Petersburg Academy of Art. Later that year when working on the Archeographic Commission he became very ill and he thought about death. Finally, on December 25, 1845, in Pereyaslav, he wrote his most famous poem *Zapovit* (Testament) which has been translated into almost 150 languages of the world. There are 21 translations of *Zapovit* in English. His thoughts turned to his beloved but enslaved Ukraine and he urged Ukrainians and others to fight for their freedom and independence from the Russian Em-

pire:

“Oh bury me, then rise ye up
And break your heavy chains
And water with the tyrant’s blood
The freedom you have gained.”

Another statement of the poet advocating violence to win freedom:

Await no good,
Expected freedom don’t await—
It is asleep: Tsar Nicholas
Lulled it to sleep. But if you’d wake
This sickly freedom, all the folk
Must in their hands sledge-hammers take
And axes sharp—and then all go
That sleeping freedom to awake.
(Rylsky p. 66)

Shevchenko was very courageous since he attacked serfdom, the autocratic Russian Tsar Nicholas I and his Empress, Tsar Peter I (the Great) and Tsarina Catherine II, (the Great) and the Russian government’s imperialism in poems like ‘*Caucasus*’ (Kavkaz). When he saw in St Petersburg the monument of Tsar Peter I built by Tsarina Catherine II Shevchenko wrote: “He is the first who crucified / our Ukraine and she was the second one who finished it off.” After he won the 1709 Battle of Poltava, Tsar Peter in 1720 banned publication of Ukrainian books. Catherine destroyed the Zaporozhian Cossack Sich fortress in 1775 and in 1783 she established serfdom in Ukraine.

The poet described Nicholas’s empress in an ugly way as “all wrinkled like a dried-up prune.” He not only hated the autocratic Tsarist Russian government he hated all such governments. He also hated landowners both Ukrainian and Russian who exploited and mistreated their serfs. In 1846-47 he was living in Kyiv when he became involved in the secret Society of SS.Cyril and Methodius. He was expecting to become a teacher of art at Kyiv University

which is now named in his honor. His friend, historian Nicholas Kostomarov, in cooperation with writer Panteleimon Kulish had established the secret society the Brotherhood of Cyril and Methodius which was opposed to serfdom and autocracy. It had only a few members. Kostomarov had created the *Book of Genesis of the Ukrainian Nation* in 1846 which promoted the idea of Slavic unity.

Shevchenko was a member, and his ideas permeated the Brotherhood. On February 28, 1847 an informant and spy, O. Petrov informed the Russian authorities about the brotherhood and the members were arrested. Shevchenko on April 5 was arrested on the bank of the Dnipro River in Kyiv. He was especially condemned for his poems against the Russian Tsar Nicholas I (1796-1855) and for his revolutionary poems critical of the totalitarian Russian government and serfdom.

In a jail cell in 1847 in the St. Peter and Paul Fortress in St Petersburg Shevchenko wrote his poem *Meni Odnakovo* (It is all the same to me).

It does not matter to me
Whether I live in Ukraine or not.
Whether in snow of foreign lands
I am remembered or forgot –
It matters now no more to me.

But it matters a lot to me
That my Ukraine will be lulled to sleep
By evil men, and will awake to find
Herself plundered and on fire ...
And that matters a lot to me.

Because of his statements criticizing Tsar Nicholas he was given the harshest sentence. He was sentenced to exile in Siberia. He was exiled to Orenburg as a private soldier Number 191 in the Fifth Battalion and later to Orsk in Siberia (today Kazakhstan) for life. Tsar Nicholas added to the sentence in his own handwriting that Shevchenko was to be “Under the strictest surveillance and prohibited to

write and to paint." His arrest devastated Shevchenko and he wrote "None will remember me." And:

My heart grows cold when I think
That they will not bury me in Ukraine,
That I will no longer live in Ukraine
And love men and God there.

Many of his poems were circulating in manuscript copied by students and others because the censors would not permit them to be published. There was no trial. This harsh sentence is probably a unique provision in the world of art and literature. Shevchenko was bitter about this sentence but he ignored it and secretly wrote poems in tiny letters and hid them in his boots. Some of the kind Russian officers allowed him to paint landscapes, portraits, soldiers and Kazakhs or Kirghiz. Finally free in 1857, Shevchenko managed to visit his family in Ukraine on June 28, 1859.

Some of Shevchenko's poems banned in the Russian Empire, such as *Zapovit*, were printed in the book *Novoye Stikhotvoreniya Pushkina i Shevchenki*. (*New works by Pushkin and Shevchenko*) in Leipzig, Germany, in 1859. The genius of Shevchenko established the foundation of the modern Ukrainian language and inspired its literature which was growing. Peter Valuyev the Russian Minister of the Interior in reaction to the poet's language heritage on July 30, 1863 issued a secret document that said that "there never existed, does not exist now and shall never exist a Ukrainian language." The Russian government in response to Shevchenko's influence in reviving his native language had declared war on the Ukrainian language in the Ems Ukase of May 30, 1876, which prohibited the printing of books in Ukrainian until 1905.

The poet's sentence condemned him to exile in Siberia as a soldier in the brutal Russian Army. It could have been a life sentence but after ten years as a soldier Tsar Nicholas died and Shevchenko's friends in St Petersburg promoted an amnesty for the poet. His health had suffered in exile and he looked older than his years but he wrote in his diary "It seems to me that I'm exactly the same as I was

ten years ago. Not a single feature in my inner character has changed.” His mind was still perfect. He was not allowed to live in Ukraine, only in the Russian capital St Petersburg. In his last four years he became an expert in engraving but was subjected to strict police surveillance. He was living in the St. Petersburg Academy of Art, in an apartment and studio connected by a stairway.

In 1860 he became concerned about education and published a *Bukvar* (Primer) and provided it free to schools. His health was deteriorating and in January of 1861, he was feeling pain in his chest. Apparently he was suffering from a heart attack. On his birthday, March 9, he was in bed and very weak but he had several visitors as late as 10:30 PM.

On March 10 (or February 26) 1861 during the night he died on the stairway at 5:30 AM. When I was on that stairway in 1989 I had a strong eerie feeling. His doctor, Eduard Bari, issued a certificate one day after his death which reveals in today’s terms that the poet suffered from severe organ failure, cirrhosis, and a heart attack which killed him. Shevchenko had been a champion against serfdom in the Russian Empire but unfortunately he died before it was ended by proclamation in February 1861.

His friends, especially Mykhailo Lazarevsky, organized and paid for his funeral in the Smolensk Cemetery in St. Petersburg. It attracted a huge crowd. At his funeral were Kostomarov and Kulish and Russian writers like Turgenev and Dostoevsky. Artists drew the coffin and a death-mask was made. At the grave site nine friends spoke including Kulish, Kostomarov (just a few words before he started crying)), Bilozersky, and Chubynsky. Six Ukrainians, two Russians and one Pole delivered eulogies by the grave. Some of his friends demanded that he be buried in Ukraine in Kyiv. Others thought Kaniv beside the Dnipro (Dnieper) River was the better location because the poet had planned to build a home there on Chernecha Hill (now Taras Hill where he is buried).

His friends petitioned the government to allow

Shevchenko to be buried in Ukraine by the Dnipro River as he had expressed his wish in *Zapovit*. Finally in May his cortege slowly made its way from St. Petersburg to Kyiv and then by boat to Kaniv where he was buried on May 22, 1861. Eventually a large cross was raised from public donations over his grave. In 1914, on the centennial of his birth, the Russian government ordered police to guard the grave and prevent any gatherings or programs being held on the anniversary. However Ukrainians around the world in Canada the USA and elsewhere celebrated the event. Soviet Ukraine honored Shevchenko on his 125th anniversary in 1939. In 1939 a high monument by Manizer was raised in Kaniv with a bronze statue of Shevchenko looking east to the Dnipro River just as he had wished. A Shevchenko museum is near the statue. Millions of people have visited Kaniv in tribute to Shevchenko making it the Ukrainian Mecca. It has been estimated that there are about 400 Shevchenko monuments in Ukraine and around the world. In 1961 it was reported by *Literaturna Ukraina* that there were over 400 Shevchenko public monuments but others suggest it is over 1,000. Perhaps this is a Guinness world record for a poet.

During the German occupation in World War II the precious objects of Shevchenko were safe in Siberia. The Ukrainian Academy of Science published a five volume collection of his works. A public monument was erected in Kyiv in front of the University, which was renamed in his honor, and located where formerly a monument of his tormentor Russian Tsar Nicholas I stood. On April 24, 1949 the National Taras Shevchenko Museum was officially opened in Kyiv on Shevchenko Boulevard. Shevchenko's genius touched various fields such as poetry, painting, and engraving.

Shevchenko was a poet, artist, patriot, and prophet. As a poet he wrote that he would protect his people with the power of his words: "I will glorify these silent small slaves! And on guard for them I will put the word." He also called on his countrymen to sharpen their axes to fight for

their freedom and independence.

The poet was deeply interested in the history of Ukraine and especially its Cossack history which is featured in many of his poems such as *Ivan Pidkova* and *Hammaliya*. He was critical of Hetman Bohdan Khmelnytsky for his 1654 Pereyaslav Alliance which introduced Russian rule of his homeland. He also attempted to write the libretto for a Mazepa Opera about the Ukrainian Hetman who fought with Swedish King Charles XII against Tsar Peter I in 1709. The project failed. He planned a large book of engravings of Ukrainian history *Pictorial Ukraine* but he managed only 28 engravings. Typical of his poems praising the Cossacks he wrote:

Once in Ukraine
Cannons roared like thunder
At one time the Zaporozhian Cossacks
Knew the path to power.
So they ruled and they won
Glory, yes and freedom...

In 1988 I received a report from Mykola Chubuk that Shevchenko's works had been published in Ukraine 450 times in almost 24 million copies (23,947,000). This includes books in Ukrainian and in other languages. The poem *Zapovit* (Testament) in a 1989 book was published in 147 world languages. Shevchenko's poetry has been translated into over 150 languages of the world including English, French, German, Italian, Russian, Chinese and Japanese.

The Shevchenko Museum in Kaniv had a map in 1961 showing the "sites of 47 industrial enterprises, 601 farms, 31 parks, 11 theaters, 196 settlements, 720 streets, 62 clubs, 86 schools, 26 libraries and 7 State farms named after Shevchenko." Today there are monuments of Shevchenko around the world in places like Canada (Winnipeg & Ottawa), USA (Washington D.C.), Cleveland and an Archipenko statue in the UNA Soyuzivka at Kerhonksen, N.Y.), Buenos Aires, Paris, Rome, and Moscow. Our Shevchenko Museum web-site has about 90 photos of

Taras Shevchenko
Self-portrait, India ink, 1843

Shevchenko monuments around the world. UNESCO has recognized Shevchenko three times.

Taras Shevchenko is not only the greatest poet of Ukraine he is also the greatest Ukrainian and an immortal giant of world literature. The poetry of Taras Shevchenko today is as beautiful as the day he wrote it over 150 years ago. It is also very worthwhile reading today because it is still very relevant to the Ukrainian nation. In the 1920s Soviet Ukraine for one year declared a Shevchenko Holiday. It is strange that today the country has no official holiday celebrating its greatest son. Ukraine should establish a Shevchenko Day.

Many prominent people have spoken in honor of Shevchenko. For example, writer Ivan Franko, the President of the United States John F. Kennedy and the Prime Minister of Canada John Diefenbaker:

“I am pleased to add my voice to those honoring the great Ukrainian poet Taras Shevchenko. We honor him for his rich contribution to the culture not only of Ukraine, which he loved so well and described so eloquently, but of the world. His work is a noble part of our historical heritage.”

President John F. Kennedy
United States of America
1961

“A century has passed since the death of Taras Shevchenko, the great Ukrainian poet, and it is most fitting that a monument in his honor is to be erected on the grounds of the Manitoba Legislature. As a poet he not only enriched the literature of his people but inspired them with new hope for freedom. What he sought for them he sought no less for the oppressed everywhere in the world.”

John G. Diefenbaker
Prime Minister of Canada
1961

“He was a peasant’s son and became a prince in the

realm of the spirit. He was a serf and became a great force in the community of human culture. He was simply a man and discovered a newer and freer order for professors and scholars. He suffered ten years from Russian militarism, but has done more for the freedom of Russia than ten victorious armies.”

Ivan Franko

May 12, 1914

We honor Taras Shevchenko on the 200th anniversary of his birth on March 9, 1814. We must remember his hard life which we listed at the beginning of this introduction. It included twenty-four years as a serf, nine years as a free man, ten years as an exile and four years under police surveillance. In keeping with his *Zapovit* Testament we recall his request:

“And in the great new family the family of the free, with softly spoken, kindly word remember also me.” We remember.

A.G.

Зміст / Contents / Sommaire

Причинна (Уривок)	33
The Mighty Dnieper (Excerpt)	
La Folle (Extrait)	
Думка («Тече вода в синє море...»)	34
The river to the blue sea flows	
L'eau Coule	
Думка («Нащо мені чорні брови...»)	36
Dumka (What does my black hair avail my)	
Chanson	
Тарасова Ніч.	39
The Night of Taras	
La nuit de Tarass	
Тополя	50
Topolia – The Poplar	
Іван Підкова.	60
Ivan Pidkova	
Ivan Pidkova	
«Думи мої, думи мої...»	65
O my thoughts, my heartfelt thoughts	
Pensées ô mes pensées	
Н. Маркевичу («Бандуристе, орле сизий...»)	74
Bandura-Player, Eagle Grey	
«Вітер з гаєм розмовляє...»	76
The Boat	
Le vent parle avec les arbres...	
Гамалія	78
Hamaleia	
Gamalia	
Розрита Могила	90
The Plundered Grave	
Дівичії ночі.	93
The Maiden's Nights	
Les nuits d'une jeune fille	
«Не завідуй багатому...»	97
Envy not the Man of Wealth	
Ne jalouse pas le riche...	
«Не женися на багатій...»	98

Don't wed N'épouse jamais une femme riche...	
Стоїть в селі Суботові (Уривок з містерії «Великий Лъох»)	100
Subotiv (a sequel to "The Great Mound") Au village de Soubotiv (Extrait du poème "Le Grand Tumulus")	
І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні мое дружнє посланіє.	104
To My Fellow-Countrymen, In Ukraine And Not In Ukraine, Living, Dead And As Yet Unborn My Friendly Epistle Épître (extrait)	
Color pages	113
«Минають дні, минають ночі...»	135
From Day to Day Les journées passent...	
«Як умру, то поховайте...»	138
My Testament Testament	
В казематі	142
III «Мені однаково чи буду...»	
In Prison	
III It makes no difference to me	
Dans la casemate	
III Cela m'est vraiment bien égal	
IV «Не кидай матері, казали...»	143
IV Leave not your dear mother IV Tu ne dois pas quitter ta mère!...	
VI «Ой три шляхи широкії...»	146
VI The Three Pathways VI Oh! les trois chemins...	
VII Н. Костомарову.	149
VII To N. Kostomarov VII A N. Kostomarov	
VIII «Садок вишневий коло хати...»	151
VIII A Spring Evening VIII Dans un verger – une chaumière...	
X «В неволі тяжко, хоча й волі...»	153
X 'Tis hard to bear the yoke X Dure est la prison...	
Княжна Поема, Уривок	154
Lines from the "Princess"	

La princesse (extrait)

N.N. («Сонце заходить, гори чорніють...») 155

Hymn Of Exile

N.N. (S'éteignent les champs et le verger et les monts...)

N.N. («Мені тринадцятий минало...») 157

I was thirteen (N.N.)

N.N. (J'avais treize ans...)

«І небо не вмить, і заспані хвилі...» 162

Drowsy the waves

Et le ciel n'est pas lavé et endormis sont les flots...

«Думи мої, думи мої...» 164

Thoughts of mine...

Mes pensées o mes pensées

«І широку долину...» 165

That mighty valley I shall not forget

Je n'oublierai

«На Великдень на соломі...» 167

On Easter Day

A Pâques, couchés sur la paille...

«Не молилася за мене...» 169

A Cottage

Non, ma mère, tu n'as pas prié pour ton fils...

«Якби ви знали паничі...» 174

Young masters, if you only knew

Si vous saviez, jeunes seigneurs...

Юродивий 180

The Half-Wit

Un Fou

Доля 187

Fate

Le Destin

Муза 188

The Muse

Le Muse

Слава 192

To the Goddess of Fame

Le Gloire

Сон («На панщині пшеницю жала...») 195

A Dream ("In servitude she harvested the wheat...")

Le Rêve (En Moissonnant pour son seigneur...)

«Я не нездужаю, нівроку...»	197
I am not unwell	
Je ne vais pas trop mal, ma foi...	
Марку Вовчку.....	199
To Marko Vovchok	
A Marko Vovchok	
Ісаїя. Глава 35 (<i>Подржаніє</i>).....	201
Isaiah. Chapter 35. <i>An Immitation</i>	
Esaie. Chapter 35 (<i>Imitation</i>)	
Сестрі	204
To my sister	
A ma sœur	
«Ой діброво, темний гаю...».....	207
Oak-grove, darkly-shadowed spinney	
O sombre et profonde forêt!...	
Молитва («Царям, всесвітнім шинкарям...»)	208
Prayer	
Prière (Aux tsars, cabaretiers de l'univers...)	
«Світе ясний! Світе тихий!...»	209
Oh Shining World	
Monde serein, monde paisible	
Лікери	211
A Likeria	
«І Архімед, і Галілей...».....	213
Old Archhimesdes drunk no wine	
Ni Archimède, ni Galilèe...	
«Минули літа молодії...»	214
My years of youth have passed away	
Les jeunes années ont passé...	
«І день іде, і ніч іде...»	216
Day comes and goes...	
Le jour passe et la nuit passe...	
«Чи не покинуть нам небого...»	217
Surely the time has come	
N'est-il pas temps, mon amie...	
Notes	222
Bibliography	225
Donors	230

King Lear, by Taras Shevchenko, 1843.
An illustration to Shakespeare's drama.
Shevchenko quoted Shakespeare often and in
exile treasured a Shakespeare book.

POETRY

ПРИЧИННА

(Уривок)

Рече та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

1837, С.-Петербург

THE MIGHTY DNEPER

(Excerpt)

The mighty Dnieper roars and bellows,
The wind in anger howls and raves,
Down to the ground it bends the willows,
And mountain-high lifts up the waves.
The pale-faced moon picked out this moment
To peek out from behind a cloud,
Like a canoe upon the ocean
It first tips up, and then dips down.
The cocks have not proclaimed the morning,
There's not a sound as yet of man,
The owls in glades call out their warnings,
And ash trees creak and creak again.

*1837, St. Petersburg
Translated by John Weir*

LA FOLLE

(Extrait)

Le Dniepr mugit, le Dniepr sanglote,
Sous l'âpre vent, les saules plient...
Telles des monts, les vagues hautes
S'élèvent vers le ciel pâli.

La lune, apparaissant derrière
Les sombres nues qui s'entrouvraient,
Comme un canot en pleine mer,
Plongeait pour reparaitre après.
Les coqs ne chantaient pas encore;
Dans le silence des forêts,
Craquait parfois un arbre mort
Et des chouettes hululaient.

1837, St.-Petersbourg
Traduit par Nina Nassakina

ДУМКА

Тече вода в сине море,
Та не витікає,
Шука козак свою долю,
А долі немає.
Пішов козак світ за очі;
Грає сине море,
Грає серце козацьке,
А думка говорить:
«Куди ти йдеш, не спитавшись?
На кого покинув
Батька, неньку старенькую,
Молоду дівчину?
На чужині не ті люде —
Тяжко з ними жити!
Ні з ким буде поплакати,
Ні поговорити».
Сидить козак на тім боці,
Грає сине море.
Думав, доля зустрінесться —
Спіткалося горе.
А журавлі летять собі
Додому ключами.
Плаче козак — шляхи биті
Заросли тернами.

1838, С.-Петербург

THE RIVER TO THE BLUE SEA FLOWS...

The river to the blue sea flows
But flows not back again!
The Cossack seeks his fortune too,

But all his search is vain.
 Wide in the world the Cossack goes,
 And there the blue sea roars,—
 The Cossack's heart is boisterous too,
 This question it explores:
 "Where have you gone without farewell?
 To whom has all been left —
 Of father and old mother now
 And of your maid bereft?
 These alien folk have alien hearts;
 It's hard with them to live;
 No one is here to share ones tears
 Or gentle words to give."
 The Cossack haunts the farther coast, —
 And still the blue seas roar.
 He hoped to find his fortune there,
 But met with sorrow sore.
 And while the cranes in coveys seek
 The ocean's farther bournes,
 The Cossack weeps — the beaten paths
 Are overgrown with thorns.

1838, St. Petersburg
Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell

L'EAU COULE ...

L'eau coule vers la mer bleue
 L'eau coule sans fin...
 Et c'est en vain que le cosaque
 Cherche où est son destin.
 Il est parti droit devant lui
 Tandis que jouait la mer
 Que jouait son cœur
 Et qu'une voix lui disait:
 «Où t'en vas-tu à l'aventure?
 Et pour qui as-tu donc quitté
 Le père, la vieille mère
 Et la douce jeune fille?
 Ailleurs, il y a des étrangers
 Ailleurs la vie te sera dure
 Et tu ne trouveras personne
 Pour partager tes larmes et tes pensées.»

Il est maintenant au bord du rivage
Tandis que joue la mer.
Il croyait rencontrer la chance,
Il n'a trouvé que la douleur.
Les goélands volent vers l'autrerive
A jamais hors d'atteinte.
Il pleure. Les ronces et les épines
Ont couvert les chemins.

1838, St.-Petersbourg
Traduit par Kaléna Uhryn

ДУМКА

Нащо мені чорні брови,
Нащо карі очі,
Нащо літа молодії,
Веселі, дівочі?
Літа мої молодії
Марно пропадають,
Очі плачуть, чорні брови
Од вітру линяють.
Серце в'яне, нудить світом,
Як пташка без волі.
Нащо ж мені краса моя,
Коли нема долі?
Тяжко мені сиротою
На сім світі жити;
Свої люде — як чужії,
Ні з ким говорити;
Нема кому розпитати,
Чого плачуть очі;
Нема кому розказати,
Чого серце хоче,
Чого серце, як голубка,
День і ніч воркує;
Ніхто його не питає,
Не знає, не чує.
Чужі люде не питають —
Та й нащо питати?
Нехай плаче сиротина,
Нехай літа тратить!
Плач же, серце, плачте, очі,
Поки не заснули,

Голосніше, жалібніше,
Щоб вітри почули,
Щоб понесли буйнесенькі
За синєє море
Чорнявому зрадливому
На лютеє горе!

1838, С.-Петербург

DUMKA

What does my black hair avail me,
Or my black eyes, sparkling,
What do youthful years avail me
Cheerful and a maiden's?
All my youthful years are passing,
Passing to no purpose,
And my eyes are weeping meanwhile
Winds turn pale my tresses.
My heart sinks, it shuns the daylight,
As imprisoned birdlet.
What avails me all my beauty,
If I've no good fortune?
It is hard for me, an orphan,
To live on hereafter,
All my people are as strangers —
I have none to talk with;
I have no one to ask questions
Why my eyes are weeping.
I have no one to tell freely
What my heart is wishing,
Why my heart, just as a dovelet
Day and night is mourning.
No one wishes to ask of it,
Knows it not nor hears it.
Strangers will not ask me of it —
Why should it concern them?
Let the orphan go on weeping,
Let her waste her hours!
Weep, my heart! My eyes, keep weeping,
Till you close forever,
Cry aloud, complain unceasing
For the winds to listen,
And take all my lamentations

Far across the blue sea,
To the false and black haired lover,
To his bitter sorrow!

1838, St. Petersburg
Translated by Clarence A. Manning

CHANSON

A quoi bon mes sourcils noirs
Et mes beaux yeux bruns?
Mes années de jeune fille
S'écoulent en vain.
Mes années de jeune fille
Déjà défleurissent,
Mes yeux bruns, mes sourcils noirs
De chagrin ternissent.
Telle une alouette en cage
D'ennui je me meurs,
Ma beauté à quoi sert-elle
Sevrée de bonheur?
Sur la froide et vaste terre
Je vis esseulée,
Ma famille m'est étrangère,
Nul a qui confier
Mes chagrins et mes alarmes,
Dire ma douleur
Ce qui fait couler mes larmes,
Ce que veut mon cœur.
Comme une colombe pure
Il tremble et gémit,
Mais personne n'en a cure,
Nul ne s'en soucie.
Personne ne me demande
D'où me vient mon mal,
Qu'une pauvre enfant s'étiole
A tous c'est égal.
Saigne donc, mon cœur, mes larmes
Coulez en torrent,
Remplissez autour les airs,
Imprégnez le vent!
Que le vent vers d'autres ciels
Emporte mes pleurs
Et inonde l'infidèle,

Lui porte malheur.

1838, St.-Pétersbourg
Traduit par Nina Nassakina

ТАРАСОВА НГЧ

На розпутті кобзар сидить
Та на кобзі грає,
Кругом хлопці та дівчата,
Як мак процвітає.
Грає кобзар, виспівує,
Вимовля словами,
Як москалі, орда, ляхи
Бились з козаками,
Як збиралась громадонька
В неділеньку вранці,
Як ховали козаченька
В зеленім байраці.
Грає кобзар, виспівує,
Аж лихо сміється...

«Була колись Гетьманщина,
Та вже не вернеться! ...

Встає хмара з-за Лиману,
А другая з поля,
Зажурилась Україна —
Така її доля!
Зажурилась, заплакала,
Як мала дитина.
Ніхто її не рятує...
Козачество гине,
Гине слава, батьківщина,
Немає де дітись.
Виростають нехрещені
Козацькі діти,
Кохаються невінчані,
Без попа ховають,
Запродана жидам віра,
В церкву не пускають!
Як та галич поле криє,
Ляхи, уніати
Налітають — нема кому
Порадоньки дати.

Обізвався Наливайко —
Не стало кравчини!
Обізвався козак Павлюга —
За нею полинув!
Обізвався Тарас Трясило
Гіркими сльозами:
«Бідна моя Україно,
Стоптана ляхами!
Україно, Україно!
Ненько моя, ненько!
Як згадаю тебе, краю,
Заплаче серденько...
Де поділось козачество,
Червоні жупани?
Де поділась доля-воля?
Бунчуки? Гетьмани?
Де поділося? Згоріло?
А чи затопило
Сине море твої гори,
Високі могили?..
Мовчать гори, грає море,
Могили сумують,
А над дітьми козацькими
Поляки панують.
Грай же, море, мовчить, гори,
Гуляй, буйний, полем —
Плачте, діти козацькії,
Така ваша доля!»

Обізвався Тарас Трясило
Віру рятовати,
Обізвався, орел сизий,
Та й дав ляхам знати!
Обізвався пан Трясило:
«А годі журиться!
А ходім лиш, пани-брати,
З поляками биться!»

Вже не три дні, не три ночі
Б'ється пан Трясило.
Од Лимана до Трубайла
Трупом поле крилось.
Ізнемігся козаченько,
Тяжко зажурився,
А поганий Конецпольський

Дуже звеселився.
Зібрав пляхту всю до купи
Та й ну частувати.
Зібрав Тарас козаченьків
Поради прохати.
«Отамани товариші,
Брати мої, діти!
Дайте мені порадоньку,
Що будем робити?
Бенкетують вражі ляхи
Наше безголов'я».
«Нехай собі бенкетують,
Нехай на здоров'я!
Нехай, кляті, бенкетують,
Поки сонце зайде,
А ніч-мати дасть пораду —
Козак ляха знайде».

Лягло сонце за горою,
Зірки засіяли,
А козаки, як та хмара,
Ляхів обступали.
Як став місяць серед неба,
Ревнула гармата,
Прокинулись ляшки-панки —
Нікуди втікати!
Прокинулись ляшки-панки
Та й не повставали.
Зійшло сонце — ляшки-панки
Покотом лежали.

Червоною гадюкою
Несе Альта вісті,
Щоб летіли круки з поля
Ляшків-панків їсти.
Налетіли чорні круки
Вельможних будити,
Збиралося козацество
Богу помолитись.
Закрякали чорні круки,
Виймаючи очі,
Заспівали козаченьки
Пісню тії ночі,
Тії ночі кривавої,
Що славою стала

Тарасові, козачеству,
Ляхів що приспала.

Над річкою, в чистім полі,
Могила чорніє,
Де кров текла козацькая,
Трава зеленіє.
Сидить ворон на могилі
Та з голоду кряче...
Згада козак гетьманщину,
Згада та й заплаче!
Було колись — панували,
Та більше не будем!
Тії слави козацької
Повік не забудем!..»

Умовк кобзар, сумуючи:
Щось руки не грають.
Кругом хлопці та дівчата
Слізоньки втирають.
Пішов кобзар по улиці —
З журби як заграє!
Кругом хлопці навприсядки,
А він вимовляє:
«Нехай буде отакечки!
Сидіть, діти, у запічку,
А я з журби та до пинку,
А там найду свою жінку,
Найду жінку, почастану,
З вороженьків покепку».

1838, С.-Петербург

THE NIGHT OF TARAS

At the crossroads sits a minstrel
Playing on his kobza;
Gathered round him, boys and girls
Blossoming like poppies.
The minstrel plays, and sings to it,
Chanting out the words,
How the Cossacks fought the Poles,
The Muscovites the Horde.
How the whole assembly gathered
Early on a Sunday;

How they buried a young Cossack
In a verdant gully.
The minstrel plays, and sings to it,
And makes misfortune smile:

"Once there was the Hetmanate—
It passed beyond recall;
Once, it was, we ruled ourselves,
But we shall rule no more...
Yet we never shall forget
The Cossack fame of yore!
A cloud comes up behind the Lyman,
A cloud from the plain:
Ukraina, mourning, grieving, —
Such, indeed, her fate!
Like a little child she grieves,
She weeps, and to her rescue
No one comes... the Cossack host
Fall away and perish;
Fame, and the land of their fathers
Perish—and no haven...
And the scions of bold Cossacks
Now grow up unchristened,
Love in sin, unblessed by marriage,
Priestless are interred,
And their faith is sold to Jews,
And they debarred from church.
While Poles and Uniates, like jackdaws
Covering the plain,
Swoop down,—to give her good advice
No one still remains.
Nalyvayko did come forth—
Then the Kravchyna vanished!
Cossack Pavlyuk did come forth—
And followed in like manner!
Taras Tryasylo then came forth,
With bitter tears, he said:
'My poor Ukraine all trampled down,
Where Polish feet now tread!'
Ukraina, Ukraina!
Mother, mother dearest!
When I but recall your fate
My heart is all a-weeping!
Where is the Cossack host, and where

Are the red jerkins scattered?
Where the freedom-destiny?
The Hetmans and their banners?
Where is it scattered? Burned to ashes?
Or has the blue sea drowned
And covered over your high hills
And the lofty mounds?
Mountains speak not, sea still dances,
Gravemounds sadly brood,
O'er the scions of bold Cossacks
Heathen men now rule.
Dance, then, sea! Be silent, mountains!
Wild wind, roam the plain!
Weep, you scions of bold Cossacks!
Such, indeed, your fate!
Taras Tryasylo then came forth,
Came forth the faith to save,
The grey-winged eagle then came forth,
And to the Poles he gave
Good cause to feel it! Tryasylo said:
'We have grieved long enow!
But let us go, my friends and brothers,
To fight the Polish foe!'

Throughout three days throughout three nights,
Tryasylo fought and more,
From Lyman to Trubaylo the plain
Was strewn with corpses o'er.
The noble Cossack's strength was failing,
Grievously he sorrowed;
Greatly, greatly then rejoiced
The heathen Koniecpolski,
All the nobility he gathered,
Set them all a-feasting,
Taras his Cossacks bold then gathered,
Counsel he was seeking:
'Otamans and comrades bold,
My brothers and my sons,
Give me, pray, your good advice
What should now be done.
The accursed Poles are feasting,
Like our doom, our knell...'
'Let them sit a-banqueting,
Feast to their good health!

Let the accursed sit banqueting
Till dusk, but mother night
Will counsel us. The Cossack then
His Polish foe will find!"

The sun lay down behind the mountain,
And the stars came out,
Like a cloud, the Cossack force
Ringed the Poles about.
The moon stood high amid the sky—
The cannon roared and thundered;
Sudden the Polish lordlings woke—
Nowhere to take cover!
Sudden the Polish lordlings woke—
But never did they rise:
The sun came up, and one and all
They lay there side-by-side.

Like a serpent, crimson-red,
The Al'ta brings the tidings,
Calling ravens from the plain
To eat the Polish lordlings.
Flying the black ravens came
To rouse the sleeping lords,
And the Cossack host assembled
To give thanks to God.
The black ravens cawed and croaked,
Digging out the eyes,
While bold Cossacks sang the song
Of that bloodstained night,—
The night which put the Poles to sleep,
The night which thus became
For Taras and the Cossack host
Their glory and their fame.

On the plain a gravemound stands
Black above the stream;
Where the Cossack blood once flowed
Now the grass grows green.
A raven sits upon the mound,
From hunger it is cawing,
A Cossack recalls the Hetmanate,
Recalls it, and is mourning..."

Grieving, the minstrel ceased, somehow

His hands refused to play,
And, gathered round him, boys and girls
Wiped their tears away.

The minstrel went along the road,
Suddenly, what a lay
He starts to play, from grief! The lads
Dance round, he sings and plays:
"Let this be the way it goes!
Sit there, children, by the stove,
I, being sad, will to the inn,
There I shall find my wife within,
Shall find my wife, and stand a round,
And laugh, our enemies to confound!"

*1838, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

LA NUIT DE TARASS

Assis auprès d'un carrefour
Le kobzar joue de la kobza.
Autour de lui les gars, les filles
Tels des coquelicots en fleur.
Le kobzar joue, il chante aussi,
Conte comment les Moscovites,
Les Tartares, les Polonais
Ont tant combattu les Cosaques;
Comment, le dimanche matin,
La foule pour tenir conseil
Arrivait et se rassemblait
Ou comment un jeune Cosaque
Fut enterré dans le bocage
Qui se trouve dans le ravin.
Le kobzar joue, le kobzar chante
Si bien que même le malheur
Est moins lourd. Il y eut jadis
Le régime des attamans
Mais ce temps est bien révolu.
Nous eûmes le pouvoir jadis,
Nous ne l'aurons plus désormais,
Pourtant nous n'oublierons jamais
La gloire des anciens Cosaques.
Au-dessus du Liman se lève
Un nuage, un autre aussitôt

Apparaît au-dessus du champ.
Tel est le destin de l'Ukraine:
Elle s'afflige, est devenue
Triste comme un petit enfant,
S'est mise à pleurer comme lui –
Et personne pour la sauver...
Ainsi périssent les Cosaques,
La gloire et la patrie périssent,
On ne sait à qui se vouer.
Les enfants cosaques grandissent
Sans avoir été baptisés,
On s'aime sans se marier,
On est enterré sans le pape,
Aux juifs on a vendu la foi,
On ne vous permet plus d'entrer
Dans les églises de l'Ukraine,
Les Polonais et les Uniates
S'abattent comme sur un champ
Fait une bande de corbeaux.
Pour venir au secours, personne!
A l'appel Nalivaïko
Répondit. Kravtchina périt.
Le Cosaque Pavliouga
Répondit et vint au secours.
Aussi Tarass Triassilo
Répondit en versant des larmes:
« Ma pauvre Ukraine, je te vois,
« Toi, foulée par les Polonais. »
Mon cœur, ma mère! Ukraine! Ukraine!
Lorsque je pense à ton destin,
Mon cœur commence à sangloter.
Que sont devenus les Cosaques
De vestes rouges habillés?
Ta fortune et ta liberté?
Et tes chefs avec leurs fanions,
Sont-ils devenus de la cendre?
La mer bleue a-t-elle englouti
Tes monts, tes tombes élevées?
Ah! les monts gardent le silence
Cependant qu'écume la mer,
Que languissent les hautes tombes,
Que sur les enfants des Cosaques
Ont le pouvoir des gens sans foi.
Gronde, mer! taisez-vous, montagnes!

Qu'un grand vent balaye la plaine!
 Pleurez donc, enfants des Cosaques,
 Pleurez car tel est votre sort!
 A l'appel il a répondu
 TarassTriassilo, voici
 Qu'il vient pour secourir la foi.
 Il dit, l'aigle aux ailes bleues-noires,
 Et d'ici peu les Polonais
 Vont recevoir de ses nouvelles!
 Dit messire Triassilo:
 « Eh quoi!c'est assez s'affliger!
 « Allons donc, oh! seigneurs, mes frères,
 « Tous combattre les Polonais. »
 Déjà depuis plus de trois jours,
 Déjà depuis plus de trois nuits,
 Se bat notre Triassilo.
 Du Liman jusqu'à Troubaïl
 Le champ est couvert de cadavres.
 Le Cosaque est à bout de force,
 Il est bien triste, le Cosaque,
 Alors que jubile déjà
 Cet horrible Koniecpolski
 Qui convie toute sa noblesse
 Pour se réjouir et festoyer.
 Tarass rassemble ses Cosaques,
 Lui, c'est pour demander conseil:
 « Atamans, vous, mes camarades,
 « Vous, mes frères, vous, mes enfants,
 « Qu'allons nous faire maintenant?
 « Les Polonais fêtent déjà
 « Notre débâcle. » – « Qu'ils la fêtent
 « Tout à leur aise, les maudits,
 « Avant que le soleil se couche,
 « La mère nuit porte conseil,
 « Le Cosaque retrouvera
 Avant longtemps le Polonais. »
 Derrière les monts, le soleil
 S'est couché, les étoiles brillent;
 Les Cosaques comme un nuage
 Ont encerclé les Polonais.
 Lorsqu'au milieu du firmament
 La lune se fut élevée,
 Tout à coup le canon gronda,
 Les Polonais se réveillèrent

Mais impossible de s'enfuir!
Les Polonais se réveillèrent,
Mais ils ne se levèrent pas.
Lorsque le soleil apparut
Les Polonais jonchaient la terre.
Alta, qui maintenant ressemble
A la vipère rouge, porte
La nouvelle, afin que l'on voie
Les corbeaux s'envoler aux champs,
Déchiqueter les Polonais.
S'abattirent les corbeaux noirs
Pour réveiller ces grands seigneurs.
Les Cosaques se réunissent,
Chantent les louanges de Dieu
Et croassent les corbeaux noirs
Pendant qu'ils arrachent les yeux,
Pendant que chantent les Cosaques
En l'honneur de cette nuit-là,
En l'honneur de la nuit sanglante
Qui fit la gloire des Cosaques
Et qui berça les Polonais
Au long de leur dernier sommeil.
La tombe aujourd'hui devient noire
Dans les champs près de la rivière;
Là où coula le sang cosaque
Pousse au contraire une herbe verte.
Maintenant sur la tombe noire
Le corbeau croasse de faim...
De ses anciens chefs le Cosaque
Se souvient, se souvient et pleure. »
Le kobzar maintenant s'est tu,
Il est triste, ses mains ne peuvent
Plus toucher à son instrument.
Autour de lui garçons et filles
Essuyent leurs larmes. Lui s'en va.
Et de tristesse il recommence
A jouer tout en s'en allant.
Tout autour de lui les garçons
Bientôt se mettent à danser.
Il leur dit: « Qu'il en soit ainsi!
« Restez, enfants, au coin du feu,
« Moi je m'en vais au cabaret,
« Je vais y retrouver ma femme
« Et nous allons y boire ensemble.

« Je rirai de mes ennemis. »

1838, St.-Pétersbourg
Traduit par Eugène Guillevic

ТОПОЛЯ

По діброві вітер вие,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю
До самого долу.
Стан високий, лист широкий
Марне зеленіє.
Кругом поле, як те море
Широке, синіє.
Чумаки іде, подивиться
Та й голову схилить,
Чабан вранці з сопілкою
Сяде на могилі,
Подивиться — серце ние:
Кругом ні билини.
Одна, одна, як сирота
На чужині, гине!

Хто ж викохав тонку, гнучку
В степу погирати?
Постривайте — все розкажу.
Слухайте ж, дівчата!

Полюбила чорнобрива
Козака дівчина.
Полюбила — не спинила:
Пішов — та й загинув...
Якби знала, що покине —
Було б не любила;
Якби знала, що загине —
Було б не пустила;
Якби знала — не ходила б
Пізно за водою,
Не стояла б до півночі
З милим під вербою;
Якби знала!..

І то лихо —
Попереду знати,
Що нам в світі зострінесться...

Не знайте, дівчата!
Не питайте свою долю!..
Само серце знає,
Кого любить... Нехай в'яне,
Поки закопають,
Бо не довго, чорнобриві!
Карі оченята,
Біле личко червоніє —
Не довго, дівчата!
До полудня, та й зав'яне,
Брови полиняють.
Кохайтесь ж, любіться,
Як серденько знає.

Защебече соловейко
В лузі на калині,
Заспіває козаченько,
Ходя по долині.
Виспівує, поки вийде
Чорнобрива з хати,
А він її запитає:
Чи не була мати.
Стануть собі, обіймуться —
Співа соловейко;
Послухають, розійдуться,
Обое раденькі...
Ніхто того не побачить,
Ніхто не спитає:
«Де ти була, що робила?»
Сама собі знає.
Любилася, кохалася,
А серденько мліло —
Чуло серце недоленьку,
Сказати не вміло.
Не сказало — осталася,
День і ніч воркує,
Як голубка без голуба,
А ніхто не чує...

Не щебече соловейко
В лузі над водою,
Не співає чорнобрива,
Стоя під вербою;
Не співає — сиротою
Білим світом нудить:

Без милого батько, мати —
Як чужії люди,
Без милого сонце світить —
Як ворог сміється,
Без милого скрізь могила...
А серденько б'ється.

Минув і рік, минув другий —
Козака немає;
Сохне вона, як квіточка;
Мати не питає.
«Чого в'янеш, моя доню?»
Мати не спитала,
За сивого, багатого
Тихенько еднала.
«Іди, доню, — каже мати, —
Не вік дівувати!
Він багатий, самотній —
Будеш панувати».
«Не хочу я панувати,
Не піду я, мамо!
Рушниками, що придбала,
Спусти мене в яму.
Нехай попи заспівають,
А дружки заплачуть:
Легше мені в труні лежать,
Ніж його побачить».

Не слухала стара мати,
Робила, що знала —
Дивилася чорнобрива,
Сохла і мовчала,
Пішла вночі до ворожки,
Щоб поворожити,
Чи довго їй самотній
На сім світі жити?..
«Бабусенько, голубонько,
Серце моє, немляко,
Скажи мені щирі правду,
Де милий-серденько?
Чи жив-здоров, чи він любить?
Чи забув-покинув?
Скажи ж мені, де мій милий?
Край світа полину!
Бабусенько, голубонько!

Скажи, бо ти знаєш...
Мене мати хоче дати
За старого заміж.
Любить його, моя сиза,
Серце не навчити!
Пішла б же я утопилась —
Жаль душу згубити...
Коли не жив чорнобривий,
Зроби, моя пташко!
Щоб додому не вернулась...
Тяжко мені, тяжко!
Там старий жде з старостами...
Скажи ж мою долю».
«Добре, доню! Спочинь трошки.
Чини ж мою волю.
Сама колись діувала —
Тее лихо знаю;
Минулося — навчилася:
Людам помагаю.
Твою долю, моя доню!
Позаторік знала,
Позаторік і зіллячка
Для того придбала».
Пішла стара, мов каламар
Достала з полиці.
«Ось на тобі сього дива.
Піди до криниці,
Поки півні не співали,
Умийся водою,
Випий трошки сього зілля —
Все лихо загоїть.
Вип'єш — біжи якомога;
Що б там не кричало,
Не оглянься, поки станеш
Аж там, де прощалась.
Одпочинеш; а як стане
Місяць серед неба,
Випий ще раз; не приїде —
Втрете випить треба.
За перший раз, як за той рік,
Будеш ти такою;
А за другий — серед степу
Тупне кінь ногою, —
Коли живий козаченько,

То зараз прибуде...
А за третій, моя доню!
Не питай, що буде...
Та ще, чуєш, не хрестися —
Бо все піде в воду...
Тепер же йди, подивися
На торішню вроду».

Взяла зілля, поклонилась:
«Спасибі, бабусю!»
Вийшла з хати — чи йти, чи ні?..
«Ні! Вже не вернуса!»
Прийшла... Вмилась, напилася,
Тихо усміхнулась,
Вдруге, втретє напилася
І не оглянулась.
Полетіла, мов на крилах,
Серед степу пала,
Пала, стала, заплакала
І... і заспівала:

«Плавай, плавай, лебедонько!
По синьому морю —
Рости, рости, тополенько!
Все вгору та вгору,
Рости гнучка та висока,
До самої хмари,
Спитай Бога, чи діжду я,
Чи не діжду пари?
Рости, рости, подивися
За синєє море:
По тім боці — моя доля,
По сім боці — горе.
Там деś милий чорнобривий
Співає, гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.
Скажи йому, мое серце!
Що сміються люди,
Скажи йому, що загину,
Коли не прибуде!
Сама хоче мене мати
В землю заховати...
А хто ж її головоньку
Буде доглядати?

Хто догляне, розпитає,
На старість поможе?
Мамо моя!.. Доле моя!..
Боже милий, Боже!..
Подивися, тополенько!
Як нема — заплачеш,
До схід сонця, ранісінько,
Щоб ніхто не бачив...
Рости ж, серце-тополенько,
Все вгору та вгору;
Плавай, плавай, лебедонько!
По синьому морю».

Отак тая чорнобрива
Плакала, співала...
І на диво серед поля
Тополею стала.

По діброві вітер вие,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополлю
До самого долу.

1839, С.-Петербург

TOPOLIA—THE POPLAR

The wind blows through the oaks in the wood,
It dances through the fields.
Beside the high-road it uproots Topolia,
And fells her to the ground.

Why has she a slim, tall trunk?
Why are her broad leaves green?
The field around is blue,
And wide as the sea...
When the Tchumak passes
He looks and bows his head. ...
Tchaban, the shepherd, in the dawn,
His pipe plays on the hill,
He looks around.
Sorrow is in his heart—no shrub is near—
Only a poplar lone,
Lone as an orphan stands,
Fades in an alien land.

Who nurtured this slender and yielding body
To languish on the steppes?
Wait, maidens, I will tell ye!
Listen:

With a Cossack
A maiden fell in love,
Loved him, but held him not.
He departed and perished.

If she had known
That he would leave her
She would not have loved him:

If she had known
That he would die
She would not have let him go:

If she had known,
She would not have gone for water late at even,
She would not have lingered
With her sweetheart
Under the willow tree
If she had known! ...

But it is dangerous
To know the future—
What misfortune will meet us,
Maidens, seek not to know,
Ask not of your fate.
The heart knows whom to love.
Let it wither, little by little,
Until it is buried,
Because
Not for long are the bright eyes
Of the black-browed girl.

Girls, O Girls!
Not for long the rosy cheeks!
Only till noon—
Then they will fade, will shrivel,
The black brows will grow pale. . . .
Girls! Love ye or like as your heart says.

The nightingale is trilling
In the wood, on the cranberry.

Walking in the meadow
The Cossack sings —
He sings until Tchernobryva
Comes out of the hut,
And he asks her:
"Did your mother hurt you?"
Close together they stand, they embrace,
The nightingale sings,
And hearing it, they depart,
Joyful at heart.
Nobody sees them, none will ask her,
"Where wast thou, what didst thou do?"
She herself knows. She loved,
But her heart was sad with foreboding,
All unspoken, untold ...
Abandoned,
Day and night she called,
Cooing like a mournful dove,
But no one heard.

The nightingale does not sing
In the wood over the water:
The black-browed girl sang of old
Under a willow tree —
Now she does not sing.
As an orphan she hates the white world.
Without her sweetheart,
Like an alien, her mother,
Like a stranger, her father.
Without her sweetheart
The sun shines
As an enemy loves.
Without her lover
All is—a grave.
And her heart beats on.
One year passed, and another,
The Cossack did not return.

.

" I will not marry him, Mother!
I do not wish to 'live like a lady,'
Lower me in a grave with those Towels!
Better to lie in a coffin than to see his face."

.

"O fortune-teller, how long will I live in this world
 Without my sweetheart?
 Granny-Pigeon,
 My Heart, Nenka, tell me the truth,
 Is my lover alive and in health?
 Does he love me,
 Or forget and abandon me?
 Tell me, where is my lover?
 Art thou ready to fly to the end of the world,
 Granny-Pigeon?
 Tell, if thou knowest,
 For my Mother marries me to an old, rich man....
 But, O Grey One,
 Never will my heart cease loving that other!
 I would drown myself
 But so I might lose my soul.
 O my 'Ptashka!'
 Do something—let me not go home.
 It is hard, hard for me—
 There, at home, the Old One waits
 With the marriage brokers.
 Tell me my fortune."

"So be it, Daughter. Tarry a while,
 But do my will. Long ago I, too,
 Was a marriageable maiden—
 I know that woe, but it has passed,
 And I have learned to help.
 I knew thy fortune, my dear daughter,
 Two years ago. Then I prepared for thee
 That zilie on the shelf.
 Now take the magic herb,
 And to the clear spring go.
 Ere cock-crow wash thy face,
 Then drink this draught. Sorrow shall pass.
 Run to the grave, nor look thou back —
 Some one behind may cry, but give no heed.
 Run to that spot where once thou saidst farewell;
 Stay there until the moon
 Is crescent in mid-sky,
 Then drink again.
 If he come not,
 Then drink once more.
 After the first draught thou wilt look

The maid thou wast:
After the second, a horse will stamp its foot.
If then thy Cossack lives
Be sure he'll come;
But after the third draught,
O daughter mine,
Ask not what shall befall!
But hearken!
Cross not thyself
Else naught of this will be.
Now go! And look upon
Thy beauty of last year!"

.

"To go or not to go?
No, I will not go home!"
She went and bathed herself,
And drank the zilie wine,
And she was changed;
Second and third time drank,
And drowsiness was hers.
She sang on the wide steppes:
" Float, float, O Swan,
Upon the bluish sea!
Grow tall, Topolia,
Reach higher, higher!
Slender and tall, aspire
Up to the clouds.
Ask God: Will waiting then
At all avail?
Waiting for him, my mate?

"Grow, grow tall!
Look out o'er the blue sea.
Good luck and bad luck lie
On either side.
And there, somewhere,
My lover roams the fields.
I weep, my years pass by
Waiting for him.
Say to him, O my heart, Topolia!
That people laugh at me.
Tell him that I shall die
If he do not come soon.

Mother herself
Wishes to bury me. . . .
Look far, Topolia, and, if he is not,
Weep with the dew at sundown,
Though none may know—
Taller and taller grow,
Higher and higher.
Float, float, O Swan,
Upon the bluish sea."

Such a song Tchernobryva
Sang on the steppes.
O Zilie Miracle!—she is Topolia!
She did not return home;
She did not wait for him.
There slim and tall
She beckons to the clouds.

The wind blows through the oaks in the wood,
It dances through the fields.
Beside the high road it uproots Topolia,
And fells her to the ground.

1839, St. Petersburg

Translated by Florence Randal Livesay

ІВАН ПІДКОВА

I

Було колись — в Україні
Ревіли гармати;
Було колись — запорожці
Вміли панувати.
Панували, добували
І славу, і волю;
Минулося — осталися
Могили на полі.
Високії ті могили,
Де лягло спочити
Козацьке біле тіло,
В китайку повите.
Високії ті могили
Чорніють, як гори,
Та про волю нишком в полі
З вітрами говорять.

Свідок слави дідівщини
З вітром розмовляє,
А внук косу несе в росу,
За ними співає.

Було колись — в Україні
Лихо танцювало,
Журба в шинку мед-горілку
Поставцем кружала.
Було колись добре жити
На тій Україні...
А згадаймо! Може, серце
Хоч трохи спочине.

II

Чорна хмара з-за Лиману
Небо, сонце криє.
Сине море звірюкою
То стогне, то вие.
Дніпра гирло затопило.
«Анута, хлоп'ята,
На байдаки! Море грає —
Ходім погуляти!»
Висипали запорожці —
Лиман човни вкрили.
«Грай же, море!» — заспівали,
Запінились хвилі.
Кругом хвилі, як ті гори:
Ні землі, ні неба.
Серце мліє, а козакам
Того тільки й треба.
Пливуть собі та співають;
Рибалка літає...
А попереду отаман
Веде, куди знає.
Похожає вздовж байдака,
Гасне люлька в роті;
Поглядає сюди-туди —
Де-то будь роботі?
Закрутивши чорні уси,
За ухо чуприну,
Підняв шапку — човни стали.
«Нехай ворог гине!
Не в Синопу, отамани,

Панове молодці,
А у Царград, до султана,
Поїдемо в гості!»
«Добре, батьку отамане!» —
Кругом заревіло.
«Спасибі вам!» —
Надів папку.
Знову закипіло
Синє море; вздовж байдака
Знову походжає
Пан отаман та на хвилю
Мовчки поглядає.

1839, С.-Петербург

IVAN PIDKOVA

I

There was a time in our Ukraine
When cannon roared with glee,
A time when Zaporozhian men
Excelled in mastery!
They lived as masters—freedom's joy
And glory were their gain:
All that has passed, and what is left
Is grave-mounds on the plain!
High are those ancient tumuli
In which were laid to rest
The Cossacks' fair white bodies
In silken cerements dressed.
High are those mounds, serene and dark
Like mountains they appear,
Their gentle whispers to the wind
Of freedom's fate we hear.
These witnesses of ancient fame
Hold converse with the breeze;
The Cossacks' grandson reaps the grass
And sings old memories.
There was a time when in Ukraine
Even distress would dance,
And sorrow in a tavern drank
In honeyed brandy's trance.
There was a time when life was good
In that Ukraine of ours . . .

Recall it then—perhaps the heart
May briefly bathe in flowers.

II

A murky cloud from Liman's shore
Covers the sun from sight;
The sea is like an angry beast
That groans and howls with might.
It floods the mighty Danube's mouth.
"My fellows, come with me
Within our barks! The waves are wild.
Let's have a merry spree!"

The Zaporozhians rushed out;
The stream with ships was roiled.
"Roar on, O sea!" they all sang out,
As waves beneath them boiled.
Billows like mountains round them surged,
They saw no land, no sky.
Yet not a Cossack heart grew faint,
Their eagerness ran high.
A bold kingfisher flies o'erhead
As on they sail and sing;
The brave otaman in the van
Leads on their mustering.
He strides the deck, and in his mouth
His pipe grows cold from thought;
He casts his glances here and there
Where exploits may be wrought.
He curled his long black whiskers,
He twirled his forelock free,
Then raised his cap—the vessels stopped:
"Death to the enemy!
Not to Sinope, comrades,
Brave lads beyond all doubt!
We'll drive on full to Istanbul
To seek the Sultan out!"
"Well spoken, our fine chieftain!"
They roared in chorus back.
"I thank you, lads!" He donned his cap.
Again the seaward track
Beneath their keels began to boil;
And once more thoroughly
He paced the deck in mute content

And gazed upon the sea”

*1839, St. Petersburg
Translated by C.H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

IVAN PIDKOVA

Jadis en Ukraine
Les canons grondaient,
Jadis les Zaporogues
Savaient s'imposer,
S'imposer, conquérir
Gloire et Liberté.
Tout a passé. Seules dans les steppes
Les hautes tombes demeurent.
Ces tombes si hautes
Où reposent à jamais
Les corps blancs des cosaques,
Enveloppés de pourpre.
Les hautes tombes dans les steppes,
Noires comme des montagnes,
Parlent avec le vent de la liberté.
Témoins de la gloire d'antan,
Elles s'adressent au vent,
Tandis que le petit-fils
A travers la rosée
Porte sa faux et reprend leur chant.
Jadis en Ukraine le malheur dansait
Le chagrin à l'auberge
Faisait passer à la ronde
L'hydromel et l'eau de vie,
Jadis en cette Ukraine
Il faisait bon vivre!...
Évoquons ces temps-là
Le cœur en sera soulagé.

II

Au-delà des lagunes, de noirs nuages
Voilent le soleil et le ciel,
La mer bleue, tel un fauve,
Rugit, hurle et gémit,
Elle s'engouffre dans le Dniepr...
« Holà! les gars, à vos barques!

La mer roule ses flots,
Nous partons en course! »
Les Zaporogues se pressent en foule,
Les barques couvrent la lagune.
« Roule tes flots, ô mer! »
Entonnent les Zaporogues.
Autour d'eux les vagues bouillonnent,
Hautes comme des montagnes,
Ciel et terre ont disparu.
Le cœur défaille, mais la tempête
Est complice des Zaporogues.
Ils rament en chantant,
Les mouettes les accompagnent.
A leur tête leur otaman
Les conduit à sa guise:
Il arpente la barque,
A sa bouche sa pipe éteinte,
Il regarde de tous côtés
En quête de butin.
Roulant sa moustache noire,
Rejetant sa longue mèche,
Il lève son bonnet, les barques s'arrêtent.
« Que l'ennemi périsse!
Ce n'est pas à Synope, seigneurs,
Vaillants compagnons.
Mais au sultan en personne
Que nous rendrons visite. »
« D'accord, père-otaman »
Répondent-ils en hurlant.
« Merci à vous » il remet son bonnet.
A nouveau la mer bouillonne,
A nouveau le long de la barque
L'otaman reprend sa marche,
En silence il regarde les vagues.

*1839, St.-Pétersbourg
Traduit par Edith Scherrer*

ДУМИ МОЇ, ДУМИ МОЇ...

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв

В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..
Бо вас лихо на світ на сміх породило,
Поливали сльози... Чом не затопили,
Не винесли в море, не розмили в полі?
Не питали б люди, що в мене болить,
Не питали б, за що проклинаю долю,
Чого нуджу світом? «Нічого робить», —
Не сказали б на сміх...
Квіти мої, діти!
Нащо вас кохав я, нащо доглядав?
Чи заплаче серце одно на всім світі,
Як я з вами плакав?.. Може, і вгадав...
Може, знайдеться дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на сі думи —
Я більше не хочу...
Одну сльозу з очей карих —
І... пан над панами!..
Думи мої, думи мої!
Лихо мені з вами!

За карії оченята,
За чорнії брови
Серце рвалося, сміялось,
Виливало мову,
Виливало, як уміло,
За темнії ночі,
За вишневий сад зелений,
За ласки дівочі...
За степи та за могили,
Що на Україні,
Серце мліло, не хотіло
Співать на чужині...
Не хотілось в снігу, в лісі,
Козацьку громаду
З булавами, з бунчугами
Збирать на раду...
Нехай душі козацькії
В Україні витають —
Там широко, там весело
Од краю до краю...
Як та воля, що минулась,

Дніпр широкий — море,
Степ і степ, ревуть пороги,
І могили — гори.
Там родилась, гарцювала
Козацькая воля;
Там шляхтою, татарами
Засівала поле,
Засівала трупом поле,
Поки не остило...
Лягла спочить... А тим часом
Виросла могила,
А над нею орел чорний
Сторожем літає,
І про неї добрим людям
Кобзарі співають,
Все співають, як діялось,
Сліпі небораки,
Бо дотепні... А я... А я
Тільки вмю плакати,
Тільки сльози за Україну...
А слова — немає...
А за лихо... Та цур йому!
Хто його не знає!
А надто той, що дивиться
На людей душою —
Пекло йому на сім світі,
А на тім...

Журбою

Не накликаю собі долі,
Коли так не маю.
Нехай злидні живуть три дні —
Я їх заховую,
Заховую змію люту
Коло свого серця,
Щоб вороги не бачили,
Як лихо сміється...
Нехай думка, як той ворон,
Літає та кричить,
А серденько соловейком
Щебече та плаче
Нишком — люди не побачать,
То й не засміються...
Не втирайте ж мої сльози,
Нехай собі ллються,

Чуже поле поливають
Щодня і щоночі,
Поки, поки... не засиплють
Чужим піском очі...
Отаке-то... А що робить?
Журба не допоможе.
Хто ж сироті завидує —
Карай того, Боже!

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас —
Де ж мені вас діти?..
В Україну ідїть, діти!
В нашу Україну,
Попідтинню, сиротами,
А я — тут загину.
Там знайдете шире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щиру правду,
А ще, може, й славу...

Привітай же, моя ненько!
Моя Україно!
Моїх діток нерозумних,
Як своєю дитину.

1840, С.-Петербург

O MY THOUGHTS, MY HEARTFELT THOUGHTS

O my thoughts, my heartfelt thoughts,
I am troubled for you!
Why have you ranged yourselves on paper
In your ranks of sorrow?
Why did the wind not scatter you,
Like dust-motes, in the steppe?
Why did ill-fate not overlie
You, her babes, while she slept?

For ill-fate but bore you to mock and beclown you;
You were watered by tears—why did they not drown you?
Sweep you down to the sea? Wash you into the plain?
For no one would ask, then, what caused me to suffer,
Nor why I curse fortune, nor why I remain

In this world... For they would not have sneered:
"He has nothing to do!" in their scorn...
O my flowers, my children!
For what have I loved you and watched over you?
Is there one heart in the world to weep with you
As I have wept? Maybe my guess will come true!
Perhaps there will be found a girl's
Pure heart, dark eyes to pour
Tears for these, my heartfelt thoughts,—
I ask nothing more...
One tear from those dark eyes—and I
Am lord of lords in glory!

O my thoughts, my heartfelt thoughts,
I am troubled for you!

For a girl with hazel eyes,
A maiden with dark brows,
The heart was rent — and smiled again,
Pouring forth its words;
Poured them forth, as best it could,
For the night's dark shade,
For the cherry-orchard green
For a young girl's favour.
For the steppes and for the gravemounds,
There in Ukraina,
The heart swooned, and did not wish
To sing here among strangers.
Did not wish, far in this forest,
In the snow to gather
The Cossack host to council here,
With their staves and banners...
Let the souls of Cossacks hover
There in Ukraina:
From end to end, there, it is broad
And joyful like that freedom
Which has long since passed away;
Broad as a sea, the Dnipro,
Steppe and steppe, the rapids roar,
And gravemounds high as mountains.
There was born the Cossack freedom,
There she galloped round,
With Tartars and with Polish lords

She strewed the plain about
Till it could take no more; with corpses
All the plain she strewed.
Freedom lay down to take her rest,
Meanwhile the gravemound grew,
And high above it, as a warder,
Hovers the Black Eagle,
And minstrels come and sing about
The gravemound to the people.
They sing of all that came to pass,
Blind wretches, for they keep
Their wits awake... And I?... And I
Know only how to weep,
Only tears for Ukraina, —
Words there now are none—
And for ill-fate, well, let it lie!
To whom is it unknown?
Hard it is for one who gazes
With his soul on people,
Hell is his, here, in this world,
But in the next...

By grieving
I'll not conjure for myself
A fate which is not mine;
Let miseries' throng abide for long,
Them I'll deeply hide,
The fierce serpent I shall hide
Near my very heart,
That enemies may never see
How ill-fate mocks and laughs...
Then let thought, like to a crow,
Fly and caw indeed,
But the heart, like a nightingale,
Warbles sweet songs and weeps
In secret; people will not see,
Will not, then, mock me so...
Do not wipe my tears away,
Let them freely flow,
Let them soak this foreign field,
Water it day and night,
Until at last the priests with foreign
Sand shall close my eyes...
Thus it is! And what to do?
Sorrow brings no aid.

Who envies the poor orphan, then,
Take vengeance on him. Lord.

O my thoughts, my heartfelt thoughts,
My children, O my flowers,
I have reared, watched over you, —
Where to send you now?
Go then to Ukraine, my children,
To Ukraine, so dear,
Wander on like homeless orphans,
I shall perish here.
There a true heart you will find,
A word of kindness for you,
There, sincerity and truth,
And even, maybe, glory...

Bid them welcome, then, my mother,
My Ukraine, and smile
On these my children, still unwise,
As on thy own true child.

*1840, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

PENSÉES Ô MES PENSÉES

Pensées ô mes pensées,
Vous me donnez bien du tourment!
Que venez-vous, maussades,
Vous aligner sur le papier blanc?
Dans la steppe, comme poussières,
Que ne vous disperse le vent?
Et le chagrin ne vous endort-il,
Comme ses petits enfants?...
Car le chagrin vous a fait naître objet de risée;
Les larmes coulaient... Que ne vous ont-elles noyées,
Emportées vers la mer, répandues sur les chemins?
Les gens n'auraient pas demandé ce qui me fait mal,
Ni pourquoi je maudis avec force le destin,
Pourquoi je languis... «Rien à faire, tout est égal»,
Nul n'aurait dit en dérision...
Mes fleurs, mes enfants!
Pourquoi vous ai-je donc choyés, dorlotés ainsi?

Est-il un cœur sur terre pour pleurer autant
Que j'ai pleuré avec vous?... Peut-être oui...

Peut-être un cœur de jeune fille,

De jolis yeux noisette

Pleureront à ces pensées:

Rien de plus ne souhaite.

Une larme de tels yeux,

Et je suis seigneur des seigneurs!

Pensées o mes pensées,

Vous en coûtez des pleurs!

Pour de jolis yeux noisette,

Pour de noirs sourcils,

Mon cœur battait et riait,

Et avec mélancolie

S'épanchait en paroles

Sur les nuits épaisses,

Sur la verte cerisaie,

Sur les douces caresses,

Sur les steppes et les tombes

De la terre d'Ukraine...

Mon cœur languissant ne voulait

Chanter en terre lointaine,

Ni réunir en conseil,

Sous la neige et dans le vent,

Les troupes des Cosaques

Avec leurs bâtons d'hetman.

Que les âmes des guerriers

Volent vers l'Ukraine,

Vers les espaces vastes et gais,

Comme la liberté ancienne;

Le large Dniepr est une mer,

Que des steppes à l'horizon,

Mugissent les rapides,

Et les tertres sont des monts:

C'est là que la liberté cosaque

Naquit et caracolait,

Là qu'elle couvrit les champs

De Tatars, de Polonais;

Elle joncha les champs de cadavres,

Puis fut se reposer,

Et pendant ce temps-là

Un tertre a poussé,

Et au-dessus, gardien fidèle,

Plane un aigle noir...
C'est cela, bonnes gens,
Que chantent les kobzars;
Ils chantent ce qui fut,
Aveugles, affamés,
Car ils sont pleins d'esprit... Mais moi ...
Moi, je ne sais que pleurer.
Verser des larmes sur l'Ukraine...
Et je manque de mots...
Ah, qu'importe le malheur,
Il n'est pas nouveau!
Pour celui qui contemple
Avec son cœur les humains,
C'est un enfer ici-bas;
Quant à l'autre monde...
Le chagrin
N'appellera pas le bonheur,
Qui ne vient jamais.
Que persiste le mauvais sort,
Et je l'enfouirai,
Je cacherais cette bête noire
Tout près de mon cœur,
Pour que mes ennemis ne voient pas
Ricaner le malheur...
Que ma pensée, comme un corbeau.
Croasse et s'envole.
Que mon cœur chante et pleure
Comme un rossignol,
Mais en secret, pour qu'on ne voie rien
Et ne se moquent les gens...
N'essuyez point mes larmes:
Qu'elles coulent en arrosant
Cette terre étrangère
Et le jour et la nuit,
Jusqu'à ce que mes yeux
Dans le sable soient enfouis...
Voilà... Que pourrais-je donc faire?
La tristesse est vaine aussi,
Mais ceux qui envieraient l'orphelin,
Que Dieu les châtie!

Pensées o mes pensées.
Mes fleurs, mes enfants!
Je vous ai choyés et dorlotés,

Que faire maintenant?
Enfants, allez donc en Ukraine,
Dans notre doux pays,
Sous les haies comme les orphelins...
Quant à moi, je mourrai ici.
Là-bas, vous trouverez un cœur ouvert,
Des paroles d'espoir,
Vous trouverez la vérité,
Et peut-être la gloire...
Ma mère, mon Ukraine,
Accueille-les dans tes flancs
Mes enfants insensés,
Comme ton propre enfant.

*1840, St.-Pétersbourg
Traduit par Henri Abril*

Н. МАРКЕВИЧУ

Бандуристе, орле сизий,
Добре тобі, брате,
Маєш крила, маєш силу,
Є коли літати.
Тепер летиш в Україну,
Тебе виглядають.
Полетів би за тобою,
Та хто привітає?
Я й тут чужий, одинокий,
І на Україні
Я сирота, мій голубе,
Як і на чужині.
Чого ж серце б'ється, рветься?
Я там одинокий.
Одинокий... А Україна!
А степи широкі!
Там повіє буйнесенький,
Як брат заговорить,
Там в широких полі воля,
Там синее море
Виграває, хвалить Бога,
Тугу розганяє,
Там могили з буйним вітром
В степу розмовляють,
Розмовляють сумуючи,

Отака їх мова:
«Було колись — минулося,
Не вернеться знову».
Полетів би, послухав би,
Заплакав би з ними.
Та ба, доля приборкала
Меж людьми чужими.

1840, С.-Петербург

BANDURA-PLAYER, EAGLE GREY...

To N. Markevych

Bandura-player, eagle grey!
You are lucky, brother:
You have wings, you have power,
You have time to fly!
Now then, fly to Ukraine—
They are on the watch for you.
I would fly after you,
But who would welcome me?
Here I am alone, a stranger,
And in Ukraina
I am an orphan, my dear one,
Just as in a strange land.
Why does my heart pound, throb?
I am lonely there!
Lonely... And Ukraine;
And her wide steppes!
There where the breeze whispers,
Speaks to you like a brother;
There in the wide field is freedom;
There the blue sea
Plays, praises the Lord,
Chases away sorrows.
There the mounds with the strong wind
On the steppe are conversing.
They converse, sorrowfully —
These are their words:
 "There was once—but it has passed,
 "Will never return again..."
There I would fly, I would listen,
I would cry with them...

But alas! My fate overwhelmed me
Amidst a strange people.

1840, St.-Petersburg
Translated by Helen Lubach Piznak

ВІТЕР З ГАЄМ РОЗМОВЛЯЄ

Вітер з гаєм розмовляє,
Шепче з осокою,
Пливе човен по Дунаю
Один за водою.
Пливе човен, води повен,
Ніхто не спинає,
Кому спинить — рибалоньки
На світі немає.
Поплив човен в сине море,
А воно заграло,
Погралися гори-хвилі —
І скіпок не стало.

Недовгий шлях — як човнові
До синього моря —
Сиротині на чужину,
А там і до горя.
Пограються добрі люди,
Як холодні хвилі,
Потім собі подивляться,
Як сирота плаче,
Потім спитай, де сирота, —
Не чув і не бачив.

1841, С.-Петербург

THE BOAT

The wind blows, speaking with the grove,
It whispers in the reeds,
Down the river glides the boat,
Lone upon the stream.
On it glides, swamped by the tide,—
No one checks its course;
For who is there? The fisher-lad
Dwells in this life no more.
It glided down to the blue sea,

Which tossed it, unrestrained ...
The mountain-waves had sport with it—
And not a chip remained.

It's no long path—as when a boat
Drifts to the blue sea,—
An orphan takes to foreign parts,
And then — to misery.
There good folk have sport with him,
Like the chilly waves;
Afterwards they gaze their fill
How the orphan weeps;
Ask: "Where is the orphan now?"
—"I've neither heard nor seen!"

*1841, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

LE VENT PARLE AVEC LES ARBRES

Le vent parle avec les arbres,
Dans l'herbe chuchote,
Un canot sur le Danube
Dans les vagues flotte.
Court dans l'onde, l'eau l'inonde...
Et nul n'y prend garde;
C'est que le pêcheur, son maître,
N'est plus de ce monde.
Le canot gagne la mer
Qui mugit de rage.
Au milieu des hautes vagues
Il fera naufrage.
Tel est pour un pauvre hère
Le très court chemin
Vers les terres étrangères,
Donc – vers le chagrin.
Car les hommes, tels les vagues,
Se joueront de lui;
S'il en est blessé – les hommes
Seront très surpris.
Que devient le pauvre hère?
Nul ne s'en soucie.

*1841, St.-Petersbourg
Traduit par Nina Nassakina*

ГАМАЛІЯ

«Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі
Із нашої України!
Чи там раду радять, як на турка стати, —
Не чуємо на чужині.
Ой повій, повій, вітре, через море
Та з Великого Лугу,
Суши наші сльози, заглуши кайдани,
Розвій нашу тугу.
Ой заграй, заграй, синесеньке море,
Та під тими байдаками,
Що пливуть козаки, тільки мріють шапки,
Та на сей бік за нами.
Ой боже наш, боже, хоч і не за нами,
Неси Ти їх з України;
Почуємо славу, козацькою славу,
Почуємо та й загинемо».

Отак у Скутарі козаки співали;
Співали, сердеги, а сльози лились,
Лилися козацькі, тугу домовляли.
Босфор аж затрясся, бо зроду не чув
Козацького плачу, застогнав, широкий
І шкурою, сірий бугай, стрепенув,
І хвилю, ревучи, далеко, далеко
У синее море на ребрах послав.
І море ревнуло Босфорову мову
У Лиман погнало, а Лиман Дніпрові
Тую журбу-мову на хвилі подав.

Зареготався дід наш дужий,
Аж піна з уса потекла.
«Чи спиш, чи чуєш, брате Луже?
Хортице-сестро?»

Загула
Хортиця з Лугом: «Чую, чую!»
І Дніпр укрили байдаки,
І заспівали козаки:

«У туркені по тім боці
Хата на помості.
Гай, гай! Море, грай,
Реви, скелі ламай!
Поїдемо в гості.

У туркені у кишені
Таляри, дукати.
Не кишені трусить,
Їдем різать, палить,
Братів визволяти.

У туркені яничари
І баша на лаві.
Гой-ги, вороги!
Ми не маєм ваги!
Наша воля й слава!»

Пливуть собі, співаючи;
Море вітер чує.
Попереду Гамалія
Байдаком керує.
Гамалію, серце мліє:
Сказалося море.
Не злякає! І сховались
За хвилі — за гори.

Дрімає в харемі — в раю Візантія.
І Скутар дрімає. Босфор клекотить,
Неначе скажений; то стогне, то вие:
Йому Візантію хочеться збудить.
«Не буди, Босфоре: буде тобі горе;
Твої білі ребра піском занесу,
У мул поховаю! — реве сине море. —
Хіба ти не знаєш, яких я несу
Гостей до султана?»

Так море спиняло
(Любило завзятих чубатих слав'ян).
Босфор схаменувся. Туркеня дрімала.
Дрімав у харемі ледачий султан.
Тільки у Скутарі, в склепу, не дрімають
Козаки сердеги. Чого вони ждуть?
По-своєму Бога в кайданах благають,
А хвилі на той бік ідуть та ревуть.

«О милий боже України!
Не дай пропасти на чужині,
В неволі вольним козакам!
І сором тут, і сором там —
Вставать з чужої домовини,
На суд Твій праведний прийти,

В залізах руки принести
І перед всіми у кайданах
Стать козакові... »

«Ріж! і бий!

Мордуй невіру-бусурмана!» —
Кричать за муром. Хто такий?
Гамалію, серце мліє.
Скутар скаженіє!
«Ріжте! бийте!» — на фортеці
Кричить Гамалія.

Реве гарматами Скутара,
Ревуть, лютують вороги,
Козацтво преться без ваги —
І покотились яничари.
Гамалія по Скутарі —
По пеклу гуляє,
Сам хурдигу розбиває,
Кайдани ламає.
«Вилітайте, сірі птахи,
На базар до паю!»
Стрепенулись соколята,
Бо давно не чули
Хрещеної тії мови.
І ніч стрепенулась:
Не бачила стара мати
Козацької плати.
Не лякайся, подивися
На бенкет козачий.
Темно всюди, як у будень,
А свято чимале.
Не злодії з Гамалієм
Їдять мовчки сало
Без шашлика. «Засвіtimo!»
До самої хмари
З щоглистими кораблями
Палає Скутара.
Візантія пробуркалась,
Витріщає очі,
Переплива на допомогу,
Зубами скрегоче.

Реве, лютує Візантія,
Руками берег достає;
Достала, зикнула, встає —

І на ножах в крові німіє.
Скутар, мов пекло те, палає;
Через базари кров тече,
Босфор широкий доливає.
Неначе птахи чорні в гаї,
Козацтво сміливе літає:
Ніхто на світі не втече!
Огонь запеклих не пече.
Руйнують мури, срібло, золото
Несуть шапками козаки
І насипають байдаки.
Пала Скутар, стиха робота,
І хлопці сходяться, зійшлись,
Люльки з пожару закурили,
На байдаки — та й потягли,
Рвучи червоні гори-хвилі.
Пливуть собі, ніби з дому,
Так, буцім гуляють,
Та, звичайне, запорожці,
Пливучи співають:

«Наш отаман Гамалія,
Отаман завзятий,
Забрав хлопців та й поїхав
По морю гуляти,
По морю гуляти,
Слави добувати,
Із турецької неволі
Братів визволяти.
Ой приїхав Гамалія
Аж у ту Скутару.
Сидять брати-запорожці,
Дожидають кари.
Ой як крикнув Гамалія:
«Брати! будем жити,
Будем жити, вино пити,
Яничара бити,
А курені килимами,
Оксамитом крити!»
Вилітали запорожці
На лан жито жати,
Жито жали, в копи клали,
Гуртом заспівали:
«Слава тобі, Гамаліє,

На весь світ великий,
На весь світ великий,
На всю Україну,
Що не дав ти товариству
Згинуть на чужині!»

Пливуть, співаючи: пливе
Позад завзятий Гамалія:
Орел орлят мов стереже.
Із Дарданелів вітер віє,
А не женеться Візантія:
Вона боїться, щоб Чернець
Не засвітив Галату знову
Або гетьман Іван Підкова
Не кликнув в море на ралець.
Пливуть собі, а з-за хвили
Сонце хвилю червонить,
Перед ними море миле
Гомонить і клекотить.
Гамаліє, вітер віє...
Ось-ось наше море!..
І сховалися за хвилі —
За рожеві гори.

1842, С.-Петербург

HAMALEIA

Oh breeze there is none,
Nor do the waters run
From our Ukraina's land.
Perhaps, in council there they stand,
To march against the Turk demand.
We hear not in this foreign land.
Blow winds, blow across the sea,
Bring tidings of our land so free,
Come from Dnieper's Delta low,
Dry our tears and chase away our woe.
Roar in play thou sea so blue,
In yon boats are Cossacks true,
Their caps above are dimly seen.
Rescue for us this may mean.
Once more we'll hear Ukraina's story.
Once more the ancient Cossack glory
We'll hear before we die."

So in Skutari the Cossacks sang,
Their tears rolled down, their wailing rang.
Bosphorus groaned at the Cossack cry,
And then he raised his waves on high,
And shivering like a great grey hull,
His waters roaring far and full
Into the Black Sea's ribs were hurled.
The sea sent on great Bosphorus' cry,
To where the sands of the Delta lie,
And then the waters of Dnieper pale
In turn took up the mournful tale.
The father Dnieper rears his crest,
Shakes the foam from off his breast.
With laughter now aloud he calls
To spirits of the forest walls.
"Hortessa sister river, deep,
Time it is to wake from sleep.
Brother forest, sister river,
Come our children to deliver."
And now the Dnieper is clad with boats,
The Cossack song o'er the water floats.

"In Turkey over there,
Are wealth and riches rare.
Hey, hey, blue sea play.
Then roar upon the shore,
Bringing with you guests so gay.

This Turkey has in her pockets
Dollars and ducats.
We don't come pockets to pick.
Fire and sword will do the trick.
We mean to free our brothers.

There the janissary crouches,
There are pashas on soft couches.
Hey-ho, foemen ware,
For nothing do we care,
Ours are liberty and glory."

On they sail a-singing
The sea to the wind gives heed.
In foremost boat the helm a-guiding,
Brave Hamaleia takes the lead.

"Oh, Hamaleia, our hearts are fainting,
Behold the sea in madness raving."
"Don't fear," he says, "these spurting fountains,
We'll hide behind the water mountains."

All slumber in the harem,
Byzantium's paradise.
Skutari sleeps, but Bosphorus
In madness shouts, "Arise!
Awake Byzantium!" it roars and groans.
"Awake them not, Oh Bosphorus."
Replies the sea in thunder tones.
"If thou dost I'll fill thy ribs with sand,
Bury thee in mud, change thee to solid land,
Perhaps thou knowest not the guest
I bring to break the sultan's rest."

So the sea insisted,
For he loved the brave Slavonic band;
And Bosphorus desisted,
While in slumber lay the Turkish land.
The lazy Sultan in his harem slept,
But only in Skutari the weary pris'ners wept.
For something are they waiting,
To God from dungeon praying,
While the waves go roaring by.
"Oh, loved God of Ukraine's land,
To us in prison stretch thy hand;
Slaves are we a Cossack band.
Shame it is now in truth to say,
Shame it will be at judgement day
For us from foreign tomb to rise,
And at thy court, to the world's surprise
Show Cossack hands in chains."

"Strike and kill,
Now the infidels will get their fill
Death to the unbelievers all."
How they scream beyond the wall!

They've heard of Hamaleia's fame,
Skutari maddens at his name.

"Strike on," he shouts, "kill and slay
To the castle break your way."
All the guns of Skutari roar

The foes in frenzy onward pour,
The cossacks rush with panting breath
The janissaries fall in death.

Hamaleia in Skutari
Dances through the flames in glee.
To the jail his way he makes,
Through the prison doors he breaks,
Off the feet the fetters takes.
"Fly away my birds so gray,
In the town to share the prey."
But the falcons trembled
Nor their fears dissembled
So long they had not heard
A single christian word.
Night herself was frightened.
No flames her darkness lightened.
The old mother could not see
How the Cossacks pay their fee.
"Fear not! Look ahead,
To the Cossack banquet spread.
Dark over all, like a common day.
And this no little holiday."
"No sneak thieves with Hamaleia,
To eat their bacon silently
Without a frying pan."
"Let's have a light,"
Now burning bright
To heaven flames Skutari,
With all its ruined navy.

Byzantium awakes, its eyes it opens wide
With grinding teeth-hastes to its comrade's side,
Byzantium roars and rages,
With hands to the shore it reaches,
From waters gasping strives to rise,
And then with sword in heart it dies.

With fires of hell Skutari's burning,
Bazaars with streams of blood are churning
Broad Bosphorus pours in its waves.
Like blackbirds in a bush
The Cossacks fiercely rush.
No living soul escapes.
Untouched by fire,

They the walls down tear,
Silver and gold in their caps they bear,
And load their boats with riches rare.

Burns Skutari, ends the fray,
The warriors gather and come away,
Their pipes with burning cinders light,
And row their boats through waves flame bright.

*1842, St.-Petersburg
Translated by A. J. Hunter*

GAMALIA

« Oh, plus une vague ne vient, plus un vent
De notre bonne Ukraine!
Pense-t-on, là-bas, châtier le mécréant?
Comment le savoir dans nos chaînes?
Oh, souffle, souffle, joli vent, par la mer,
Par le Pré des Cosaques,
Assèche nos larmes, emporte nos fers,
Notre peine soulage!
Oh, monte et déferle, la mer la plus bleue,
Pousse à la poupe les barques,
Car ce sont les nôtres voguant après nous,
Brille le rouge des toques.
Oh, même, Seigneur, si ce n'est après nous,
Veuille qu'ils viennent d'Ukraine,
Pour revoir la gloire cosaque, la gloire,
Oh, la revoir et mourir. »

Ainsi chantaient à Scutari les Cosaques,
Chantaient, les bougres, et leurs larmes coulaient,
Et de couler si fort, décuplaient leurs affres.
Trembla le Bosphore à ce bruit désolé
Des larmes cosaques ; comme un buffle énorme
Il mugit, roula son échine fripée,
Et le frisson grondant fit lever les ondes
Loin, très loin, au bleu de la mer agitée.
Et roulant en écho le cri du Bosphore,
La mer jusqu'aux limans, jusqu'au Dniepr porta
La plainte terrible à la cime des vagues.

Se courrouça le patriarche,
L'embrun sur sa barbe courut:

« Dormirais-tu, Pré, ô mon frère?
Et toi, sœur Khortytsia? »
Grondèrent

Les deux: « Nous avons entendu... »
Et le Dniepr se couvrit de barques,
Et entonnèrent les Cosaques:

« La sultane de là-bas
S'est tapie dans sa casbah!
Heï! Heï! rue, la mer,
Fends le roc, enfer,
Allons promener par là!
La Turquie, la mécréante
A des ducats plein la mante.
Courons lui trousser jupon,
Saccager son cabanon,
Tirer nos frères de l'ancre!
La Turquie et ses janissaires,
Le pacha n'ont qu'à se taire!
Hou! Ha! les vilains,
C'est pas nous qu'on les craint,
Liberté est notre gloire! »

Et voguent ainsi les chanteurs
Dans le vent fleurant l'algue,
A Gamalia revient l'honneur
D'ouvrir le chemin de ses barques.
Son cœur se serre, au Gamalia,
Car la mer devient forte,
Mais, haut les cœurs! et l'armada
S'efface dans les vagues.

Dort dans ses harems et son luxe Byzance,
Dort Scutari. Seul le Bosphore dément
Trépigne, tempête, bondit et s'élance,
Comme désireux d'éveiller les gisants.
« Laisse-les, Bosphore, tu tentes le diable,
Voudrais-tu trépasser dans mes bras de sable?
Je t'engloutis vivant, rugit la mer bleue.
Ne vois-tu pas de quels hôtes valeureux
Au sultan je fais l'avantage? » dit-elle
(la mer aimait le Slave au cheveu rebelle).
Le Bosphore se contient. La Turquie rêve.
Dolent dans son harem rêve le sultan.
Ne veillent plus, au fond des rudes oubliettes,
Que les captifs anxieux du sort qui les attend.

Les bougres enchaînés confient leur prière
Aux vagues qui fuient du côté de chez eux:
« O Dieu gentil de notre Ukraine,
Ne plût à toi que dans ces chaînes
Périssent les Cosaques francs.
Le déshonneur est déjà grand,
Mais fais que croulent ces murailles,
Sois-nous, Seigneur, juge équitable,
Pour que nos bras chargés de fers,
Pour que nos corps couverts de plaies
Meurent cosaques !... »

Cependant,
« Sabre au clair, sus au mécréant! »
Crie-t-on sous les remparts. Qui est-ce?
C'est Gamalia qui presse
L'assaut de Scutari.
« Sabrez, hachez menu! » rugit
Gamalia dans la place.

Et ronflent bombes et boulets,
S'empoignent, crient les adversaires,
La Cosaquie est déchaînée,
Han! bousculés, les janissaires!
L'intrépide Gamalia
Est au plus fort du combat;
Lui renverse la muraille,
Lui fracasse la chaînaille!
« Fuyez la cage, oiseaux gris!
Retournez à vos logis! »

S'ébrouent de joie les fauconneaux,
Voilà bien des semaines
Qu'ils n'entendaient parler chrétien.
La nuit s'ébroue de même,
Car jamais la vieille maman
Ne vit pareilles frasques.
Sois sans crainte! Et vois comment
Ils festoient, nos Cosaques!
L'obscurité – comme aux enfers,
Mais par ici on mange:
Le Gamalia et ses lascars
Dînent de lard en silence,
Fi du chachlik ! Et puis: « Du feu! »
Et Scutari s'embrase.
Et ses navires orgueilleux
Flamboient jusqu'aux nuages.

Ce coup, Byzance est réveillée,
Son courroux est terrible!
Volant secourir ses sujets,
Elle gronde et fulmine.

Byzance enrage, elle rugit,
Ses mains s'incrument à la côte,
Elle est debout, mais ne bondit
Que pour tomber aux coups des nôtres!
Tout Scutari n'est que brasier,
Le sang rougit dans les rigoles
Et va grossir le vieux Bosphore.
Pareille aux freux dans la forêt,
La Cosaquie avec audace
Conduit le bal des trépassés,
Des Ottomans, nul n'en réchappe;
Croulent les murs; l'argent et l'or
Sont emportés par les vainqueurs
A pleines toques – dans les barques.
Le feu dévore Scutari,
Et c'est la fin. Les gars s'apprêtent;
Juste allumer a ce brûlot
Une bouffarde, et ils repartent,
Souquer dans la pourpre des flots...
Et comme après une bordée,
Les voix uniment accordées,
Selon l'usage tant qu'ils voguent,
Chantent en chœur les Zaporogues:

« Gamalia le capitaine,
C'est un commandeur!
Avec lui, nul n'est en peine
D'aller sur la mer,
D'aller sur la mer,
Moissonner la gloire,
Arracher aux prisons turques
Les frères cosaques.
Gamalia nous a conduits
Jusqu'à Scutari
Où les bougres dans leurs chaînes
Souffrent la géhenne.
Et s'exclame Gamalia:
– Frères, nous voilà!

Nous allons faire ripaille,
Vider la fûtaille,

Et rosser le janissaire,
Pour que nos chaumières
Soient tendues de bel orfroi,
De la cave au toit! »
Et les bougres Zaporogues
Rendus à leurs blés,
Gerbent les riches récoltes,
Chantent, assemblés:
– Gloire, gloire à Gamalia,
Dans le monde entier,
Dans le monde entier,
Dans toute l'Ukraine;

Lui qui a sauvé nos gars
De mort en terre lointaine !»

Et de voguer ainsi chantant,
Le Gamalia fermant la marche,
L'aigle veillant sur ses enfants.
Le vent des Dardannelles rage,
Mais Byzance ne l'entend pas,
Craignant sans doute que le Moine
Remette à feu la Galata,
Ou bien qu'Ivan Fer-à-cheval
Ne la défasse sur la mer!
Ils voguent donc dans le soleil
Qui teint les vagues d'écarlate,
Et devant eux le flot amer
Clapote sans trêve, bavarde.
Gamalia, dit la brise,
La voilà, notre mer...
Et les barques se glissent
Au creux des monts vermeils.

1842, St.-Pétersbourg

Traduit par Alexandre Karvovski

РОЗРИТА МОГИЛА

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно,
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?
Чи ти рано до схід сонця
Богу не молилась,
Чи ти діточок непевних

Звичаю не вчила?
«Молилася, турбувалася,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.
Виростали мої квіти,
Мої добрі діти,
Панувала і я колись
На широких світі,
Панувала... Ой Богдане!
Нерозумний сину!
Подивись тепер на матір,
На свою Україну,
Що, колишучи, співала
Про свою долю,
Що, співаючи, ридала,
Виглядала волю.
Ой Богдане, Богданочку!
Якби була знала,
У колись б задушила,
Під серцем приспала.
Степи мої запродає
Жидові, німоті,
Сини мої на чужині,
На чужій роботі.
Дніпро, брат мій, висихає,
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває...
Нехай рие, розкопує,
Не своє шукає,
А тим часом перевертні
Нехай підрастають
Та допоможуть москалеві
Господарювати,
Та з матері полатану
Сорочку знімати.
Помагайте, недолюдки,
Матір катувати».
Начетверо розкопана,
Розрита могила.
Чого вони там шукали?
Що там схоронили
Старі батьки? Ех, якби-то,

Якби-то найшли те, що там схоронили,
Не плакали б діти, мати не журилась.

9 жовтня 1843, Березань

THE PLUNDERED GRAVE

Peaceful land, beloved country,
O my dear Ukraine!
Why, my mother, have they robbed you?
Why do you thus wane?
Before the sun rose in the morning
Did you fail to pray?
Did you to your unsure babes
Neglect to teach the way?
— "I prayed, I worried, sleeping not,
Neither night nor day,
I watched over my small children,
Teaching them the way,
And my flowers throve and grew,
My children true and good,
And there was a time, indeed,
When in this world I ruled
Yes, indeed, I ruled... O Bohdan,
O my foolish son!
Look you well, now, on your mother,
On Ukraine, your own,
Who, as she rocked you, sang about
Her unhappy fortune,
And singing, wept a mother's tears,
Looking out for freedom!..
Bohdan, O my little Bohdan!
Had I known, in the cradle
I'd have choked you, in my sleep
I'd have overlain you.
Now my steppes have all been sold,
In Jews' and Germans' hands;
And my sons at foreign toil,
Far in foreign lands,
My brother, Dnipro, now runs dry
And is deserting me;
And my dear graves the Muscovite
Is plundering utterly.
Let him dig and excavate,

He does not seek his own...
And meanwhile, let the renegades
Wax in strength and grow,
Let them help the Muscovite
Be lord and master there,
And from their mother her old smock,
Patched and worn, to tear!
Help them to torment, you brutes,
Your mother—do not spare!"

Quartered, dug, and excavated,
Gravemound torn and plundered ...
What have they been seeking there,
What was buried under
It by the old fathers? If ...
If they had but found what lay hidden there beneath it,
Then the children would not sleep, the mother cease her
grieving.

1843, Berezan'
Translated by Vera Rich

ДІВИЧІЇ НОЧІ

Висушили карі очі
Дівичії ночі.
«Черниця Мар'яна»

Розплелася густа коса
Аж до пояса,
Розкрилися перси-гори —
Хвилі серед моря,
Засіяли карі очі —
Зорі серед ночі,
Білі руки простяглися —
Так би й обвилися
Кругом стану, і в подушку
Холодну впилися,
Та й залякли, та й замерли,
З плачем рознялися.

«Нащо мені коса-краса,
Очі голубині,
Стан мій гнучий... коли нема
Вірної дружини?

Немає з ким полюбитись,
Серцем поділитись...
Серце моє! Серце моє!
Тяжко тобі битись
Одинокому. З ким жити,
З ким, світе лукавий,
Скажи мені... Нащо мені
Тая слава... слава?
Я люблю, я жити хочу
Серцем, не красою!
А мені ще й завидують,
Гордою і злою
Злії люди нарікають,
А того й не знають,
Що я в серці заховала...
Нехай нарікають,
Гріх їм буде... Боже милий,
Чому Ти не хочеш
Укоротить свої темні,
Тяжкі мені ночі!..
Бо я вдень не одинока —
З полем розмовляю,
Розмовляю і недолю
В полі забуваю,
А вночі...» Та й оніміла,
Сльози полилися...
Білі руки простяглися,
В подушку впилися.

1844, С.-Петербург

THE MAIDEN'S NIGHTS

The maiden nights
Bring beauty's blights...
Mariana, The Nun

Unplaited braids of maiden's hair
Down to her waist fall free;
Her heaving breasts are now revealed
Like waves amid the sea;
Her hazel eyes are gleaming fair,
Like stars at night they shine;
Her snow-white arms are now outspread

As longing to entwine
A young man's form—her fingers tense,
Sunk in her pillow cold,
Grow numb and rigid there. She weeps;
Her hands at last unfold:
"What use is all my grace to me,
My soft and dove-like eyes,
My supple shape . . . If I have not
A husband as my prize?
If none I have whom I may love,
With whom my soul may meet? ...
My heart, my heart, how hard it is
For you alone to beat!
With whom, alas, am I to live,
O wicked world? Ah me,
What use is reputation's fame
And my virginity?
I want to love, I want to live
With heart and not with face!
The wicked people round about
Are envious of my grace!
They call me proud, they call me vain,
And they are not aware
Of all the longing in my breast
That life has hidden there ...
But let them call me what they will—
The sin be theirs! But only,
Dear God, pray shorten for my heart
These nights so dark and lonely,
So difficult for me to bear!
By day I'm not alone:
Out in the fields, I greet the fields
And there forget my moan.
But in the night ...

Her voice was mute.

She drooped, a weeping willow,
Stretched out her arms, and fiercely sank
Her fingers in the pillow.

*1844, St. Petersburg
Translated by C.H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

LES NUITS D'UNE JEUNE FILLE

Les nuits ont desséché
Les yeux bruns de la jeune hue
La Nonne Marianne

La natte épaisse est défaite,
Descend jusqu'à la ceinture,
Les seins découverts ressemblent
Aux flots de la grande mer,
Les yeux bruns brillent pareils
Aux étoiles dans la nuit.
Les bras blancs se sont tendus
Pour entourer une taille
Et les voilà qui s'enfoncent
Dans l'oreiller pâle et froid,
Restent figés, immobiles,
Et ce n'est qu'avec des pleurs
Que la fille les écarte.
« A quoi sert ma belle natte,
« A quoi mes yeux de colombe,
« A quoi donc ma taille souple
« Si je n'ai d'ami fidèle
« A qui donner mon amour,
« Avec qui me partager?
« Mon cœur, mon cœur, il est dur
« De battre tout seul au monde.
« Avec qui vivre, avec qui
« Dis-le moi, monde perfide.
« Dis-moi donc aussi pourquoi
« Cette gloire d'être belle?
« Je veux vivre par mon cœur
« Et non pas par ma beauté.
« Dire qu'on m'envie pourtant,
« Que les gens pensent de moi
« Que je suis fière et méchante.
« Mais les gens ne savent pas
« Ce que dans mon cœur je cache...
« Qu'ils médisent donc de moi,
« Le péché sera pour eux.
« Dieu bon, ne voudrais-tu pas
« Ecourter tes sombres nuits?
« Elles me sont si pénibles.
« Le jour, je ne suis pas seule,
« Je parle aux champs et j'oublie

« Mon triste sort, mais la nuit... »
Elle se tait, les pleurs coulent,
Les bras blancs se sont tendus,
S'enfoncent dans l'oreiller.

1844, St.-Petersbourg
Traduit par Eugène Guillevic

НЕ ЗАВИДУЙ БАГАТОМУ

Не завидуй багатому,
Багатий не знає
Ні приятні, ні любові —
Він все те наймає.
Не завидуй могучому,
Бо той заставляє.
Не завидуй і славному,
Славний добре знає,
Що не його люди люблять,
А ту тяжку славу,
Що він тяжкими сльозами
Вилив на забаву.
А молоді як зійдуться,
Та любо та тихо,
Як у раї, — а дивися:
Ворушиться лихо.
Не завидуй же нікому,
Дивись кругом себе,
Нема раю на всій землі,
Та нема й на небі.

1845, Миргород

DON'T ENVY

Don't envy, friend, a wealthy man:
A rich man's life is spent
Without a friend or faithful love —
Those things he has to rent.
Don't envy, friend, a man of rank,
His power's based on force.
Don't envy, too, a famous man:
The man of note well knows
The crowd's acclaim is not for him,

But for that thorny fame
He wrought with labour and with tears
So they'd be entertained.
But then, when young folk gather 'round,
So fine they are and fair
You'd think it's heaven, — ah, but look:
See evil stirring there ...
Don't envy anyone, my friend,
For if you look you'll find
That there's no heaven on the earth,
No more than in the sky.

1845, *Mirhorod*
Translated by John Weir

NE JALOUSE PAS LE RICHE

Ne jalouse pas le riche,
Car le riche ignore
L'amitié comme l'amour
Qu'il acquiert par l'or.
Ne jalouse pas le fort —
Il opprime les siens,
Et n'envie pas l'homme illustre:
Celui-ci sait bien
Que ce n'est pas lui qu'on aime,
Mais sa dure gloire
Qu'il a payée de ses larmes
Pour la joie des autres.
Si tu vois un jeune couple
Qui s'entend très bien —
N'en crois rien parce qu'il cache
Un secret chagrin.
Mon conseil — n'envie personne.
Tiens-le-toi pour dit:
Ni au ciel, ni sur la terre —
Point de paradis.

1845, *Mirgorod*
Traduit par Nina Nassakina

НЕ ЖЕНИСЯ НА БАГАТІЙ

Не женися на багатій,
Бо вижене з хати,

Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
Оженись на вольній волі,
На козацькій долі,
Яка буде, така й буде,
Чи гола, то й гола.
Та ніхто не докучає
І не розважає —
Чого болить і де болить,
Ніхто не питає.
Удвох, кажуть, і плакати
Мов легше неначе;
Не потурай: легше плакати,
Як ніхто не бачить.

1845, Миргород

DON'T WED

Don't wed a wealthy woman, friend,
She'll drive you from the house.
Don't wed a poor one either, friend,
Dull care will be your spouse.
Get hitched to carefree Cossack life
And share a Cossack fate:
If it be rags, let it be rags —
What comes, that's what you take.
Then you'll have nobody to nag
Or try to cheer you up,
To fuss and fret and question you
What ails you and what's up.
When two misfortune share, they say,
It's easier to weep.
Not so: it's easier to cry
When no-one's there to see.

1845, Mirhorod
Translated by John Weir

N'ÉPOUSE JAMAIS UNE FEMME RICHE

N'épouse jamais une femme riche
Car du logis elle te chassera.
N'épouse jamais une femme pauvre

Car de la nuit dormir tu ne pourras.
Prends plutôt pour femme la liberté,
Du cosaque épouse la destinée,
Celle qui sera ce qu'elle sera
Et ci pauvre elle est, pauvre elle sera.
Mais pour t'ennuyer tu n'auras personne,
Personne non plus pour te demander
Lorsque tu as mal la cause du mal,
Personne à toi ne s'intéressera.
On dit bien souvent que pleurer à deux
Oui, cela console et soulage mieux.
Sois dur envers toi, il est moins pénible
D'être vraiment seul quand il faut pleurer.

1845, Mirgorod
Traduit par Eugène Guillevic

СТОЇТЬ В СЕЛІ СУБОТОВІ
(Уривок з містєрії «Великий Лъох»)

Стоїть в селі Суботові
На горі високій
Домовина України,
Широка, глибока.
Ото церков Богданова.
Там-то він молився,
Щоб москаль добром і лихом
З козаком ділився.
Мир душі твоїй, Богдане!
Не так воно стало;
Москалики, що заздріли,
То все очухрали.
Могили вже розривають
Та грошей шукають,
Лъохи твої розкопують
Та тебе ж і лають,
Що й за труди не находять!
Отак-то, Богдане!
Занапастив еси вбогу
Сироту Україну!
За те ж тобі така й дяка.
Церков-домовину
Нема кому полагодить!!

На тій Україні,
На тій самій, що з тобою
Ляха задавила!
Байстрюки Єкатери́ни
Сараною сіли.

Отаке-то, Зіновію,
Олексі́в друже!
Ти все оддав приятелям,
А їм і байдуже.
Кажуть, бачиш, що все-то те
Таки й було наше,
Що вони тільки наймали
Татарам на папу
Та полякам... Може, й справді!
Нехай і так буде!
Так сміються ж з України
Сторонні люди!
Не смійтеся, чужі люде!
Церков-домовина
Розвалиться... і з-під неї
Встане Україна.
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..

1845, Миргород

SUBOTIV

(This short poem appears to be a sequel to "The Great Mound.")

In the village of Subotiv,
Upon a lofty hill
There stands the coffin of Ukraine —
A crypt both wide and still:
It is the church of great Bohdan,
Where once he used to pray
That Muscovite and Cossack might
Share good and ill alway.
May peace be to your soul, Bohdan!
Their gain has been our loss:
The Muscovites have snatched away
All that they came across;
And now they rend the burial mounds

In search of further loot;
 Their hand assaults your hidden vaults;
 They curse your soul to boot
 Because they've nothing for their pains...
 That's how it is, Bohdan!
 You've ruined derelict Ukraine
 By your most friendly plan!
 And this must be the gratitude
 Now falling to your share ...
 The church that once had confined you
 No neighbour will repair!
 That same Ukraine where long ago
 You broke the Polish threat
 The bastards of Great Catherine
 Like locusts have beset.
 And thus it is, Zenobius,
 Alexey's faithful friend,
 You gave them all; but gratefulness
 Is plainly at an end!
 They say, you know, that all Ukraine
 Was always really theirs,
 And that we only farmed it out
 To all the Tartars' heirs
 And to the Poles... Appears it so?
 Suppose it is the truth!
 But on that score the neighbours' tongues
 Deride us without ruth...
 Yet do not laugh, ye foreign folk!
 That church beneath the skies
 May crumble down, but from its vaults
 A new Ukraine will rise
 To end the night of slavery;
 Injustice will be gone;
 Our serf-born sons' glad orisons
 Will greet sweet Freedom's dawn!

1845, Mirhorod
*Translated by C.H. Andrusyshen
 and Watson Kirkconnell*

AU VILLAGE DE SOUBOTIV
Extrait du poème « Le Grand Tumulus »

Au village de Soubotiv, il y a
 Sur une haute colline

Le sépulcre de l'Ukraine.
Large, profond.
C'est l'église de Bogdan.
C'est là qu'il priait
Pour que le Moscovite partage
Avec le cosaque, le meilleur et le pire.
Paix à ton âme, ô Bogdan!
Il n'en est rien;
Tout ce qu'ils ont vu
Les Moscovites l'ont enlevé.
Ils ont détruit jusqu'aux tombes;
Ils cherchaient de l'argent;
Tes caveaux ils les déterrent
Et t'insultent
De n'y rien trouver en récompense!
Voilà, Bogdan!
Tu as perdu la malheureuse
Ukraine esseulée!
Et voilà ta récompense.
L'église et son caveau
Il n'y a personne pour la réparer
En cette même Ukraine
Qui, avec toi,
Écrasa les Polonais!
Les bâtards de Catherine
Envahissent comme des sauterelles.
Ainsi donc, Zinovie,
Toi l'Ami d'Alexis!
Tu as tout donné à tes amis
Et ils demeurent indifférents!
Ils disent, vois-tu, que tout cela
Était à eux
Qu'ils l'ont seulement loué
En pâturage aux Tartares
Et aux Polonais... C'est vrai, peut-être!
Qu'il en soit donc ainsi.
Ainsi se moquent de l'Ukraine
Les gens qui sont d'ailleurs.
Ne vous moquez pas, vous étrangers!
L'église et son caveau
S'écrouleront et de dessous
Se lèvera l'Ukraine.
Elle dissipera les ténèbres de l'esclavage;
La vérité illuminera le monde

Et en liberté prieront
Les enfants des esclaves.

1845, Mirgorod
Traduit par Olga Repetylo

**І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ,
І НЕНАРОЖДЕННИМ ЗЕМЛЯКАМ МОЇМ
В УКРАЇНІ І НЕ В УКРАЇНІ
МОЄ ДРУЖНЄ ПОСЛАНІЄ**

*Аще кто речет, яко люблю Бога,
а брата свого ненавидит, ложь есть.
Соборное послание Иоанна.
Глава 4, с. 20*

І смеркає, і світає,
День божий минає,
І знову люд потомлений,
І все спочиває.
Тільки я, мов окаянный,
І день і ніч плачу
На розпутьях велелюдних,
І ніхто не бачить,
І не бачить, і не знає —
Оглухли, не чують;
Кайданами міняються,
Правдою торгують.
І Господа зневажають,
Людей запрягають
В тяжкі ярма. Орють лихо,
Лихом засівають,
А що вродить? Побачите,
Які будуть жнива!
Схаменіться, недолюди,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтесь,
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки

На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.
Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого. Волі! волі!
Братерства братнього! Найшли,
Несли, несли з чужого поля
І в Україну принесли
Великих слов велику силу,
Та й більш нічого. Кричите,
Що Бог створив вас не на те,
Щоб ви неправді поклонились!..
І хилитесь, як і хилились!
І знову шкуру дерете
З братів незрящих, гречкосіїв,
І сонця-правди дозрівать
В німецькі землі, не чужії,
Претеся знову!.. Якби взяли
І всю мізерію з собою,
Дідами крадене добро,
Тойді оставсь би сиротою
З святими горами Дніпро!

Ох, якби те сталося, щоб ви не вертались,
Щоб там і здихали, де ви порости!
Не плакали б діти, мати б не ридала,
Не чули б у Бога вашої хули.
І сонце не гріло б смердячого гною
На чистій, широкій, на вольній землі.
І люди б не знали, що ви за орли,
І не покидали б на вас головою.
Схаменіться! будьте люди,
Бо лихо вам буде.
Розжуються незабаром
Заковані люде,
Настане суд, заговорять
І Дніпро, і гори!
І потече сторіками
Кров у синє море
Дітей вапих... і не буде
Кому помагати.

Одпурається брат брата
І дитини мати.
І дим хмарою заступить
Сонце перед вами,
І навіки прокленетесь
Своїми синами!
Умийтесь! Образ Божий
Багном не скверніте.
Не дуріте дітей ваших,
Що вони на світі
На те тільки, щоб панувать...
Бо невчене око
Загляне їм в саму душу
Глибоко! глибоко!
Дознаються небожата,
Чия на вас шкура,
Та й засядуть, і премудрих
Немудрі одурять!

Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрость би була своя.
А то залізете на небо:
«І ми не ми, і я не я,
І все те бачив, і все знаю,
Нема ні пекла, ані Раю.
Немає й Бога, тільки я!
Та куций німець узловатий,
А більш нікого!..» — «Добре, брате,
Що ж ти таке?»

«Нехай скаже
Німець. Ми не знаєм». Отак-то ви навчаєтесь
У чужому краю!
Німець скаже: «Ви моголи».
«Моголи! моголи!»
Золотого Тамерлана
Онучата голі.
Німець скаже: «Ви слав'яне».
«Слав'яне! слав'яне!»
Славних прадідів великих
Правнуки погані!
І Коллара читаєте
З усієї сили,
І Шафарика, і Ганка,

І в слав'янофіли
Так і претесь... І всі мови
Слав'янського люду —
Всі знаєте. А своєї
Дастьбі... Колись будем
І по-своєму глаголять,
Як німець покаже
Та до того й історію
Нашу нам розкаже, —
Отойді ми заходимось!..
Добре заходились
По німецькому показу
І заговорили
Так, що й німець не второна,
Учитель великий,
А не те, щоб прості люде.
А гвалту! А крику!
«І гармонія, і сила,
Музика, та й годі.
А історія!.. Поема
Вольного народа!
Що ті римляне убогі!
Чортзна-що — не Брути!
У нас Брути! І Коклеси!
Славні, незабуті!
У нас воля виростала,
Дніпром умивалась,
У голови гори слала,
Степом укривалась!»
Кров'ю вона умивалась,
А спала на купях,
На козацьких вольних трупах,
Окрадених трупах!
Подивіться лишень добре,
Прочитайте знову
Тую славу. Та читайте
Од слова до слова,
Не минайте ані титли,
Ніже тії коми,
Все розберіть... та й спитайте
Тойді себе: що ми?..
Чиї сини? яких батьків?
Ким? за що закуті?..
То й побачите, що ось що

Ваші славні Брути:
Раби, подножки, грязь Москви,
Варшавське сміття — ваші пани
Ясновельможнії гетьмани.
Чого ж ви чванитесь, ви!
Сини сердешної України!
Що добре ходите в ярмі,
Ще лучше, як батьки ходили.
Не чваньтесь, з вас деруть ремінь,
А з їх, бувало, й лій топили.
Може, чванитесь, що братство
Віру заступило.
Що Синопом, Трапезондом
Галушки варило.
Правда!.. правда, наїдались.
А вам тепер вадить.
І на Січі мудрий німець
Картопельку садить,
А ви її купуете,
Їсте на здоров'я
Та славите Запорожжя.
А чиею кров'ю
Ота земля напоєна,
Що картопля родить, —
Вам байдуже. Аби добра
Була для городу!
А чванитесь, що ми Польшу
Колись завалили!..
Правда ваша: Польща впала,
Та й вас роздавила!

Так от як кров свою лили
Батьки за Москву і Варшаву,
І вам, синам, передали
Свої кайдани, свою славу!

Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.
Замість пива праведною
Кров із ребер точать.
Просвітити, кажуть, хочуть
Материні очі
Современними огнями.

Повести за віком,
За німцями, недоріку,
Сліпую каліку.
Добре, ведіть, показуйте,
Нехай стара мати
Навчається, як дітей тих
Нових доглядати.
Показуйте!.. за науку,
Не турбуйтеся, буде
Материна добра плата.
Розпадеться луда
На очах ваших неситих,
Побачите славу,
Живу славу дідів своїх
І батьків лукавих.
Не дуріте самі себе,
Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.
Чужі люди проганяють,
І немає злому
На всій землі безконечній
Веселого дому.
Я ридаю, як згадаю
Діла незабуті
Дідів наших. Тяжкі діла!
Якби їх забути,
Я оддав би веселого
Віку половину.
Отака-то наша слава,
Слава України.
Отак і ви прочитайте,
Щоб не сонним снилися
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників, кого, коли,
За що розпинали!
Обніміте ж, брати мої,

Найменшого брата —
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.
Благословить дітей своїх
Твердими руками
І діточок поцілує
Вольними устами.
І забудеться срамотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній
Тихо засіяє...
Обніміться ж, брати мої.
Молю вас, благаю!

14 грудня 1845, В'юнище

**TO MY FELLOW-COUNTRYMEN,
IN UKRAINE AND NOT IN UKRAINE,
LIVING, DEAD AND AS YET UNBORN
MY FRIENDLY EPISTLE**

*If a man say, I love God, and hateth his brother, he is a liar.
I John iv, 20.*

Dusk is falling, dawn is breaking,
And God's day is ending,
Once again a weary people
And all things are resting.
Only I, like one accursed,
Night and day stand weeping
At the many-peopled cross-roads,
And yet no one sees me.
No one sees me, no one knows,
Deaf, they do not hearken,
They are trading with their fetters,
Using truth to bargain,
And they all neglect the Lord, —
In heavy yokes they harness
People; thus they plough disaster,
And they sow disaster ...
But what shoots spring up? You'll see
What the harvest yields them!
Shake your wits awake, you brutes,

You demented children!
Look upon your native country,
On this peaceful eden;
Love with overflowing heart
This expanse of ruin!
Break your chains, and live as brothers!
Do not try to seek,
Do not ask in foreign lands
For what can never be
Even in heaven, let alone
In a foreign region...
In one's own house,—one's own truth,
One's own might and freedom.
There is no other Ukraina,
No second Dnipro in the world,
Yet you strike out for foreign regions,
To seek, indeed, the blessed good,
The holy good, and freedom, freedom,
Fraternal brotherhood. ... You found
And carried from that foreign region,
And to Ukraine brought, homeward-bound,
The mighty power of mighty words,
And nothing more than that. ... You scream, too,
That God, creating you, did not mean you
To worship untruth, then, once more,
You bow down as you bowed before,
And once again the very skin you
Tear from your sightless, peasant brothers,
Then, to regard the sun of truth
In places not unknown, you shove off
To German lands. If only you'd
Take all your miserable possessions,
The goods your ancestors have stolen,
Then with its holy heights, the Dnipro
Would remain bereft, an orphan.

Ah, if it could be that you would not return,
That you'd give up the ghost in the place you were reared,
The children would weep not, nor mother's tears burn,
And God would not hear your blaspheming and sneers,
The sun pour no warmth out upon the foul dunghill,
Over a land that is free, broad and true,
Then folk would not realize what kind of eagles
You are, and would not shake their heads over you.

Find your wits! Be human beings,
For evil is impending,
Very soon the shackled people
Will their chains be rending;
Judgment will come, and then shall speak
The mountains and the Dnipro,
And in a hundred rivers, blood
Will flow to the blue ocean,
Your children's blood ... and there will be
No one to help you ... Brother
Will by his brother be renounced,
The child by its own mother.
And like a cloud, dark smoke will cover
The bright sun before you,
For endless ages your own sons
Will curse you and abhor you.
Wash your faces! God's fair image
Do not foul with filth!
Do not deceive your children that
They live upon this earth
Simply that they should rule as lords—
For an unlearned eye
Will deeply search their very souls,
Deeply, thoroughly...
For whose skin you're wearing, helpless
Mites will realize,
They will judge you,—and the unlearned
Will deceive the wise.

Had you but learned the way you ought,
Then wisdom also would be yours;
But thus to heaven you would climb:
"We are not we, I am not I!
I have seen all, all things I know:
There is no hell, there is no heaven,
Not even God, but only I and
The stocky German, clever-clever,
And no one else beside. ..." " Good, brother!
But who, then, are you?"
"We don't know—
Let the German speak!"

That's the way you learn in your
Foreign land, indeed!

Taras Shevchenko oil, oval self-portrait, 1840.

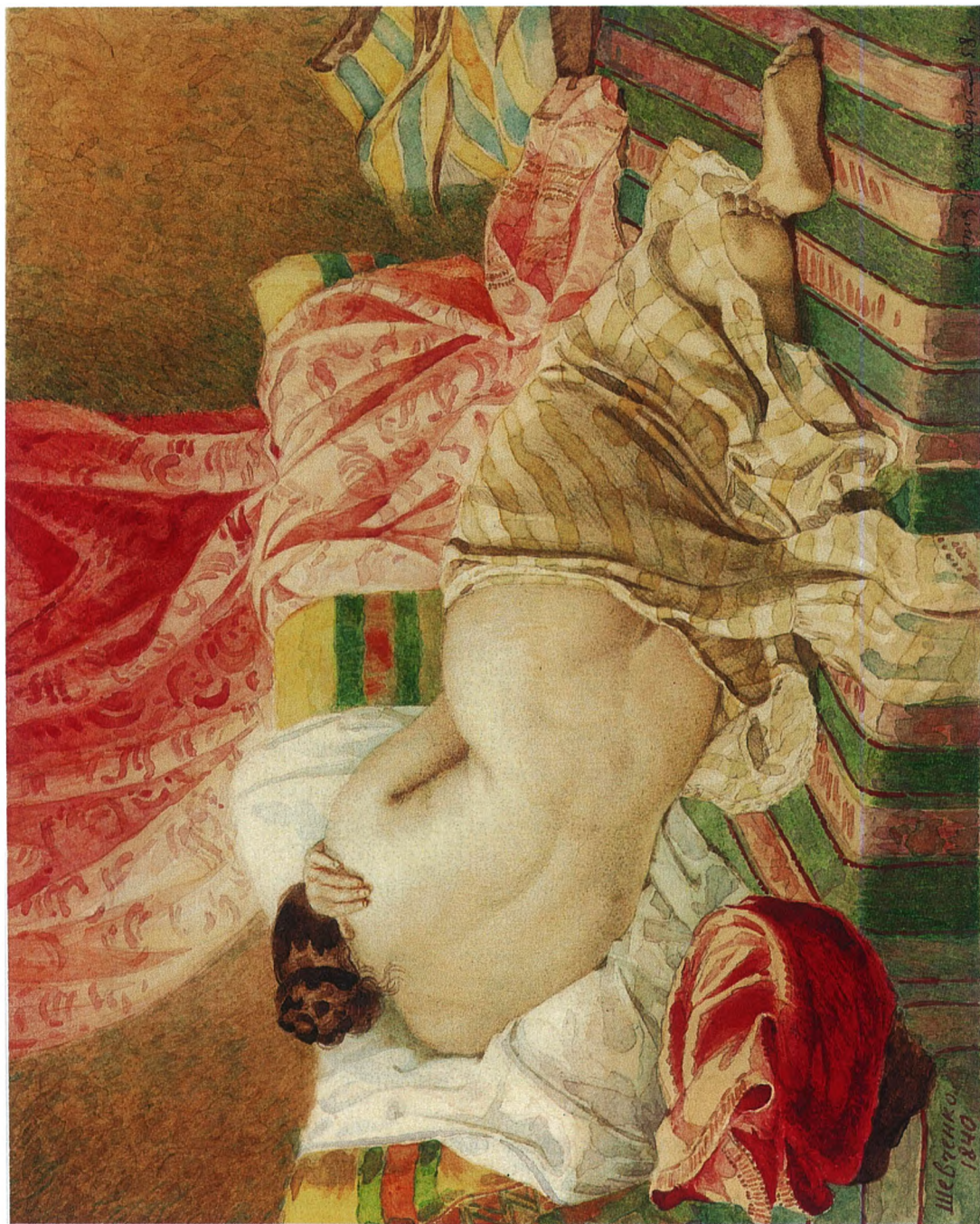
Portrait of V.A. Zhukovsky, by Karl Briullov, 1838.
This portrait was sold at a lottery and the proceeds
bought Shevchenko out of Russian serfdom
which was similar to slavery.

Yevhen Hrebinka, teacher, editor and writer in Ukrainian and Russian.

Watercolor portrait by Taras Shevchenko, 1837.

He was a friend of Shevchenko and assisted in organizing the purchase of Shevchenko's freedom in 1838 and helped in the 1840 publication of the book *Kobzar*.

Nude, watercolor, by Taras Shevchenko, 1840.

Gypsy Fortune Teller,
Watercolor by Taras Shevchenko, 1841.

Kateryna, oil on canvas by Taras Shevchenko, 1842.
An illustration to his poem Kateryna.

Blind *kobzar* by Taras Shevchenko, sepia, 1843.

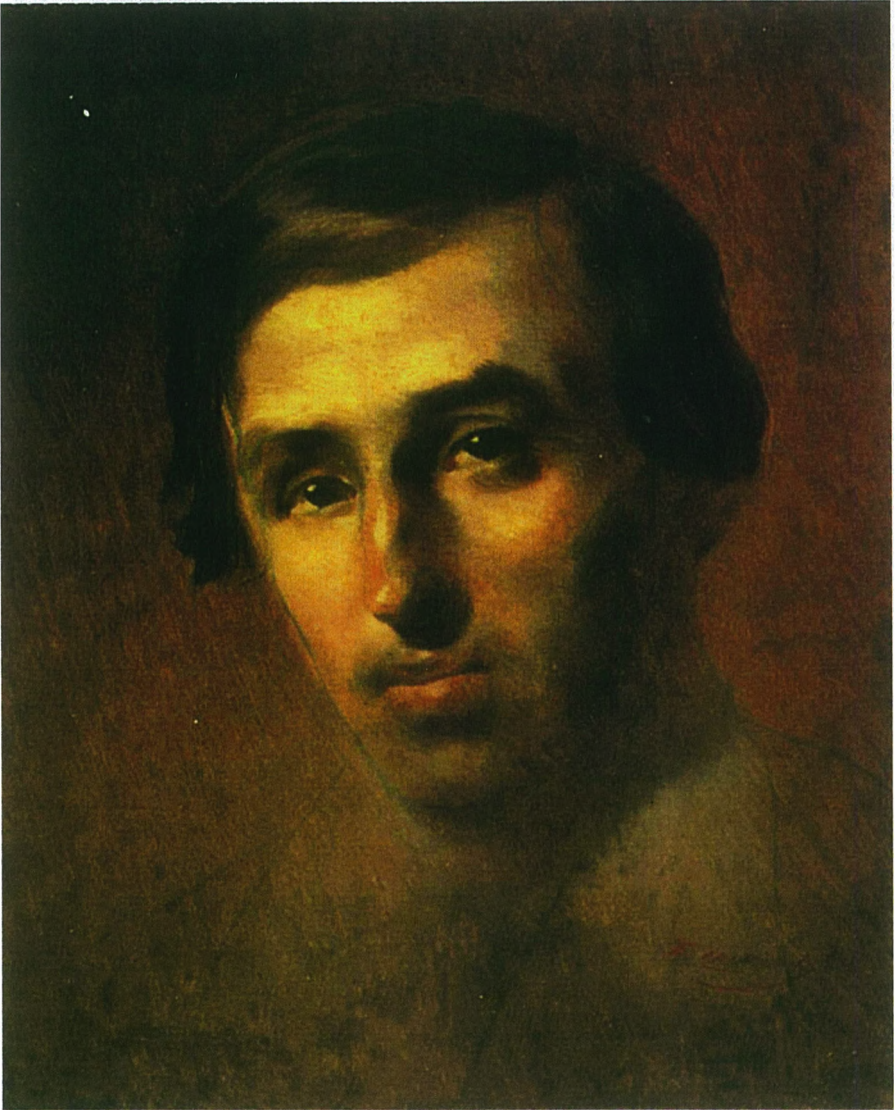
The *kobza* is the predecessor of the *bandura*, the national music instrument of Ukraine. This is an early *bandura* with the *kobza* shape but with the short strings of a *bandura*.

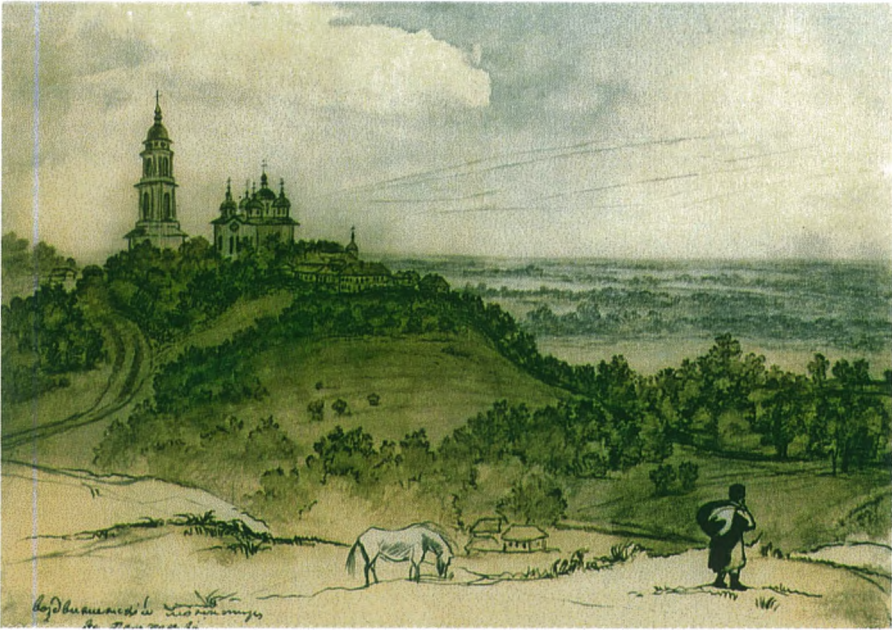
Ukrainian village family, Oil on canvas,
by Taras Shevchenko, 1843.

Pochaivska Lavra Church from the south, by Taras Shevchenko, 1846.

Portrait of Panteleimon Kulish,
by Taras Shevchenko, 1843-44.
Kulish (1819-97) was a friend of Shevchenko and a prominent writer and historian.

Vozdvizhenskiy Monastyr in Poltava by Taras Shevchenko.
Sepia, water color, September 1845.

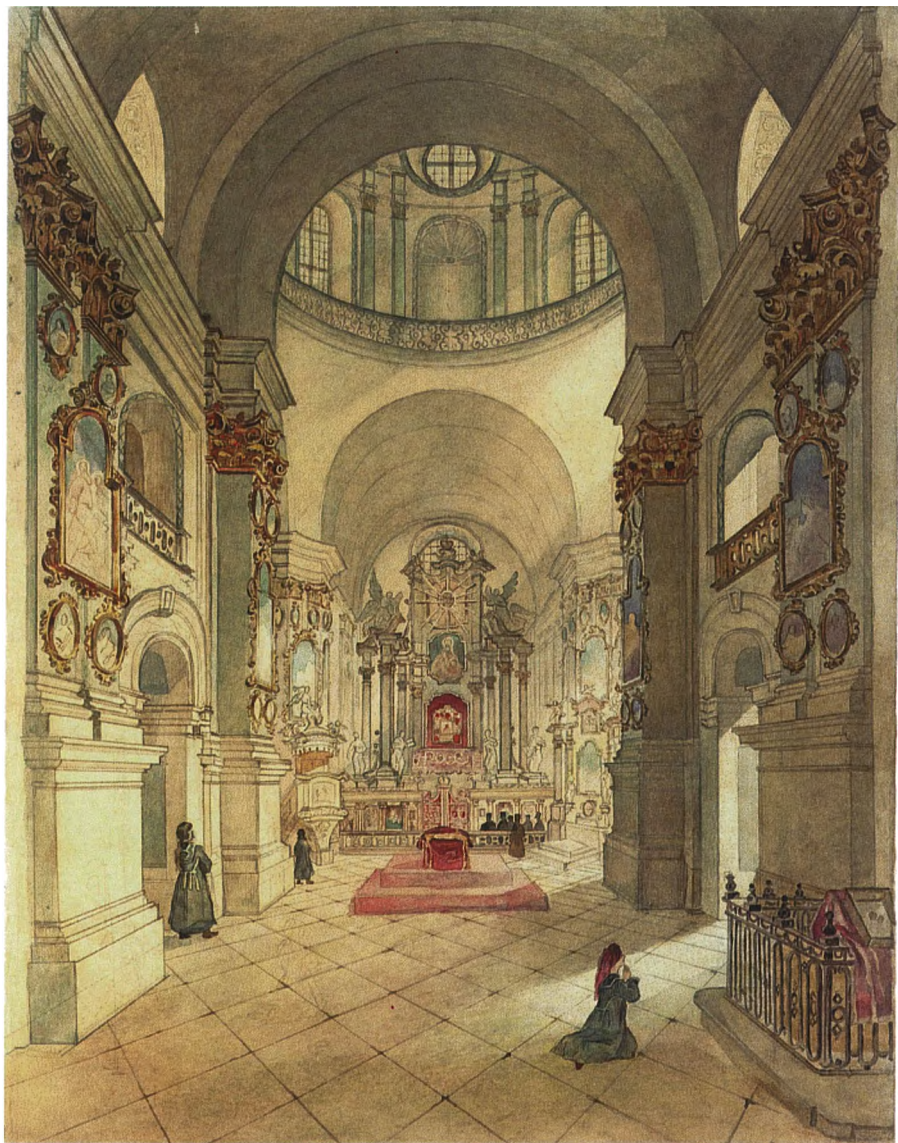
House of Ivan Kotlyarevsky in Poltava by Taras Shevchenko.
He wrote the *Eneida* based on Virgil with Ukrainian Cossacks as the main characters.
This was the first book (1798) in modern Ukrainian literature based on oral Ukrainian.

Roman Catholic Church in Kyiv (Kiev), watercolor by Taras Shevchenko, 1846.

Askold Tomb in Kyiv near the Dnipro River, watercolor by Taras Shevchenko, 1846.

Nave of Pochaiv Lavra, by Taras Shevchenko, watercolor, 1846.

Portrait of S. Keikuatova, oil on canvas by Taras Shevchenko, 1847.

Landscape by the Fortress of Kosaral beside the Aral Sea,
by Taras Shevchenko, watercolor, 1848-49.

Military punishment, the gauntlet,
by Taras Shevchenko, sepia, 1856-57.

The German would say: "You are Mongols".
"Mongols, that is plain!"
Yes, the naked grandchildren
Of golden Tamburlaine!
The German would say: "You are Slavs".
"Slavs, yes, Slavs indeed!"
Of great and glorious ancestors
The unworthy seed!
And so you read Kollar, too,
With all your might and main,
Safarik as well, and Hanka,
Full-tilt you push away
Into the Slavophiles, all tongues
Of the Slavonic race
You know full well, but of your own
Nothing! "There'll come a day
When we can parley in our own
When the German teaches,
And, what is more, our history
Explains to us and preaches,
Then we will set about it all!"

You've made a good beginning,
Following the German precepts
You have started speaking
So that the German cannot grasp
The sense, the mighty teacher,
Not to mention simple people.
And uproar! And the screeching:
"Harmony and power too,
Nothing less than music!
As for history! Of a free
Nation 'tis the epic ...
Can't compare with those poor Romans!
Their Bruti—good-for-nothings!
But oh, our Coclezes and Bruti—
Glorious, unforgotten!
Freedom herself grew up with us,
And in the Dniπρο bathed,
She had mountains for her pillow,
And for her quilt—the plains!"
It was in blood she bathed herself,
She took her sleep on piles
Of the corpses of free Cossacks,

Corpses all despoiled.

Only look well, only read
That glory through once more,
From the first word to the last,
Read; do not ignore
Even the least apostrophe,
Not one comma even,
Search out the meaning of it all,
Then ask yourself the question:
"Who are we? Whose sons? Of what sires?
By whom and why enchained?"
And then, indeed, you'll see for what
Are your Bruti famed:

Toadies, slaves, the filth of Moscow,
Warsaw's garbage—are your lords,
Illustrious hetmans! Why so proud
And swaggering, then do you boast, you
Sons of Ukraine and her misfortune?
That well you know to wear the yoke,
More than your fathers did of yore?
They are flaying you,—cease your boasts—
From them, at times, the fat they'd thaw.

You boast, perhaps, the Brotherhood
Defended the faith of old?
Because they boiled their dumplings in
Sinope, Trebizond?
It is true, they ate their fill,
But now your stomach's dainty,
And in the Sich, the clever German
Plants his beds of 'taties;
And you buy, and with good relish
Eat what he has grown,
And you praise the Zaporozhya.
But whose blood was it flowed
Into that soil and soaked it through
So that potatoes flourish?
While it's good for kitchen-gardens
You're the last to worry!
And you boast because we once
Brought Poland to destruction ...
It is true, yes, Poland fell,
But in her fall she crushed you.

Thus, then, your fathers spilled their blood
For Moscow and for Warsaw,
And to you, their sons, they have
Bequeathed their chains, their glory.

Ukraina struggled on,
Fighting to the limit:
She is crucified by those
Worse-than-Poles, her children.
In place of beer, they draw the righteous
Blood from out her sides,
Wishing, so they say, to enlighten
The maternal eyes
With contemporary lights,
To lead her as the times
Demand it, in the Germans' wake
(She crippled, speechless, blind).
Good, so be it! Lead, explain!
Let the poor old mother
Learn how children such as these
New ones she must care for.
Show her, then, and do not haggle
Your instruction's price.
A mother's good reward will come:
From your greedy eyes
The scales will fall away, and you
Will then behold the glory,
The living glory of your grandsires,
And fathers skilled in knavery.
Do not fool yourselves, my brothers,
Study, read and learn
Thoroughly the foreign things—
But do not shun your own:
For he who forgets his mother,
He by God is smitten,
His children shun him, in their homes
They will not permit him.
Strangers drive him from their doors;
For this evil one
Nowhere in the boundless earth
Is a joyful home.
I weep salt tears when I recall
Those unforgotten actions

Of our forefathers, those grave deeds!
 If I could but forget them,
 Half my course of joyful years
 I'd surrender gladly ...
 Such indeed, then, is our glory,
 Ukraina's glory! ...
 Thus too, you should read it through
 That you'd do more than dream,
 While slumbering, of injustices,
 So that you would see
 High gravemounds open up before
 Your eyes, that then you might
 Ask the martyrs when and why
 And who was crucified.
 Come, my brothers, and embrace
 Each your humblest brother,
 Make our mother smile again,
 Our poor, tear-stained mother!
 With hands that are firm and strong
 She will bless her children,
 Embrace her helpless little ones,
 And with free lips, she'll kiss them.
 And those bygone times will be
 Forgotten with their shame,
 And that glory will revive,
 The glory of Ukraine,
 And a clear light, not a twilight,
 Will shine forth anew ...
 Brothers, then, embrace each other,
 I entreat and pray you!

1845, V'yunyshche
 Translated by Vera Rich

EPÎTRE
 (extrait)

*Aux morts, aux vivants,
 à ceux qui ne sont pas encore nés,
 à mes compatriotes, à ceux qui sont en Ukraine,
 à ceux qui n'y sont pas,
 mon épître amicale.*

«Si quelqu'un dit : j'aime Dieu

Taras Shevchenko
Self-portrait, 1847 in military uniform as a soldier in exile.

*et qu'il n'aime pas son frère
celui-là est un menteur».*

(Jean IV. 20)

Et monte la nuit et monte le jour
La journée que Dieu donne est finie.
Voici de nouveau les hommes fatigués
Et voici que tout repose.
Moi seul comme un maudit
Et le jour et la nuit je pleure
Aux carrefours où s'amasse le monde,
Et personne qui ne me voie,
Qui ne me voie ni me connaisse.
Ils sont devenus sourds et ils n'entendent pas;
Entre eux, ils échantent leurs fers
Ils marchandent la justice.
Ils méprisent le Seigneur.
Ils attendent les hommes
A un joug qui leur pèse.
Ils labourent avec peine
Ils sèment péniblement
Mais que va-t-il pousser? Regardez
Quelle sera la moisson!
Reprenez vos esprits homme à demi humains
Fols enfants que vous êtes!
Contemplez votre paradis paisible
Votre patrie,
Ouvrez votre cœur, aimez
La grande ruine
Défaites-vous de vos chaînes, devenez frères!
Dans un autre pays
N'allez pas chercher, n'allez pas demander
Ce que vous ne trouverez
Pas même dans le ciel... et d'autant moins
Dans le champ d'à côté!
Chacun dans sa maison trouvera sa justice
Et sa force et sa liberté!
Il n'est pas deux Ukraines au monde
Il n'est pas d'autre Dniepr,
Mais vous pressez vos pas vers un autre pays
En quête d'un bien qui soit vraiment le bon
D'un bien qui soit sacré « Liberté! Liberté! »
Fraternité des frères! Voilà que vous avez trouvé
Que vous avez porté d'un champ étranger

Que jusque dans l'Ukraine vous avez apporté
La grande force des grandes paroles,
Et puis c'est tout.
Vous criez à voix forte
Que Dieu vous a créés non
Pour que devant l'injustice
Vous incliniez la tête
Mais vous l'inclinez comme vous l'incliniez autrefois
Et vous écorchez à nouveau
Vos frères, semeurs de sarrasin,
Qui ne peuvent pas voir;
Et afin de voir, vous, le soleil de la vérité
A nouveau vous courez
Vers la contrée allemande et jamais vers une autre.
Ah, si vous emportiez avec vous
Tout votre misérable avoir
Les biens volés par vos aïeux
Le Dniepr alors resterait orphelin
Délaissé dans ses collines sacrées!

1845, V'yunyshche
Traduit par Marie-France Jacamon

МИНАЮТЬ ДНІ, МИНАЮТЬ НОЧІ

Минають дні, минають ночі,
Минає літо, шелестить
Пожовкле листя, гаснуть очі,
Заснули думи, серце спить,
І все заснуло, і не знаю,
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Бо вже не плачу й не сміюсь...
Доле, де ти! Доле, де ти?
Нема ніякої,
Коли доброї жаль, Боже,
То дай злої, злої!
Не дай спати ходячому,
Серцем замирати
І гнилою колодою
По світу валятись.
А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні... то проклинать
І світ запалити!

Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше — спати, спати
І спати на волі,
І заснути навік-віки,
І сліду не кинуть
Ніякого, однаково,
Чи жив, чи загинув!
Доле, де ти! Доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль, Боже,
То дай злої! злої!

1845, В'юнище

FROM DAY TO DAY...

From day to day; from night to night
My summer passes; autumn creeps
Nearer; before mine eyes the light
Fades out; my soul is blind and sleeps.
Everything sleeps; and I? I ponder:
Do I yet live, or do I wander,
A dead thing, through my term of years,
A void of laughter as of tears?

Come to me, my fate! Where art thou?
Oh, I have no fate.
God, if Thou dost scorn to love me,
Grant me but thy hate!
Only let my heart not wither
Slowly, day by day,
Useless as a fallen tree-trunk
Rotting by the way.
Let me live, and live in spirit
Loving all mankind;
Or, if not, then let my curses
Strike the sunlight blind.
Wretched is the fettered captive,
Dying, and a slave;
But more wretched he that, living,
Sleeps, as in a grave,
Till he falls asleep for ever,
Leaving not a sign
That there faded into darkness

Something once divine.

Come to me, my fate! Where art thou?
Oh, I have no fate.
God, if Thou dost scorn to love me,
Grant me but thy hate!

1845, *Vyunishche*
Translated by Ethel L. Voynich

LES JOURNÉES PASSENT...

Les journées passent, les nuits s'envolent
L'été s'enfuit, les feuilles jaunies
Crissent sous mes pas, les yeux s'éteignent
Les pensées dorment, le cœur aussi,
Et tout s'endort et je ne sais,
Si moi je vis ou j'agonise,
Ou si je traîne de par le monde
Sans pouvoir ni rire ni pleurer...

Où es-tu mon destin? Mon sort où es-tu?
Nulle part. Mon Dieu si tu me refuses
Une destinée heureuse au moins accorde-moi
Le plus pénible des destins, accorde-le moi!
Que je ne traîne pas sur cette terre
Comme un arbre au tronc pourri.
Et ne laisse pas s'assoupir
Le cœur de son vivant.
Mais permets-moi de vivre
Avec toute ma flamme; d'aimer les hommes
Sinon maudire, incendier le monde!
Quel sort atroce de vivre enchaîné
Et finir ses jours en esclavage!
Pire encore — dormir, dormir, dormir,
En liberté et revenir à la terre
Ne laissant aucune trace, rien, rien.
Peu importe si je vis ou si je meurs.
Où es-tu mon destin? Mon sort où es-tu?
Nulle part. Mon Dieu si tu me refuses
Une destinée heureuse au moins accorde-moi
Le plus pénible des destins, accorde-le moi!

1845, *Vyunishche*
Traduit par Marthe Kalytovska

ЯК УМРУ, ТО ПОХОВАЙТЕ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі
Серед степу широкого
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєе море
Кров ворожу... отойді я
І лани і гори —
Все покину, і долину
До самого Бога
Молитися... а до того
Я не знаю Бога.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сем'ї великій,
В сем'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

25 грудня 1845, в Переяславі

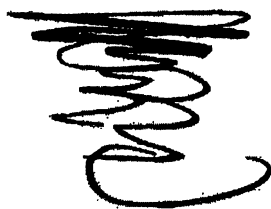
MY TESTAMENT

When I am dead, then bury me
In my beloved Ukraine,
My tomb upon a grave mound high
Amid the spreading plain,
So that the fields, the boundless steppes,
The Dnieper's plunging shore
My eyes could see, my ears could hear
The mighty river roar.
When from Ukraine the Dnieper bears
Into the deep blue sea
The blood of foes ... then will I leave
These hills and fertile fields --
I'll leave them all and fly away

Як умиру то поховайте
мене на могили
Серед стісту широкого
Навкрити ми млини,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно; було чути
Як рече річка,
Як хлипає в Україну
У велике море
Кров ворожу... отойди і
І лани і гори
Все покину, і покину
До самого Бога

The original manuscript of Zapovit (Testament) by Taras Shevchenko,
December 25, 1845 in Pereyaslav. Reproduced original size.

Молютиси, ... а до того
Зі незнаю бога.
Моловайте, тавеставийте,
Кайданы порвуйте,
И вражюю злою кровю
Волго окропите.
И мене въ селѣ великій
Изъ селѣ волбній новій
Незабудьте помилувати
Недимице тихими словами.

25
декабря
1845
въ переписи.

To the abode of God,
And then I'll pray But till that day
I nothing know of God.
Oh bury me, then rise ye up
And break your heavy chains
And water with the tyrants' blood
The freedom you have gained.
And in the great new family,
The family of the free,
With softly spoken, kindly word
Remember also me.

*December 25, 1845 in Pereyaslav
Translated by John Weir*

TESTAMENT

Quand je mourrai, enterrez-moi
Au milieu de nos plaines,
Sur un tertre au milieu des steppes
De ma si douce Ukraine,
Pour que je voie les champs immenses,
Les rives escarpées,
Que je puisse entendre le Dniepr
Mugir à mon côté.
Quand le fleuve, loin de l'Ukraine,
Dans la mer bleue profonde
Versera le sang ennemi,
Je quitterai ce monde,
Champs et collines... Volerai
Au royaume de Dieu
Pour prier... Mais en attendant,
Je ne connais pas Dieu.
Enterrez-moi et dressez-vous,
Brisez les fers maudits,
Arrosez votre liberté
Du sang de l'ennemi!
Et que dans la grande famille,
Délivrée de ses chaînes,
Avec des mots doux et paisibles
De moi l'on se souviennne.

*25 décembre 1845, à Péréiaslav
Traduit par Henri Abril*

МЕНІ ОДНАКОВО

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісінько мені.
В неволі виріс меж чужими
І, не оплаканий своїми,
В неволі, плачучи, умру.
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На напій славній Україні,
На напій — не своїй землі.
І не пом'яне батько з сином,
Не скаже синові: — Молись,
Молися, сину, за Вкраїну
Його замучили колись. —
Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні...
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...
Ох, не однаково мені.

1847, В казематі, С.-Петербурґ

IT MAKES NO DIFFERENCE TO ME

It makes no difference to me,
If I shall live or not in Ukraine
Or whether any one shall think
Of me 'mid foreign snow and rain.
It makes no difference to me,
In slavery I grew 'mid strangers,
Unwept by any kin of mine;
In slavery I now will die
And vanish without any sign.
I shall not leave the slightest trace
Upon our glorious Ukraine,
Our land, but not as ours known.
No father will remind his son
Or say to him, "Repeat one prayer,
One prayer for him; for our Ukraine

They tortured him in their foul lair."
It makes no difference to me,
If that son says a prayer or not.
It makes great difference to me
That evil folk lull now to sleep
Our mother Ukraine, and will rouse
Her, when she's plundered, in the flames.
That makes great difference to me.

*1847, St. Petersburg
Translated by Clarence A. Manning*

ÇA M'EST ÉGAL

Cela m'est vraiment bien égal
De vivre en Ukraine ou ailleurs.
Qu'on m'oublie ou qu'on se souviene
De moi dans ces neiges lointaines
Combien cela peut m'être égal!
J'ai dû grandir, esclave, à l'étranger
Et sans être pleuré des miens
Esclave en pleurant je mourrai
En emportant tout avec moi,
Ne laissant pas la moindre trace
En ce glorieux pays d'Ukraine
Le nôtre — et qui n'est plus à nous.
Le père en parlant à son fils
Ne dira pas: « Prions pour lui,
Fils, car c'est pour l'Ukraine
Qu'il fut torturé autrefois ».
Cela m'est égal si plus tard
Ce fils prie pour moi ou non,
Mais ce qui ne m'est pas égal
C'est de voir l'ennemi perfide
Assoupir l'Ukraine et la réveiller
Dépouillée, au milieu des flammes.
Oh! Voilà ce qui ne m'est pas égal!

*1847, En prison, St.-Pétersbourg
Traduit par Kaléna Uhryn*

НЕ КИДАЙ МАТЕРІ

«Не кидай матері», — казали,
А ти покинула, втекла,

Шукала мати — не найшла,
Та вже й шукати перестала,
Умерла, плачучи. Давно
Не чуť нікого, де ти гралась,
Собака десь помандрувала,
І в хаті вибито вікно.
В садочку темному ягнята
Удень пасуться. А вночі
Віщують сови та сичі
І не дають сусідам спати.
І твій барвіночок хрещатий
Заріс босилою, ждучи
Тебе не квітчану. І в гаї
Ставочок чистий висихає,
Де ти купалася колись.
І гай сумує, похилився.
У гаї пташка не співає —
Й ї з собою занесла,
В яру криниця завалилась,
Верба усохла, похилилась,
І стежечка, де ти ходила,
Колочим терном поросла.
Куда полинула, де ділась?
До кого ти перелетіла?
В чужій землі, в чужій сем'ї
Кого ти радуєш? До кого,
До кого руки приросли?
Віщує серце, що в палатах
Ти розкошуєш, і не жаль
Тобі покинутої хати...
Благаю Бога, щоб печаль
Тебе довіку не збудила,
Щоб у палатах не найшла...
Щоб Бога ти не осудила
І матері не прокляла.

1847, В казематі, С.-Петербурґ

LEAVE NOT YOUR DEAR MOTHER

"Leave not your dear mother," they told you,
But you paid no heed and went off.
She sought for you but could not find you,
At last she abandoned her effort.
She died 'mid her tears. Long ago

No playmate was left of your comrades.
 Your dog has strayed off and is vanished.
 A window is broke in your house.
 In the garden the lambs go to pasture
 By day, and when darkness is come,
 The owls wake the night with their cries
 And give to the neighbors no quiet.
 Your bridal wreath grew and it flourished
 But now it is faded to dust,
 For you did not pick it. Your pond
 Dried up in the neighboring forest
 Where you once delighted to bathe.
 That forest is sad and lies low.
 No bird is still singing within it,
 You carried them off when you went.
 In the meadow the spring is not flowing,
 The willow is leafless and fallen.
 The path where you formerly wandered
 Is covered with many a thorn.
 Where did you direct your sad footsteps?
 To whom have you flitted away?
 In an alien land, amid strangers
 Whom do you rejoice? Unto whom,
 To whom have your arms been outstretched?
 My heart whispers that you are happy
 In palaces, where you ne'er think
 Of the home that you once have abandoned.
 God grant that no drop of remorse
 May ever disturb your sweet slumber,
 That it may not enter your palace,
 That you never turn on your Cod
 And never your own mother curse:

1847, St. Petersburg
Translated by Clarence A. Manning

TU NE DOIS PAS QUITTER TA MERE

« Tu ne dois pas quitter ta mère! »—
 Plus d'une fois on te l'a dit,
 Et cependant tu es partie...
 Seule, éplorée dans sa chaumière,
 Après t'avoir cherchée en vain,
 Ta mère est morte de chagrin.
 Ton chien a fui après sa mort.

Mais que deviens-tu? on l'ignore.
Votre maison abandonnée
Reste sans vitres, délabrée.
Pendant le jour, des tas d'agneaux
Broutent les herbes de l'enclos,
Et des hiboux les tristes cris
Font peur à vos voisins la nuit.
L'étang du bois est desséché
Où si souvent tu t'es baignée,
Et quant au bois, il semble aussi
Triste et muet, car les oiseaux
Ne chantent plus dans les rameaux,
A croire qu'ils t'ont tous suivie.
L'eau dans le puits étant tarie,
Le saule auprès de lui pâtit.
La sente, où tu courais gamine,
Est envahie par les épines.
Où donc est ton nouvel abri?
Chez quelles gens, dans quel pays?
Es-tu là-bas la bienvenue?
De qui réjouis-tu la vue?
Je t'imagine dans l'aisance,
Dans des châteaux et des palais,
Et n'éprouvant aucun regret
De la maison de ton enfance.
J'implore Dieu qu'à tout jamais
Il veuille t'épargner la peine.
Qu'heureuse et riche tu l'oublies.
Ou'au Ciel jamais tu ne te plains
Et ne maudisses pas la vie.

*1847, En prison, St.-Pétersbourg
Traduit par Nina Nassakina*

ОЙ ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІЇ

Ой три шляхи широкії
Докупи зійшлися.
На чужину з України
Брати розійшлися.
Покинули стару матір.
Той жінку покинув,
А той сестру. А найменший —
Молоду дівчину.
Посадила стара мати

Три ясени в полі.
А невістка посадила
Високу тополю.
Три явори посадила
Сестра при долині...
А дівчина заручена —
Червону калину.
Не прийнялись три ясени,
Тополя всихала,
Повсихали три явори,
Калина зов'яла.
Не вертаються три брати.
Плаче стара мати,
Плаче жінка з діточками
В нетопленій хаті.
Сестра плаче, йде шукати
Братів на чужину...
А дівчину заручену
Кладуть в домовину.
Не вертаються три брати,
По світу блукають,
А три шляхи широкії
Терном заростають.

1847, В казематі, С.-Петербург

THE THREE PATHWAYS

Once three pathways, broad and wide,
Met upon the plain;
Into foreign parts, three brothers
Set out from Ukraine.
And they left an aged mother,
And one left a wife,
One a sister, and the youngest
Left his chosen bride.

The old mother planted three
Ash-trees in the meadow,
And her son's wife planted there
A poplar tall and slender,
And the sister planted three
Maples by the valley,
And a guelder-rose was planted
By the young fiancée.

But the ash-tree did not root,
And the poplar withered,
The three maples withered up,
The guelder-rose has wilted.
The three brothers do not come...
Their mother weeps them still,
And the wife weeps with her children
In a house grown chill.
The sister weeps, she goes to seek
Her brothers among strangers ...
And the young bride? In her coffin
Quietly they laid her. ...

The three brothers do not come,
They roam the world, forlorn,
And three pathways, broad and wide,
Are overgrown with thorns.

*1847, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

OH! LES TROIS CHEMINS...

Oh! les trois chemins,
Trois larges chemins,
Se sont réunis.
Voici que trois frères
Ont pour l'étranger
Quitté leur Ukraine,
Ont laissé leur mère,
L'un quitte sa femme,
Le second sa sœur,
Et pour le plus jeune
C'est sa fiancée.
Dans le champ la mère
A planté trois frênes,
La bru a planté
Un grand peuplier,
La sœur trois platanes
Au sein du vallon
Et la jeune fille,
C'est la fiancée,
Planté l'obier rouge.
Les frênes, les trois,
N'ont pas pris racine

Et le peuplier
A séché sur pied.
Aussi les platanes
Et l'obier aussi,
Languissants, flétris,
Peu à peu sont morts.
Hélas! les trois frères
Ne reviennent pas,
Et pleure la mère
Et pleure la femme
Avec ses enfants.
Dans la maison froide
Et pleure la sœur,
Part à la recherche,
Part à l'étranger
Rechercher ses frères.
Et la fiancée,
C'est dans le cercueil
Qu'elle s'est couchée.
Ainsi les trois frères
Ne reviennent pas,
Ils sont à courir
Par le vaste monde
Et les trois chemins,
Les larges chemins,
Sont couverts de ronces.

*1847, En prison, St.-Petersbourg
Traduit par Eugène Guillevic*

Н. КОСТОМАРОВУ

Веселе сонечко ховалось
В веселих хмарах весняних.
Гостей закованих своїх
Сердепним чаєм напували
І часових перемінjali,
Синемундирих часових.
І до дверей, на ключ замкнутих,
І до репотки на вікні
Привик я трохи, і мені
Не жаль було давно одбутих,
Давно похованих, забутих,
Моїх кровавих тяжких сльоз.
А їх чимало розлилось

На марне поле. Хоч би рута,
А то нічого не зійшло!
І я згадав своє село.
Кого я там, коли покинув?
І батько й мати в домовині...
І жалем серце запеклось,
Що нікому мене згадати!
Дивлюсь — твоя, мій брате, мати,
Чорніше чорної землі,
Іде, з хреста неначе знята...
Молюся! Господи, молюсь!
Хвалить тебе не перестану!
Що я ні з ким не поділю
Мою тюрму, мої кайдани!

1847, В казематі, С.-Петербург

TO N. KOSTOMAROV

A bright and merry sun was hiding
Midst smiling springtime clouds agliding.
Their guests, in manacles that clink,
Were given wretched tea to drink,
And meanwhile sentries changed the guard,
Uniforms of blue they wore.
Both to the locked and bolted door,
And to the window multi-barred
I'd got a little used, and did not pine
At those long since done with,
Long since buried, long forgotten,
Bloody painful tears of mine.
And there were poured out not a few
On futile ground.... If but rue grew,
But not a single thing appears!
And I recalled my native village.
How many there did I desert?
Both father and mother in their coffins...
And my heart with sorrow hurts,
That there's no one to remember me!
Oh my brother, your mother I see
Blacker than the blackest earth she walks,
As if taken down from the cross...
I pray, oh God, to Thee my prayer!
Thee I'll never cease to praise!
For that with no one shall I share

My prison and my heavy chains!

1847, St. Petersburg
Translated by Herbert Marshall

A N. KOSTOMAROV

Le soleil se cachait derrière
Les gais nuages printaniers.
On offrait de bon cœur le thé
Aux hôtes enchainés ici.
On plaçait d'autres sentinelles
Toujours en uniforme bleu.
Je me suis un peu fait aux portes,
Qu'on n'oublie pas de verrouiller,
Même aux barreaux de la fenêtre.
Je ne regrette pas mes larmes
Oubliées, pénibles, sanglantes.
Mes larmes se sont écoulées
Dans le champ qui reste infertile.
Si de la menthe s'y montrait?
Mais on n'y peut rien voir jamais.
Je me rappelle mon village,
Ai-je laissé quelqu'un là-bas?
Père et mère sont dans la tombe.
Mon cœur se serre de douleur.
Puisque personne à moi ne pense,
Je regarde ta mère, o frère:
Elle est plus noire qu'un terreau,
Paraît descendre de la croix...
Je prie, mon Dieu, je prie, je prie
Et jamais je ne cesserai
De te louer que je n'aie pas
A partager avec quiconque
Mes fers et mes jours de prison.

1847, En prison, St.-Pétersbourg
Traduit par Eugène Guillevic

САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,

А матері вечерять ждуть.

Сем'я вечера коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

1847, В казематі, С.-Петербург

A SPRING EVENING

Close by the house the cherries flower,
Above the orchard the beetles hum,
Still singing, the girls homeward come,
The tired plowmen's steps grow slower,
And mothers with supper wait at home.

Close by the house they eat their supper;
Just then the evening-star appears;
As daughter serves. Her mother cares
To teach to do things in ways proper.
The nightingale's song interferes.

Close to the wall on the clay-benches
The mother lulls her Nell and Bill,
And falls asleep against her will.
All fall asleep... But the sweet wenches
And nightingales are singing still.

*1847, St. Petersburg
Translated by Honore Ewach*

DANS UN VERGER - UNE CHAUMIÈRE...

Dans un verger – une chaumière,
Autour – de roses cerisiers,
Des laboureurs rentrent lassés,
Des jeunes filles chez leurs mères
Tout en chantant s'en vont souper.

Devant le seuil une famille
S'est réunie pour le repas,
Bientôt la lune brillera,
La mère allait gronder sa fille,
Le rossignol l'en empêcha.

Près de la porte, sous un saule,
On a couché les plus petits.
La mère auprès s'est endormie —
Silence... Seul le rossignol
Et les jeunesses le défient.

*1847, En prison, St.-Pétersbourg
Traduit par Nina Nassakina*

В НЕВОЛІ ТЯЖКО

В неволі тяжко, хоча й волі,
Сказать по правді, не було.
Та все-таки ялось жилосьь.
Хоть на чужому, та на полі...
Тепер же злої тії долі,
Як Бога, ждати довелось.
І жду її, і виглядаю,
Дурний свій розум проклинаю,
Що дався дурням одурить,
В калюжі волю утопить.
Холоне серце, як згадаю,
Що не в Україні поховать,
Що не в Україні буду жить,
Людей і Господа любить.

1847, В казематі, С.-Петербург

'TIS HARD TO BEAR THE YOKE

'Tis hard to bear the yoke—though freedom,
To tell the truth, was never there.
But yet somehow I could live on,
Though in another's home and field.
But now I have been brought to wait
An evil fate as I do God.
I wait for it, and as I look,
I curse my poor and untrained mind
That I allowed poor fools to fool me,

To drown pure freedom in the mud.
My heart grows cold, when I remember
That in Ukraine I shall not die,
That in Ukraine I shall ne'er live,
To love both people and the Lord.

1847, St. Petersburg
Translated by Clarence A. Manning

DURE EST LA PRISON...

Dure est la prison... bien qu'en vérité
Jamais je n'aie connu la liberté.
J'ai vécu malgré tout, tant bien que mal,
Sinon sur ma terre, au moins sur un champ...
Et voilà que je recherche à présent,
Comme Dieu, ce sort cruel et brutal.
Et je l'attends, et l'appelle d'ici
Tout en maudissant mon stupide esprit
Pour avoir succombé à des mirages,
Noyé la liberté dans une flache.
Mon cœur se glace à la crainte soudaine
Qu'on ne m'enterre pas dans mon Ukraine,
Et que je doive désormais ailleurs
Vivre, aimer les hommes et le Seigneur.

1847, *En prison, St.-Petersbourg*
Traduit par Henry Abril

КНЯЖНА (Уривок)

Село! І серце одпочине:
Село на нашій Україні —
Неначе писанка, село.
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, білють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво. А кругом
Широколистії тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром.
Сам Бог витає над селом.

1847, *Орська кріпость* —
1858, *Нижній Новгород*

LINES FROM "THE PRINCESS"

A village! And the heart again
May rest. . . A village in Ukraine —
Like an egg gay with Easter dyes:
In woodland green the village hides;
The gardens flower, homes gleam white,
A mansion looms upon the height
Like some strange marvel. On all sides
Stand broad-leaved poplars; there again
Is forest, forest-land, and plain,
Blue hills beyond the Dnipro's tide ...
And high above, the Lord abides!

*1847, Orsk Fortress —
1858, Nizhni Novgorod
Translated by Vera Rich*

LA PRINCESSE (Extrait)

...Un village... et l'âme s'apaise
Un village de notre Ukraine
Comme l'œuf coloré de Pâques
Un village envahi de vergers.
Les jardins fleurissent, les maisons sont blanches
Et sur la hauteur se tiennent des palais
Comme une féerie. Autour
Les peupliers aux larges feuilles
Et plus loin des bois, des bois et des champs
Et les monts bleus au-delà du Dniepr.
Dieu lui-même rayonne sur ce village...

*1847, Forteresse d'Orsk —
1858, Nijni Novgorod
Traduit par Olga Repetylo*

N.N.

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє.
Радіють люде, що одпочинуть,
А я дивлюся... і серцем лину
В темний садочок на Україну.
Лину я, лину, думу гадаю.

І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря.
Ой зоре! зоре! — і слъози кануть.
Чи ти зійшла вже і на Україні?
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?
Коли забули, бодай заснули,
Про мою доленьку щоб і не чули.

1847, Орська кріпость

HYMN OF EXILE

The sun goes down beyond the hill,
The shadows darken, birds are still;
From fields no more come toiler's voices
In blissful rest the world rejoices.
With lifted heart I, gazing stand,
Seek shady grove in Ukraine's land.
Uplifted thus, 'mid memories fond
My heart finds rest, o'er the hills beyond.
On fields and woods the darkness falls
From heaven blue a bright star calls,
The tears fall down. Oh, evening star!
Hast thou appeared in Ukraine far?
In that fair land do sweet eyes seek thee
Dear eyes that once were wont to greet me?
Have eyes forgotten their tryst to keep?
Oh then, in slumber let them sleep
No longer o'er my fate to weep.

*1847, Orsk Fortress
Translated by A. J. Hunter*

N.N.

S'êteignent les champs et le verger et les monts,
Le soleil descend, les monts s'êteignent,
L'oiseau se tait, les champs s'apaisent.
Les hommes s'émerveillent de pouvoir reposer
Et moi je regarde. Et mon âme vole
Jusqu'à un verger obscur en Ukraine.
Je vole, je vole et je rime ma pensée
Et c'est comme si mon âme se reposait.

S'éteignent les champs et le verger et les monts,
Au firmament bleu paraît une étoile,
Etoile! Etoile! — et coulent les larmes.
As-tu déjà paru aussi en Ukraine?
Les yeux bruns te cherchent-ils
Dans le firmament bleu? Ou bien oublient-ils?
S'ils ont oublié, qu'il se ferment,
Que jamais ils n'entendent parler de moi.

1847, *Forteresse d'Orsk*
Traduit par Olga Repetylo

N.N.

Мені тринадцятий минало
Я пас ягнята за селом.
Чи то так сонечко сіяло,
Чи так мені чого було?
Мені так любо, любо стало,
Неначе в Бога.....
Уже прокликали до паю,
А я собі у бур'яні
Молюся Богу... і не знаю,
Чого маленькому мені
Тойді так приязно молилось,
Чого так весело було?
Господне небо, і село,
Ягня, здається, веселилось!
І сонце гріло, не пекло!
Та недовго сонце гріло,
Недовго молилось...
Запекло, почервоніло
І рай запалило.
Мов прокинувся, дивлюся:
Село почорніло,
Боже небо голубе
І те помарніло.
Поглянув я на ягнята —
Не мої ягнята!
Обернувся я на хати —
Нема в мене хати!
Не дав мені Бог нічого!..
І хлинули сльози,
Тяжкі сльози!.. А дівчина

При самій дорозі
Недалеко коло мене
Плоскінь вибирала,
Та й почула, що я плачу,
Прийшла, привітала,
Утирала мої сльози
І поцілувала...
Неначе сонце засіяло,
Неначе все на світі стало
Мое... лани, гаї, сади!..
І ми, жартуючи, погнали
Чужі ягнята до води.
Бридня!.. А й досі, як згадаю,
То серце плаче та болить,
Чому Господь не дав дожити
Малого віку у тім раю.
Умер би, орючи на ниві,
Нічого б на світі не знав.
Не був би в світі юродивим.
Людей і Бога не прокляв!

1847, Орська кріпость

WHEN I WAS THIRTEEN

My thirteenth birthday soon would come.
I herded lambkins on the lea.
Was it the magic of the sun,
Or what was it affected me?
I felt with joy all overcome
As though in heaven ...
The time for lunch had long passed by,
And still among the weeds I lay
And prayed to God ... I know not why
It was so pleasant then to pray
For me, an orphan peasant boy,
Or why such bliss so filled me there?
The sky seemed bright, the village fair,
The very lambs seemed to rejoice!
The sun's rays warmed but did not sear!

But not for long the sun stayed kind,
Not long in bliss I prayed...
It turned into a ball of fire

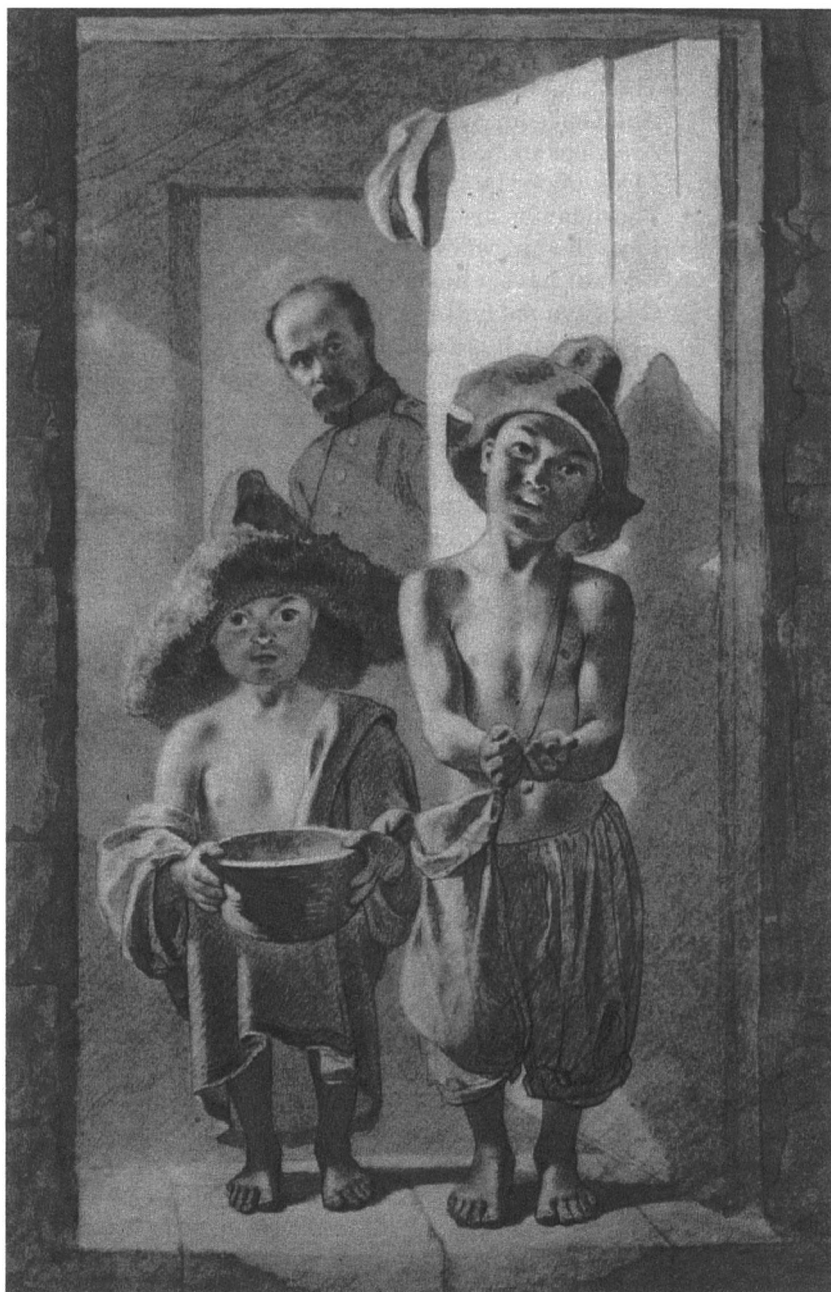
And set the world ablaze.
 As though just wakened up, I gaze:
 The hamlet's drab and poor,
 And God's blue heavens — even they
 Are glorious no more.
 I look upon the lambs I tend —
 Those lambs are not my own!
 I eye the hut wherein I dwell —
 I do not have a home!
 God gave me nothing, naught at all! ...
 I bowed my head and wept,
 Such bitter tears... And then a lass
 Who had been sorting hemp
 Not far from there, down by the path,
 Heard my lament and came
 Across the field to comfort me;
 She spoke a soothing phrase
 And gently dried my weeping eyes
 And kissed my tear-wet face...

It was as though the sun had smiled,
 As though all things on earth were mine,
 My own ... The orchards, fields and groves! ...
 And, laughing merrily the while,
 The master's lambs to drink we drove.
 How nauseating! ... Yet, when I
 Recall those days, my heart is sore
 That there my brief life's span the Lord
 Did not grant me to live and die.
 There, plowing, I'd have passed away.
 With ignorance my life-long lot,
 I'd not an outcast be today,
 I'd not be cursing Man and God! ...

1847, Orsk Fortress
 Translated by John Weir

N.N.

J'avais treize ans. Je faisais paître
 Près du village des agneaux...
 Et tout à coup... (c'était peut-être
 L'effet du temps qui était beau)
 Mais j'éprouvai un tel bien-être

Kirghiz (Kazakh) Children with Shevchenko
in the background, sepia, 1855-56

Que je me crus au paradis.....
Je distinguais des voix lointaines
Qui du village m'appelaient,
Mais à genoux, au pied d'un chêne,
Sans leur répondre je priaï.
Jamais plus tard une prière
Ne m'a rendu aussi heureux:
Il me semblait que sous les cieux
Tout jubilait sur notre terre,
Oui, même mes agneaux peureux.
 Mais ma joie cessa très vite
 Comme ma prière,
 Le soleil devint torride,
 Rouge, incendiaire.
 Etonné, je me retourne —
 Tout est morne et sombre,
 Et le ciel qui venait d'être
 Bleu- se couvre d'ombre.
 Je rassemble les agneaux
 Sans les reconnaître
 Et je vois que mon hameau
 Vient de disparaître.
 Dieu ne m'a donc rien donné!...
 Saisi de tristesse
 Je me mis à sangloter...
 Mais une jeunesse
 Qui cueillait tout près du chanvre
 M'entendit pleurer.
 Elle s'approcha de moi,
 Calma ma douleur,
 M'embrassa, me consola,
 Essuya mes pleurs.....

Et le soleil redevint clair,
Et tout changea sous sa lumière,
Je reconnus mes bois, mes prés...
Et bavardant, contents et gais,
On conduisit vers la rivière
Les blancs agneaux à moi confiés.
C'est presque rien !.... Mais quand j'y pense
D'un grand regret je suis saisi:
Pourquoi cet humble paradis
N'a-t-il rempli mon existence?
En labourant mon sol natal

J'aurais vécu, sans doute, heureux,
Sans déplorer mon sort fatal
Sans maudire la vie et Dieu.

1847, *Forteresse d'Orsk*
Traduit par Nina Nassakina

І НЕБО НЕ ВМИТЕ, І ЗАСПАНІ ХВИЛІ

І небо невмите, і заспані хвилі;
І понад берегом геть-геть,
Неначе п'яний, черет
Без вітру гнеться. Боже милий!
Чи довго буде ще мені
В оцій незамкнутій тюрмі,
Понад оцим нікчемним морем
Нудити світом? Не говорить,
Мовчить і гнеться, мов жива,
В степу пожовкла трава;
Не хоче правдоньки сказати,
А більше ні в кого спитати.

1848, *Кос-Арал*

DROWSY THE WAVES

Drowsy the waves and dim the sky,
Across the shore and far away,
Like drunken things the rushes sway
Without a want. O God on high,
Is it decreed that longer yet
Within the lockless prison set,
Beside this sea that profits naught,
I am to languish? Answering not,
Like to a living thing, the grain
Sways mute and yellowing on the plain;
No tidings will it let me hear,
And none besides to give me ear.

1848, *Kos-Aral*
Translated by Percy Paul Selver

ET LE CIEL N'EST PAS LAVÉ...

Et le ciel n'est pas lavé, et endormis sont les flots,

Taras Shevchenko.
Photo-portrait, 1859.

Le long de la rive, vacillent les roseaux,
Sans aucun vent, comme ivres. Dieu aimant,
Dis-moi s'il va falloir encore longtemps
Dans cette prison aux portes ouvertes,
S'ouvrant sur cette mer si déserte,
Souffrir du mal de vivre?
Mais dans la steppe, l'herbe jaunie
Se penche telle un corps en vie;
Seule, elle connaît la vérité,
Mais ne veut pas me la faire entendre,
Et ici, nul ne peut me l'apprendre.

1848, Kos-Aral

Traduit par Cazimir Szymanski

ДУМИ МОЇ, ДУМИ МОЇ...

Думи мої, думи мої,
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині.
Прилітайте, сизокрилі
Мої голуб'ята,
Із-за Дніпра широкого
У степ погуляти
З киргизами убогими.
Вони вже убогі,
Уже голі... Та на волі
Ще моляться Богу.
Прилітайте ж, мої любі,
Тихими речами
Привітаю вас, як діток,
І заплачу з вами.

1848, Кос-Арал

THOUGHTS OF MINE

Thoughts of mine, thoughts of mine,
My one and only stay,
You at least do not abandon
Me these bitter days.
From the broad and distant Dnieper
Fly to me, my homing
Pigeons, on your blue-grey pinions,

Through the steppe go roaming
With the poor forsaken Kirghiz
Long have they gone naked,
Long been paupers... yet still free to
Worship God as sacred.
Come then, dearest thoughts of mine,
I shall greet you ever
As my children, with soft words, and
We shall weep together.

1848, Kos-Aral
Translated by Gladys Evans

MES PENSÉES, O MES PENSÉES

Mes pensées, ô mes pensées,
Mes consolatrices!
N'allez pas m'abandonner
Par ces temps si tristes.
Arrivez des bords du Dniepr,
Colombes légères,
Pour vous promener à l'aise
Dans la steppe où errent
Les nomades – les Kirghiz...
O les pauvres hères!
Presque nus, piteux, mais libres
De prier leur dieu...
Arrivez donc, mes pensées:
Par des mots bien doux
Je voudrais vous caresser,
Pleurer avec vous.

1848, Kos-Aral
Traduit par Nina Nassakina

І ШИРОКУЮ ДОЛИНУ

І широкую долину,
І високую могилу,
І вечернюю годину,
І що снилось-говорилось
Не забуду я.

Та що з того? Не побрались,
Розійшлися, мов не знали.

А тим часом дорогії
Літа тії молодії
Марне пронеслись.

Помарніли ми обое —
Я в неволі, ти вдовою,
Не живем, а тільки ходим
Та згадуем тії годи,
Як жили колись.

1848, Кос-Арал

THAT MIGHTY VALLEY

That mighty valley I shall not forget,
That evening hour, the high mound where we met,
And what was dreamed and spoken by us twain.
What does it matter? For we left again,
Parted like strangers, in two different spheres.
And in the meantime all the precious years
When we were young have vainly passed us by.
Thus both of us, as sorrows multiply,
Have wasted into nothing, bad or good:
I—in my exile, you—in widowhood;
We do not live, but wander at a distance,
Remembering those years of true existence.

1848, Kos-Aral
Translated by C.H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell

JE N 'OUBLIERAI

Ni la spacieuse vallée
Ni la haute tombe isolée
Ni le soir tranquille et doré
Ni la rêverie envolée,
Je n'oublierai.

À quoi sert que je me souviennne?
Ma vie a fui loin de la tienne,
Et maintenant les jours chéris,
Les jours de ma jeunesse ancienne,
Se sont flétris.

Nous avons vieilli sous l'épreuve,

Moi dans l'esclavage, toi veuve,
Et nous errons, irrésolus,
Évoquant l'aube qui fut neuve,
Etquin'est plus.

1848, *Kos-Aral*
Traduit par Fernand Mazade

НА ВЕЛИКДЕНЬ

На Великдень на соломі
Против сонця діти
Грались собі крапанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою попили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки пшкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— Мені мати купувала.
— Мені батько справив.
— А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
— А я в попа обідала. —
Сирітка сказала.

1849, *Kos-Aral*

ON EASTER DAY, ON THE STRAW

Out in the sun on Easter day,
The children played upon the straw,
Their Easter eggs they each displayed,
Then boasting began to show off
Their finery. This one received
A new blouse for the holy feast,
Embroidered too. One a ribbon,
And one with laces bought was pleased.
A cap of dappled grey one got,
One in horse-hide boots delighted,

Portrait of Lykery Polusmakova, 1860,
by Taras Shevchenko, pencil. In his last years
Shevchenko unsuccessfully proposed marriage to several young women.

One in a jacket. Only one,
No gift to brag about, she sat,
An orphan child, her little hands
Tucked into sleeves to keep them warm.
She hears: — My mother bought me this.
— This was from my father.
— And this embroidered blouse of mine
My godmother gave.
— And I my lunch ate with the priest,
Said the orphan maid.

1849, Kos-Aral
Translated by Mary Skrypnik

A PÂQUES, COUCHÉS SUR LA PAILLE

A Pâques, couchés sur la paille,
Au soleil, les enfants jouaient,
Se montraient des œufs colorés,
Et de leurs cadeaux se vantaient.
Pour l'un une chemise ourlée
A été faite à la maison.
Pour un autre furent achetés
Des rubans et des cordons,
Pour moi une toque fourrée,
Pour toi des bottes d'écuyer.
Seule, à l'écart, une orpheline
Sans rien de neuf, sans cadeau,
Se taisait, les menottes mises
Dans les manches de son manteau.
— Ma mère m'a acheté...
— Mon père a fait ma poupée...
— C'est ma marraine qui a brodé...
— Quant à moi, leur dit l'orpheline,
Chez le pope j'ai déjeuné.

1849, Kos-Aral
Traduit par Cazimir Szymanski

НЕ МОЛИЛАСЯ ЗА МЕНЕ

Не молилася за мене,
Поклони не клала
Моя мати; а так собі
Мене повивала,

Співаючи. — Нехай росте
Та здорове буде! —
І виріс я, хвалить Бога,
Та не виліз в люде.
Лучше було б не родити
Або утопити,
Як мав би я у неволі
Господа гнівити.

А я так мало, небагато
Благав у Бога, тільки хату,
Одну хатиночку в гаю,
Та дві тополі коло неї,
Та безталанною мою,
Мою Оксаночку; щоб з нею
Удвох дивитися з гори
На Дніпр широкий, на яри,
Та на лани золотополі,
Та на високії могили;
Дивитись, думати, гадать,
Коли-то їх понасипали?
Кого там люде поховали?
І вдвох тихенько заспівать
Ту думу сумную, днедавну,
Про лицаря того гетьмана,
Що на огні ляхи спекли.
А потім би з гори зійшли;
Понад Дніпром у темнім гаї
Гуляли б, поки не смеркає,
Поки мир Божий не засне,
Поки з вечернею зорькою
Не зійде місяць над горою,
Туман на лан не прожене.
Ми б подивились, помолились
І розмовляючи пішли б
Вечеряти в свою хатину.

Даєш ти, Господи єдиний,
Сади панам в Твоім раю,
Даєш високії палати.
Пани ж неситії, пузаті,
На рай Твій, Господи, плюють
І нам дивитись не дають
З убогої малої хати.

Я тільки хаточку в тім раї
Благав, і досі ще благаю,
Щоб хоч умерти на Дніпрі,
Хоч на малесенькій горі.

1850, Оренбург

A COTTAGE

Perhaps my mother prayerless trod
Nor knelt on my behalf to God,
But brought me up to what I am
As naturally as a lamb,
Just murmuring: "Let him grow at length
To manhood, full of health and strength!"
I have, thank God, grown up indeed,
But little value can I plead.
'Twere better I had not been born,
Or had been drowned, a thing of scorn,
That I should not, 'mid alien nations,
Offend God with my imprecations.

And it was little, not too much
I begged of God: a little hutch,
A tiny cottage in a grove
With two tall poplars branched above;
And by me that unhappy maid
My own Oksana, sweet and staid,
That we from hilltops might look down
On the broad Dnieper, gullies brown,
And on the fields of golden wheat
And the high mounds of old defeat,—
To gaze on them, and muse, and sigh:
When were those barrows reared so high?
And who lies buried there so long?
Together we would start a song,
A mournful, ancient elegy
About that hetman, brave and free,
Whom Poles once roasted in a fire.
Then from the hill we would retire
And in a grove beside the stream
Would wander till the day's last gleam,
Till all God's creatures slumber soon,
Till both the evening star and moon
Above the hilltop co-exist

And o'er the meadows drive the mist.
Upon that sight we'd gaze with prayer
And cheerfully conversing there
Turn to the food our cot affords.

O God, Thou givest to our lords
Rich orchards in Thy paradise
And palaces to please their eyes,
But in the greed their hearts uplift
They spit upon Thy gracious gift
And would compel my soul to grovel
If I should watch them from my hovel.

A cottage in that paradise
Was all I begged, and still would prize,
And near the Dnieper's bank to rest
On one low hill without a crest.

1850, Orenburg
*Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

NON, MA MÈRE, TU N'AS PAS PRIÉ POUR TON FILS...

Non, ma mère, tu n'as pas
Prié pour ton fils,
Mais tant bien que mal tu l'as
Bercé et nourri,
En chantant : « Grandis, bébé,
Deviens fort et sain. »
J'ai grandi en vérité,
Sans devenir quelqu'un.
Quel malheur que d'être né!
Mieux vaudrait me noyer.
Pour ne pas me plaindre au Ciel
De mon sort cruel.
J'ai demandé dans mes prières
Si peu à Dieu – une chaumière,
Petite et humble, dans un bois,
Flanquée de deux ou trois platanes,
Et puis j'ai demandé qu'Oxane
Vînt habiter auprès de moi
Pour voir ensemble du côté
Le large Dniepr rouler ses eaux
Et, au milieu des champs déserts,

Taras Shevchenko

Engraving. This is the most popular and common portrait of Shevchenko in Ukrainian homes and organizations in the USA and Canada. It is based on an 1860 photo-portrait and on an engraved version by Shevchenko.

Shevchenko signed his name without a patronymic.

Compter lestertes funéraires,
Rêvant tous deux aux temps passés
Où ces tombeaux furent dressés,
Aux preux qui dorment sous la terre,
Aux hommes qui les enterrèrent.
On eût chanté l'unisson
A mi-voix la triste chanson
Qui dit comment l'hetman hardi
Fut brûlé vif par l'ennemi.
Le soir quittant notre colline,
A l'ombre des forêts voisines,
Le long du Dniepr on eût flâné
Jusqu'au moment où le soleil
Aurait sombré et le sommeil
Eût envahi le monde entier,
Puis, ayant dit notre prière,
Nous serions revenus souper,
En bavardant, dans la chaumière.
Tu donnes, notre Dieu et père,
De beaux châteaux, des parcs ombrés
Aux maîtres de la vie, aux riches
Qui de tes larges dons se fichent,
Tandis que nous, les pauvres hères,
Nous n'osons pas même admirer
Leur paradis de nos chaumières.

Je demandais une chaumine,
Seigneur, je la demande encore;
Il ferait bon mourir au bord
Du Dniepr, en haut d'une colline.

*1850, Orenbourg
Traduit par Nina Nassakina*

ЯКБИ ВИ ЗНАЛИ, ПАНИЧІ

Якби ви знали, паничі,
Де люде плачуть живучи,
То ви б елегій не творили
Та марне Бога б не хвалили,
На наші сльози сміючись.
За що, не знаю, називають
Хатину в гаї тихим раєм.
Я в хаті мучився колись,
Мої там сльози пролились,

Найперші сльози; я не знаю,
Чи єсть у Бога люте зло!
Що б у тій хаті не жило?
А хату раєм називають!

Не називаю її раєм,
Тії хатиночки у гаї
Над чистим ставом край села.
Мене там мати повила
І, повиваючи, співала,
Свою нудьгу переливала
В свою дитину... В тім гаю,
У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.
Там матір добрую мою,
Ще молодую – у могилу
Нужда та праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині!.. А ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята. Я до школи —
Носити воду школярам.
Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм погодили!
А сестри! сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії,
Для кого в світі живете?
Ви в наймах вирости чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, й умрете!

Мені аж страшно, як згадаю
Оту хатину край села!
Такії, Боже наш, діла
Ми творимо у нашім раї
На праведній твоїй землі!
Ми в раї пекло розвели,
А в тебе другого благаєм,
З братами тихо живемо,
Лани братами оремо
І їх сльозами поливаєм.

А може, й те ще... Ні, не знаю,
А так здається... сам еси...
(Бо без твоєї, Боже, волі
Ми б не нудились в раї голі).
А може, й Сам на небесі
Сміється, батечку, над нами
Та, може, радишся з панами,
Як править миром! Бо дивись,
Он гай зелений похилився,
А он з-за гаю виглядає
Ставок, неначе полотно,
А верби геть понад ставом
Тихесенько собі купають
Зелені віти... Правда, рай?
А подивися та спитай!
Що там твориться, у тім раї!
Звичайне, радість та хвала!
Тобі, єдиному, святому,
За дивнії твої діла?
Отим-бо й ба! Хвали нікому,
А кров, та сльози, та хула,
Хула всьому! Ні, ні, нічого
Нема святого на землі...
Мені здається, що й самого
Тебе вже люди прокляли!

1850, Оренбург

IF YOU BUT KNEW

Young masters, if you only knew
How people weep their whole life through,
You'd not compose your rhapsodies,
And God for nothing you'd not praise,
Nor mock our tears by twisting truth.
That tranquil cottage in the grove
You call a paradise — I know.
In such a cottage once I dwelt,
'Twas there my first hot tears were spilt,
My early tears! I know no vice,
No wrong or ill, however rare,
That's not found in that cottage fair ...
And yet they call it paradise!

I do not call that little house

In a small village, by the copse,
A very paradise on earth.
'Twas there my mother gave me birth
And, singing as her child she nursed,
She passed her pain to me ... 'Twas there,
In that wee house, that Eden fair,
That I saw hell ... There people slave
Without a let-up night and day,
Not even having time to pray.
In that same village to her grave
My gentle mother, young in years,
Was laid by toil and want and cares.
There father, weeping with his brood
(We were but tiny, tattered tots),
Could not withstand his bitter lot
And died at work in servitude! ...
And we — we scattered where we could
Like little field mice. I to school —
To carry water for the class.
My brothers slaved on the estate
And then, conscripted, marched away!
And you, my sisters! Fortune has
Reserved for you the cruellest fate!
What is the purpose of your life?
Your youth in service slipped away,
Your locks in servitude turn grey,
In service, sisters, you will die!

My blood runs cold when I recall
That cottage in the village fair!
Such deeds, O God, do we do there
Where piety rules over all
And all in paradise should dwell!
Of heaven we have made a hell,
Yet for another heaven call.
We with our brothers live in peace,
We with our brothers plow the fields,
And water them with brothers' tears.
And also, maybe ... Nay, I fear,
But so it seems ... perhaps, O God
(Because without Thy will divine
We'd not in nakedness repine
In paradise), perhaps You mock
Us also, Father, from the sky

And with the masters You conspire
 On how to rule us here below.
 For look: there smiles a verdant grove,
 And from behind the grove a pool
 Peeps shyly out, behind it stands
 A row of willows washing hands,
 Their branches, in the waters cool ...
 Is this not truly paradise?
 Look once again until your eyes
 See what has made this heaven cruel!
 Will you see gladness, hear but praise,
 Of God for all that He has done,
 For all the marvels He has made!
 No, not a bit! There's praise for none!
 Just blasphemy and blood and wails —
 All things are cursed, all is blasphemed!
 There's nothing sacred left on earth ...
 And even Thee, it seems to me,
 The people have already cursed!

1850, Orenburg
Translated by John Weir

SI VOUS SAVIEZ JEUNES SEIGNEURS

Si vous saviez, jeunes seigneurs,
 Si vous saviez où les gens pleurent,
 Vous n'écrieriez pas d'élégies,
 Vous ne loueriez pas Dieu pour rien
 Tout en vous moquant de nos larmes.
 Je ne sais pas pourquoi l'on dit
 Que c'est un paradis tranquille
 La chaumière dans le bosquet.
 Jadis dans pareille chaumière,
 J'ai souffert, j'ai versé des larmes,
 Ce furent mes premières larmes.
 Je me demande s'il existe
 Dans l'univers un mal féroce
 Qui ne fût dans cette chaumière
 Que l'on appelle un paradis.
 Je ne l'appelle pas ainsi,
 La chaumière dans le bosquet,
 Située au bout du village
 Sur les bords de l'étang limpide.
 Ma mère m'y donna le jour,

Elle y chantait en me langeant,
Et faisait couler sa tristesse
Sur son enfant. Dans ce bosquet,
Dans la chaumière-paradis,
J'ai vécu l'enfer, l'esclavage,
Le dur travail; même le temps
Manquait pour dire des prières.
C'est là que ma mère chérie,
Toute jeune encore mourut
De misère et de dur travail.
Et c'est aussi là que mon père
Pleurait au milieu de ses gosses
(Nous étions tout petits et nus),
Ne supporta pas son destin
Et mourut comme un serf... nous autres,
Parmi les gens nous dispersâmes
Comme des souris. A l'école,
Moi je me trouvai porteur d'eau;
Comme serfs travaillaient mes frères
Jusqu'à ce qu'on rasât leurs crânes
Pour les envoyer à l'armée.
Et mes sœurs, mes sœurs, o malheur!
Mes tendres, mes jeunes colombes,
Pour qui vivez-vous dans ce monde?
Dans des familles étrangères
Il vous fallut grandir, mes sœurs,
Vous livrer au travail à gages,
Vos nattes y deviendront blanches
Et dans cet état vous mourrez.
J'en ai peur quand je me rappelle
La chaumière au bout du village.
O Dieu, il s'en passe des choses
Ici dans notre paradis,
Sur la terre bénie par toi.
Dans ce qui fut le paradis
Nous avons implanté l'enfer.
Nous en voulons un autre, o Dieu,
Où vivre en paix avec nos frères,
Où par eux labourer les champs,
De leurs larmes les arroser!
Peut-être bien encore... non,
Je ne sais rien, il semble que...
Toi-même... (Sans ta volonté,
Oh Dieu, nous n'aurions pas langu

Aussi nus dans ce paradis).
Toi-même, là-haut dans les cieux,
Tu te moques de nous, peut-être,
Tiens conseil avec les seigneurs
Pour gouverner le monde. Vois:
Le bosquet vert, là, qui s'incline;
On distingue derrière lui
L'étang comme une large toile,
Les saules penchés sur l'étang
Tranquillement baignent leurs branches...
Ah! N'est-ce pas le paradis?
Mais viens voir, demande ce qui
Se passe dans ce paradis!
Bien sûr, o Toi, o Seul! O Saint!
A Toi vont la joie et la gloire
Pour tes étonnantes actions!
Mais non! Mais non! pas de louanges,
Partout du sang, partout des larmes.
Sur la terre il n'est rien de saint!
Il me semble bien que les hommes
T'ont déjà renié, Toi aussi.

1850, Orenbourg
Traduit par Eugène Guillevic

ЮРОДИВИЙ

Во дні фельдфебеля-царя
Капрал Гаврилович Безрукий
Та унтер п'яний Долгорукий
Україну правили. Добра
Таки чимало натворили,
Чимало люду оголили
Оці сатрапи-ундіра.
А надто стрижений Гаврилич
З своїм ефрейтором малим,
Та жвавим, на лихо лихим,
До того люд домуштровали,
Що сам фельдфебель дивувались
І маршировкою, і всім...
І «благодарні пребивали
Всегда к ефрейторам своїм».
А ми дивились та мовчали,
Та мовчки чухали чуби.
Німїї, подлії раби!

Підніжки царській, лакеї
Капрала п'яного! Не вам,
Не вам, в мережаній лівреї,
Донощики і фарисеї,
За правду пресвятую статъ
І за свободу! Розпинать,
А не любить ви вчилися брата!
О роде суетний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось-таки колись!

Не сотні вас, а міліони
Полян, дулебів і древлян
Гаврилич гнув во время оно.
А вас, моїх святих киян,
І ваших чепурних киянок
Оддав своїм профосам п'яним
У наймички сатрап-капрал.
Вам і байдуже. А меж вами
Найшовсь-таки якийсь проява,
Якийсь дурний оригінал,
Що в морду затопив капрала,
Та ще й у церкві, і пропало,
Як на собаці.

Так-то, так!

Найшовсь-таки один козак
Із міліона свинопасів,
Що царство все оголосив —
Сатрапа в морду затопив.
А ви — юродиві — тим часом,
Поки нездужає капрал,
Ви огласили юродивим
Святого лицаря! А бивий
Фельдфебель ваш, Сарданапал,
Послав на каторгу святого,
А до побитого старого
Сатрапа «навсегда оставсь
Преблагодарным».

Більш нічого
Не викроїлось, і драму
Глухими, темними задами
На смітник винесли, а я...

О зоре ясная моя!
Ведеш мене з тюрми, з неволі,
Якраз на смітничок Миколи,
І світиш, і гориш над ним.
Огнем невидимим, святим,
Животворящим, а із гною
Встають стовпом передо мною
Його безбожнії діла...
Безбожний царю! Творче зла!
Правди гонителю жестокий!
Чого накоїв на землі?

А ти, Всевидящее око!
Чи Ти дивилося звисока,
Як сотнями в кайданах гнали
В Сибір невольників святих,
Як мордували, розпинали
І вішали?... А Ти не знало?
І Ти дивилося на них
І не осліпло! Око, око!
Не дуже бачиш Ти глибоко!
Ти спиш в кіюті, а царі...
Та цур їм, тим царям поганим!
Нехай верзуться їм кайдани,
А я долину на Сибір,
Аж за Байкал; загляну в гори,
В вертепи темнії і в нори,
Без дна глибокії, і вас —
Споборники святої волі —
Із тьми, із смрада, із неволі
Царям і людям напоказ,
На світ вас виведу надалі
Рядами довгими в кайданах...

1857, Нижній Новгород

THE HALF-WIT

'Twas in Tsar Sergeant-Major's reign
That close-cropped Corporal One-Arm
And drink-besotted Long-of-Arm,
Two N.C.O.s, ruled the Ukraine.
They did things grandly, truth to tell.
They robbed the people very well,
Those non-commissioned satraps twain,

One-Arm especially excelled
 With his lance-corp'ral's help — that lad
 Was lively, vicious, wholly bad.
 They drilled the folks such wondrous ways
 The Sergeant-Major were amazed
 To see such drills, and very glad,
 And told the N.C.O.s "our praise
 And favour" at all times they had.
 While we in craven silence gazed
 Like dummies, only scratched our pates.
 Oh fawning, cringing, dastard slaves,
 The footstools of the tsar and tools
 Of the drunk corporal! Ye aides
 And lackeys of the men who rule,
 Informers, philistines, not you
 For truth and freedom can arise.
 Not how to love, but crucify
 Your brothers is your venal creed!
 Oh treacherous, accursed breed,
 When will you pass? When will we greet
 Our own George Washington at last
 With the new law of righteousness?
 Oh, there's no doubt that day we'll see!
 Not hundreds, millions of you,
 Sons of the ancient Slavic tribes
 Of the Ukraine, the corp'ral ruled;
 And you, my blessed Kievites,
 With your neat women-folk were nought
 But servants at the beck and call
 Of his drunk latrine-cleaning squads.
 You didn't seem to mind at all.
 And yet among you one queer duck,
 One freak was found in all the lot,
 Who smashed the satrap in the mug—
 Right in the church—a hefty slug,
 And there it ended.

That was the case!
 Among a million swineherds base
 There proved to be one Cossack true
 Who set the empire all abuzz:
 He gave the satrap's snout a bust.
 And then what did you, half-wits, do:
 While yet the corp'ral lay abed,
 The saintly knight, who laid him there,

To be a half-wit you declared!
The tyrant Sergeant-Major sent
The saint to penal servitude;
And said with great solicitude
That he his battered satrap old
"Eternally" with favour viewed.
And nothing else at all transpired:
By back lanes to the garbage pile
They took the drama. Well, and I...
My shining star! My steps you guide
From prison and from exile far
Straight to the cesspool of the tsar,
And shine upon it, glowing bright
With an unearthly, holy light—
Life-giving light, and from the cess
His godless acts of wickedness
Rise up, before me row on row...
Oh tsar of wickedness and woe,
And persecutor of the right!
Oh, what you've done upon the earth!
And as for You, All-Seeing Eye!
As You looked down, did You not spy
How throngs of saints in chains they drove
Into Siberia's frozen wastes,
How tortured them 'mid ice and snow,
And crucified! You did not know?
On all those doings You could gaze
And not be blinded?! Eye, O Eye!
You don't see deep, though look from high!
You sleep in icons, while the tsars...
But faugh on them, the rulers base!
May they be haunted by those chains,
While I fly to Siberia, far
Beyond the Lake Baikal; and there
Into the mountain dungeon lairs
And pits abysmal I will probe,
And I'll lead out, encased in chains,
The saints, who freedom's cause maintain,
Into the light of day, to show
To tsar and people—a parade
Of endless columns, clanking chains....

*1857, Nizhny Novgorod
Translated by John Weir*

UN FOU

ALORS que régnait le tsar-feldwebel,
Le caporal manchot Gavrilovitch
Et le sous-off ivre Dolgorouki
Gouvernaient l'Ukraine. Ils ont en effet
Fait beaucoup de bien, ces sous-offs satrapes;
Ils ont dépouillé bon nombre de gens,
Le Gavrilitch aux cheveux ras surtout,
Aidé qu'il était par un caporal
Remarquablement agile et méchant.
Ils ont donc si bien fait marcher le peuple
Que Sa Majesté Feldwebel lui-même
Admirait le dressage et tout le reste,
Si bien que toujours il fut bienveillant
A l'égard de ses caporaux zélés.
Nous regardions en silence, nous autres,
Nous nous grattions le toupet sans rien dire.
Vous, esclaves muets, esclaves lâches,
Vous qui serviez au tsar de marche-pied,
Laquais du caporal saoul, pharisiens,
Dénonciateurs dans des livrées brodées,
Ce n'est pas à vous de vouloir défendre,
La sainte vérité, la liberté.
Car vous avez appris à crucifier
L'homme, votre frère, et pas à l'aimer.
Oh! genre humain, vaniteux et maudit,
Quand est-ce donc qu'enfin tu crèveras?
Quand verrons-nous chez nous un Washington
Venir avec sa loi nouvelle et juste?
Et, quand même, un beau jour, il sera là.
Gavrilovitch opprimait à l'époque
Non pas des centaines, mais des millions
De Polians, de Doulebs, de Drevlians,
Vous aussi, mes fiers habitants de Kiev,
Et vos pimpantes kieviennes données
Par le caporal-satrape à ceux-là
Qui simplement en faisaient leurs servantes,
A ses acolytes, à ses ivrognes,
Et cela vous laissait indifférents.
Parmi vous tout de même il se trouva
Un drôle d'homme original, un fou,
Qui porta la main sur le caporal —
Et, qui plus est, c'était dans une église —

Et le caporal encaissa la gifle
 Sans réagir, tout à fait comme un chien.
 Vous auriez dû, vous autres imbéciles,
 Avec des fourches vous jeter sur lui,
 Mais c'est la peur qui vous paralysait,
 Et voilà comment cela s'est passé.
 Un jour parmi ce million de porchers
 Il s'est trouvé un courageux cosaque
 Qui par tout l'empire fit tant de bruit,
 D'avoir porté la main sur le satrape,
 Mais vous, véritables faibles d'esprit,
 Vous l'avez renié, vous l'avez dit fou
 Quand le caporal se sentait honteux,
 Et votre Feldwebel-Sardanapale,
 Au bain, bien sûr, envoya ce juste;
 Mais envers le vieux satrape giflé
 Il demeura toujours très bienveillant
 Et l'affaire resta sans autre suite,
 Le drame jeté sur un tas d'ordures.
 Mon étoile claire, tu me conduis
 De la prison où je suis maintenant
 Au tas d'ordures du tsar Nicolas,
 Précisément; tu brilles, tu l'éclaires
 D'une sainte lueur, tu le pénètres
 Et le fumier se dresse devant moi,
 Une colonne d'abomination.
 Tsar éhonté, tsar sadique et toujours
 Le persécuteur de la vérité,
 Tel tu fus, tsar, et telle fut ton œuvre.
 Œil omniscient, Toi Tu voyais de haut
 Comment l'on conduisait en Sibérie,
 Des esclaves, des justes, dans les fers,
 Comment on les torturait, les pendait
 Les crucifiait. Et Tu l'ignorais donc?
 Ou Tu l'as vu sans devenir aveugle?
 Œil, grand œil scrutateur, en vérité
 Tu ne pénètres pas profondément,
 Tu dors dans ton cadre doré — les tsars...
 Ah! Que le diable emporte ces gredins!
 Que leurs rêves soient hantés par les fers!
 En Sibérie moi je m'envolerai
 Et j'irai plus loin que le Baïkal.
 Là, je regarderai dans les montagnes,
 Je regarderai dans les noirs bas-fonds,

Dans les trous profonds qui n'ont pas de fond.
Défenseurs de la sainte liberté,
Je vous guiderai, vous, hors des ténèbres,
Hors de la puanteur, de la prison,
En pleine lumière je vous mettrai,
Vos longues cohortes chargées de fer,
Je les exposerai devant les tsars,
Je les exposerai devant les hommes.

1857, Nijni Novgorod
Traduit par Eugène Guillevic

ДОЛЯ

Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
— Учися, серденько, колись
З нас будуть люде,— ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!
Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо далше, далше слава,
А слава — заповідь моя.

1858, Нижній Новгород

FATE

You did not play me false, O Fate,
You were a brother, closest friend
To this poor wretch. You took my hand
When I was still a little tot
And walked me to the deacon's school
To gather knowledge from the sot.
"My boy, just study hard," you said,
And you'll be somebody in time!"

I listened, studied, forged ahead,
Got educated. But you lied.
What am I now? But never mind!
We've walked the straight path, you and I,
We have not cheated, compromised
Or lived the very slightest lie.
So let's march on, dear fate of mine!
My humble, truthful, faithful friend!
Keep marching on: there glory lies;
March forward — that's my testament.

*1858, Nizhny Novgorod
Translated by John Weir*

LE DESTIN

Avec moi tu étais sans artifice,
Tu es devenu pour le pauvre hère
Un grand ami, une sœur et un frère.
Tu as pris la main du petit garçon,
Et à l'école, chez le diacre ivre,
Tu l'as conduit pour suivre ses leçons.
« Instruis-toi, mon petit, fie-toi aux livres,
Tu deviendras quelqu'un », as-tu dit.
Je t'ai obéi, j'ai étudié longtemps
Pour être instruit. Mais tu m'avais prédit...
Que suis-je devenu? Ainsi, tout fut vain?
Tous deux nous étions sans malice aucune,
Nous avons suivi le droit chemin,
Sans même y déposer un grain de mensonge.
Allons donc plus loin, mon pauvre destin,
Toi, mon pauvre ami sans malice.
Allons vers la gloire qui est plus loin,
Car la gloire est le vœu de mon âme.

*1858, Nijni Novgorod
Traduit par Cazimir Szymanski*

МУЗА

А ти, пречистая, святая,
Ти, сестро Феба молодая!
Мене ти в пелену взяла
І геть у поле однесла.
І на могилі серед поля,

Як тую волю на роздоллі,
Туманом сивим сповила.
І колихала, і співала,
І чари діяла... І я...
О чарівниченько моя!
Мені ти всюди помагала.
Мене ти всюди доглядала.
В степу, безлюдному степу,
В далекій неволі,
Ти сіяла, пишалася,
Як квіточка в полі!
Із казарми нечистої
Чистою, святою
Пташечкою вилетіла
І понадо мною
Полинула, заспівала
Ти, золотокрила...
Мов живущою водою
Душу окропила.

І я живу, і надо мною
З своєю Божою красою
Гориш ти, зоренько моя,
Моя порадонько святая!
Моя ти доле молодая!
Не покидай мене. Вночі,
І вдень, і ввечері, і рано
Витай зо мною і учи,
Учи неложними устами
Сказати правду. Поможі
Молитву діяти до краю.
А як умру, моя святая!
Моя ти мамо! Положи
Свого ти сина в домовину,
І хоть єдиную сльозину
В очах безсмертних покажи.

1858, Нижній Новгород

THE MUSE

Young sister of Apollo, goddess pure,
You took me in my swaddling vestiture
And far into the fields your way you found,
And there amid the plain, upon a mound,

Like Freedom where expanses broad subsist,
You wrapped me in a cloak of greyish mist;
You sang to me a soothing lullaby
And wrought consummate sorcery... and I...
O my bewitching charmer, saw your aid
My sorry life in every act pervade:
You watched above me everywhere, and on
Each day, my star, immaculately shone.
Even the steppe, that place of desolation,
In my far exile knew your approbation;
Yes, even there, your beauty was revealed
Like some unfading flower in a field.
Out of the filthy barrack-room you flitted
Like an unsullied bird, for heaven fitted,
And high above my head you sang and soared,
O golden-winged young angel, and restored,
As with life-giving water that baptized,
My soul with heavenly grace immortalized.

And so I live, and high above my head
Your light, my pretty star, is softly shed.
Hover above me still, my cherub fair,
My golden-winged sweet seraph of the air!
O holy counsellor, my youth's true treasure,
Do not abandon me in dark displeasure!
By night, by day, at twilight and at dawn,
Hover and teach me, to my service drawn;
Teach me to tell the truth with lips untainted
By falsehood's poison! Teach me, creature sainted,
To make my life a prayer to the end;
And when I die, my holy one, my friend
And precious Mother—place your lifeless son
Within a coffin since his work is done,
And show above the bier on which he lies
At least a tear in your immortal eyes!

1858, Nizhni Novgorod
*Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

LA MUSE

O toi, ma sainte, la plus belle,
Compagne de Phébus fidèle,

Toi qui me pris entre tes bras
Et dans la steppe m'emportas.
Là, sur un tertre funéraire,
Libre au milieu des vastes terres.
D'un gris brouillard tu m'entouras.
Tu m'as comblé de tes caresses,
Ton charme m'a ensorcelé...
O mon amie, ma bonne fée,
Partout tu m'as aidé sans cesse
En me berçant de ta tendresse.
Dans les désertes steppes où
J'ai traîné mes chaînes
Tu brillais, comme une fleur
Au milieu des plaines.
De ma geôle morne et sale,
Survolant ma tête,
Tu t'es échappée un jour,
Comme une alouette.
Et tes trilles depuis lors
Sonnent dans le ciel,
Aspergeant d'une pluie d'or
Mon âme rebelle.
Ainsi j'existe... et tu domines
Ma vie de ta beauté divine
Qui brille comme une aube claire
O toi, ma joie, mon espérance,
Ma sœur, ma jeune providence,
Ne m'abandonne pas: tôt, tard,
Le jour, la nuit ou le matin —
Reste avec moi pour m'enseigner
Am'acquitter de mon devoir
Prêchant partout la vérité!
Donne à ma voix ton saint pouvoir,
La foi et la sincérité.
Assiste-moi dans mes prières...
Et si je meurs...Ô sainte mère! ...
Prends dans tes bras ton pauvre enfant,
Mets-le toi-même dans la bière
Et laisse choir de ta paupière
Céleste quelques pleurs ardents.

*1858, Nijni Novgorod
Traduit par Nina Nassakina*

СЛАВА

А ти, задрипанко, шинкарко,
Перекупко п'яна!
Де ти в ката забарилась
З своїми лучами?
У Версалі над злодієм
Набор розпустила?
Чи з ким іншим мизкаєшся
З нудьги та з похмілья.
Горнись лишень ти до мене,
Та витнемо з лиха,
Гарнесенько обіймемось,
Та любо та тихо
Пожартуєм, чмокнемося,
Та й поберемося,
Моя крале мальована.
Бо я таки й досі
За тобою чимчикую.
Ти хоча й пишалась
І з п'яними кесарями
По шинках хилалась,
А надто з тим Миколою
У Севастополі, —
Та мені про те байдуже.
Мені, моя доле,
Дай на себе подивитись,
Дай і пригорнутись,
Під крилом твоїм любенько
В холодку заснути.

1858, Нижній Новгород

TO THE GODDESS OF FAME

Hail, thou barmaid slovenly,
Stagg'ring like fish-wife drunkenly;
Where the dickens dost thou stay,
With thy stock of haloes, pray?
Was it on credit thou gavest one
To the thief of Versailles, that Corsican?
Perhaps now thou'rt whispering in some fellow's ear;
And all because of boredom or beer.

Come then awhile with me to lodge,

Fondly, together, trouble we'll dodge.
With a smack and a kiss
 This dreary weather,
Let's make a bargain
 to live together.
Thou'rt a painted queen
 with manners free,
Yet in thy company
 I'd gladly be.

What though thou holdest
 thy nose in air,
Dancest in barrooms
 with kings at a fair;
And most with that chap
 they call the Tsar;
[in Sevastopol-]
Still that's no bother,
 thy stock's still at par.

Come, my dear, make haste to me,
Let me have a look at thee;
Bestow on me a little smile,
'Neath thy bright wings
I'd rest a while.

*1858, Nizhni Novgorod
Translated by A. J. Hunter*

LE GLOIRE

Réponds, marchande toujours ivre.
Dis, cabaretière!
Est-ce exprès que tu me caches
Tes rayons, commère?
En éclaires-tu le traître
Qui trône à Versailles?
Est-ce avec un autre « maître »
Que tu t'encanailles?
Viens auprès de moi t'asseoir,
Que j'oublie ma peine,
Et qu'on s'aime et qu'on s'embrasse
Doucement, sans gêne.
Nous vivrons en bonne entente,
Heureux sans querelles,

Taras Shevchenko, 1859, Photo-portrait, Kyiv.

Car, ma belle, chatoyante,
Je te suis fidèle.
A ta suite je me traîne,
Cependant je sais
Que tu t'es frottée aux tsars
Dans leurs cabarets.
Surtout, à Sebastopol,
A ce Nicolas.
Mais enfin... c'est ton affaire —
J'ai les miennes, moi.
Mais chacun son tour, ma belle!
Viens que je t'admire.
Dans le calme, sous ton aile
Je voudrais dormir.

*1858, Nijni Novgorod
Traduit par Nina Nassakina*

СОН

Марку Вовчку

На панщині пшеницю жала,
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку за снопом.
Розповіла, нагодувала,
Попестила; і ніби сном,
Над сином сидя, задрімала.
І сниться їй той син Іван
І уродливий, і багатий,
Не одинокий, а жонатий
На вольній, бачиться, бо й сам
Уже не панський, а на волі;
Та на своїм веселім полі
Свою-таки пшеницю жнуть,
А діточки обід несуть.
І усміхнулася небога,
Проснулася — нема нічого...
На сина глянула, взяла,
Їйого тихенько сповила
Та, щоб дожать до ланового,
Ще копу дожинать пішла.

1858, С.-Петербург

A DREAM

To Marko Vouchok

In servitude she harvested the wheat,
And wearied; but not for herself to rest,
She hobbled through the standing sheaves
Her son Ivan to feed a mother's breast.
The swaddled infant sobbing lay
Within the cooling shadows of a sheaf,
Unwrapping it, she fed the crying babe,
Caressed it, then dozed off in sleep.
Bent o'er her son in pleasant drowsy haze,
She dreamt about her boy Ivan
Grown-up and handsome, well-to-do,
And married, a fair maid he'd wooed —
A maiden free, she saw — and he himself
No more a serf remained, but free,
And on their own sunlit and happy field
Together harvesting the wheat they'd sown,
Their youngsters bringing lunch from home...
And dreaming thus, the woman smiled, poor soul.
Then wakened — to no change at all ...
Glanced at her baby son, and then
Wrapped him up lovingly again,
Went back once more to mow the grain
Before the overseer found her gone.

1858, St. Petersburg

Translated by Mary Skrypnyk

LE RÊVE

A Marko Voutchok

En moissonnant pour son seigneur
La jeune serve exténuee.
Fit halte: elle entendait les pleurs
Du p'tit Ivan, son premier-né,
Qu'elle avait mis près d'une meule
Pour qu'il y pût dormir au frais
Et qui était là-bas tout seul.
Elle le prit entre ses bras
Et le pressant contre son cœur,
L'emmaillota et le berça...

Soudain, gagnée par la torpeur,
Elle s'endort profondément.
Et elle voit en rêve Ivan
Devenu homme — libre et riche,
Marié... Sa femme également
Est libre... et tous les deux défrichent
Leur terre à eux, et leurs enfants
Apportent le dîner aux champs.
Mais elle s'éveilla pour voir
Tout ce beau rêve évanoui...
Elle embrassa son cher petit
Et se remit à son devoir —
A moissonner le blé d'autrui.

*1858, St.-Petersbourg
Traduit par Nina Nassakina*

Я НЕ НЕЗДУЖАЮ, НІВРОКУ

Я не нездужаю, нівроку,
А щось таке бачить око,
І серце жде чогось. Болить,
Болить, і плаче, і не спить,
Мов негодована дитина.
Лихої, тяжкої години,
Мабуть, ти ждеш? Добра не жди,
Не жди сподіваної волі —
Вона заснула: цар Микола
Її приспав. А щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить,
Та добре вигострить сокиру,
Та й заходиться вже будить.
А то проспить собі небога
До суду Божого страшного!
А панство буде колахать,
Храми, палати муровать,
Любить царя свого п'яного,
Та візантійство прославлять,
Та й більше, бачиться, нічого.

1858, С.-Петербург

I AM NOT UNWELL

I am not unwell, it's just that I
Some things that loom ahead espy,
And that my heart for something waits.
It weeps and whimpers, sobs and aches,
Just like a child that's not been fed.
Perhaps it senses nought ahead
But still more ills? Await no good,
Expected freedom don't await —
It is asleep: Tsar Nicholas
Lulled it to sleep. But if you'd wake
This sickly freedom, all the folk
Must in their hands sledge-hammers take
And axes sharp — and then all go
That sleeping freedom to awake.
If not, the wretched thing will stay
Asleep right up to Judgement Day!
The masters will not let it rise,
They'll build more palaces and shrines,
Their drunken tsar they will adore,
And worship the Byzantian rites —
And, as I see it, nothing more.

*1858 St. Petersburg
Translated by John Weir*

JE NE VAIS PAS TROP MAL, MA FOI

Je ne vais pas trop mal, ma foi,
Et mes deux yeux toujours y voient...
Le cœur attend, et souffre encore,
Il souffre et pleure, et point ne dort,
Comme un enfant transi de faim.
Peut-être n'attend-il plus rien,
Que des jours tristes et amers?
La liberté ne viendra guère;
Elle dort: le tsar Nicolas
L'a plongée dans un grand sommeil.
Et pour qu'un jour elle s'éveille.
Cette faible liberté-là,
Il faut que tous, braves et lâches,
Que tous aiguisent bien leur hache.
Sinon, elle peut sommeiller

Jusques au Jugement dernier!
Et les seigneurs pourront sans fin
Construire palais et églises,
Aimer leur tsar qu'on ne dégrise,
Ce vieux régime byzantin...
Et rien d'autre, semble-t-il bien.

*1858, St.-Petersbourg
Traduit par Henri Abril*

МАРКУ ВОВЧКУ

На пам'ять 24 генваря 1859

Недавно я поза Уралом
Блукав і Господа благав,
Щоб наша правда не пропала,
Щоб наше слово не вмирало;
І виблагав. Господь послав
Тебе нам, кроткого пророка
І обличителя жестоких
Людей неситих. Світе мій!
Моя ти зоренько святая!
Моя ти сило молодая!
Світи на мене, і огрій,
І оживи мое побите
Убоге серце, неукрите,
Голоднее. І оживу,
І думу вольную на волю
Із домовини воззову.
І думу вольную... О доле!
Пророче наш! Моя ти доне!
Твоею думу назову.

1859, С.-Петербург

TO MARKO VOVCHOK

For remembrance, January 24, 1859

Not long ago, beyond the Ural River
I wandered restlessly, entreating God
Not to allow our justice to expire
Nor let our language die. My prayer was heard:

The Lord has sent us you, a gentle prophet
 And a revealer of the insatiable
 Fierce souls of cruel men. My light you are,
 My holy star! And in you I espy
 A glorious evidence of youthful force!
 Shine on upon me then, warm and restore
 My lacerated and impoverished heart,
 Naked and famished! And I shall revive
 And shall call forth my liberated verse
 To freedom from the coffin where it lies;
 And all my liberated poesy,
 My love, our prophet, and my darling daughter,
 I shall proclaim in spirit as your own!

1859, St. Petersburg
Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell

POÈME A MARKO VOVTCHOK

Récemment par-delà l'Oural
 J'allais rôdant et priant Dieu,
 Que notre droit ne se perdît,
 Que notre parler ne mourût —
 Et l'ai touché! Le Seigneur t'a
 Envoyée a nous — comme un prophète à court terme
 Et l'accusateur des brutaux
 Et des méchants... Ô ma vie,
 Toi ma sainte petite aurore,
 Toi ma toute jeune force, —
 Éclaire et réchauffe-moi
 D'un feu sacré! Dans mon sein,
 Réveille mon cœur malade.
 A nouveau je me lèverai, me ranimerai
 Et la douma libre à l'air libre
 De la tombe à la vie je l'évoquerai!
 Et la douma libre... O héritage!
 Notre prophète! Fille de mon calvaire,
 C'est ta douma que j'invoque.

1859, St.-Petersbourg
Traduit par Louis Aragon

ІСАІЯ. ГЛАВА 35

(Подражання)

Радуйся, ниво неполитая!
Радуйся, земле, не повитая
Квітчастим злаком! Розпустись,
Рожевим крином процвіти!
І процвітеш, позеленієш,
Мов Йорданові святіє
Луги зелені, береги!
І честь Кармілова і слава
Ліванова, а не лукава,
Тебе укріє дорогим,
Золототканим, хитрошитим,
Добром та волею підбитим,
Святим омофором своїм.
І люде темні, незрячі,
Дива Господні побачать.

І спочинуть невольничі
Утомлені руки,
І коліна одпочинуть,
Кайданами куті!
Радуйтеся, вбогодухі,
Не лякайтесь дива, —
Се Бог судить, визволяє
Долготерпеливих
Вас, убогих. І воздає
Злодіям за злая!

Тойді, як, Господи, святая
На землю правда прилетить
Хоч на годиночку спочить,
Незрячі прозрять, а кривие,
Мов сарна з гаю, помайнують.
Нічим отверзуться уста;
Прорветься слово, як вода,
І дебрь-пустиня неполита,
Зцілющою водою вмита,
Прокинеться; і потечуть
Веселі ріки, а озера
Кругом гаями поростуть,
Веселим птаством оживуть.

Оживуть степи, озера,

І не верстовії,
А вольнії, широкії,
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не найдуть
Шляхів тих владики,
А раби тими шляхами
Без гвалту і крику
Позіходяться докупи,
Раді та веселі.
І пустиню опанують
Веселії села.

1859, С.-Петербург

ISAIAH. CHAPTER 35

An imitation

Rejoice, o desert, arid wilderness!
Rejoice, o barren land, whose nakedness
No raiment knows of golden grain!
Let blossoms bright bedeck your plain!
Lo, like the banks of holy Jordan
With gardens lush and meadows verdant
You'll flourish in the days to be!
And then the honour and the glory
Of Lebanon and Carmel hoary,
Not crafty cant, will mantle thee
In priestly vestment, sewn so finely,
Goodwill and freedom for their living,
With golden thread on silken sheen.
And then the people blind and witless
A miracle divine shall witness.
The toil-worn, weary bondsmen's hands
That day will rest at ease,
And from their iron fetter-bands
Their legs will be released!
Rejoice, ye poor, take heart, ye meek —
'Tis Judgment Day on Earth,
And God has come to set you free,
Who chains have borne since birth.
And to ill-doers He will mete
According to their crimes!
When sacred justice, Lord, arrives
If only for a fleeting hour
To rest upon this Earth of ours....

The blind will open up their eyes,
 The halt like startled stags will run.
 The dumb will find their voice once more;
 And like a flood the words will pour
 Until this parched and sterile plain
 Is watered with reviving rain
 And comes to life; gay streams will flow
 Through fertile fields, and shady trees
 About the silver lakes will grow,
 While song-birds make all Nature glow.

Then land and lake with life will teem,
 In place of narrow roads of old
 On every side there will unfold
 New highways, broad and sacred roads
 Of freedom: and the rulers won't
 Those new roads discover,
 But all the slaves will tread those ways
 Without fuss or bother,
 To come together, brothers free,
 In gay celebration.
 And where the desert was, will be
 Happy habitations.

1859, St. Petersburg
 Translated by John Weir

ESAIE. CHAPITRE 35 *(Imitation)*

Réjouis-toi, prairie aride,
 Réjouis-toi, sol non fleuri
 De sveltes graminées! Fleuris
 Et bourgeonne de cressons vierges,
 Et sois de lis et de verdure,
 A l'instar des saintes prairies
 Du Jourdain, de ses vertes berges!
 Et l'honneur du Carmel, la gloire
 Du Liban, faits de dévotion,
 Te couvriront de leur précieux,
 Tout brocart d'or et riches moires.
 Ourlé de Bien, de Liberté,
 De leur sacré omophorion.
 Et l'œil frappé de cécité
 Verra la merveille divine!

Et les mains languides des serfs
Reposeront enfin,
Et leurs genoux, cerclés de fers,
S'affranchiront du-poids.
Prenez courage, cœurs transis,
Soyez forts du miracle!
Dieu vient, jugeant; il élargit
Les bougres misérables,
Vous, les gueux. Il rend de leur pièce
Aux méchants, c'est justice.

Le jour, Seigneur, que sur la terre
Fondra la sainte vérité,
Même en escale provisoire,
Les borgnes verront, les boiteux
Courront comme cerfs dans les bois.
La bouche muette dira
Son mot, fontaine jaillissante,
Et la rocaille du désert
Lavée de cette eau vivifiante,
Revivra. Couleront alors
Des ruisseaux en joie, à l'entour
Des étangs viendront se mirer
Des bois animés d'oiseaux gais.

S'animeront les prés, les lacs,
Et non des vicinales,
Mais des grandes et des principales,
Des saintes voies en lacs
Les pareront. Et les seigneurs
Les chercheront en vain,
Ces voies, car, sans cri ni clameur,
Les esclaves viendront
Sur les chemins de la rencontre,
La gaieté célébrant.
Et règneront sur le désert
Des hameaux souriants.

*1859, St.-Pétersbourg
Traduit par Alexandre Karvovski*

СЕСТРІ

Минаючи убогі села,
Понаддніпрянські невеселі,

Я думав, де ж я прихились?
І де подінуся на світі?
І сниться сон мені: дивлюсь,
В садочку, квітами повита,
На пригорі собі стоїть,
Неначе дівчина, хатина.
Дніпро геть-геть собі розкинувся!
Сіє батько та горить!
Дивлюсь, у темному садочку,
Під вишнею у холодочку,
Моя единая сестра!
Многострадалиця святая!
Неначе в Раї спочиває
Та з-за широкого Дніпра
Мене, небога, виглядає.
І їй здається, виринає
З-за хвилі човен, доплива...
І в хвилі човен порина.
— Мій братику! Моя ти доле! —
І ми прокинулися. Ти...
На панщині, а я в неволі!..
Отак нам довелося йти
Ще змалечку колючу ниву!
Молися, сестро! Будем живі,
То Бог допоможе перейти.

1859, Черкаси

TO MY SISTER

Passing the joyless hamlets poor,
Down along sad Dnieper's shore,
I mused: "Where shall I shelter find?
And who on earth will comfort me?"
And then I dreamed a dream: I see,
In a garden, flower-entwined,
Like a maiden young it seems,
Stands a cottage on a hillock.
The Dnieper far and wide outspreading.
Flickering and flashing on its streams!
In the garden cool I see,
'Neath a shady cherry-tree,
My one and only sister dear!
My much-suffering sister saintly!
As if in Eden's Garden waits

To see me, poor thing, appear
 From beyond wide Dnieper's waves.
 To her it seems a boat's emerging,
 From the waves, shorewards surging...
 Then into the waves submerging.
 "My joy!" "My brother!" rang the cry—
 And then we awakened. You're...
 A serf, and still unfree am I!...
 Perforce from childhood we've gone through it,
 A field of thorns we've had to pass!
 So pray, my sister! If life lasts,
 Then God will help us pass right through it.

1859, Cherkassy
Translated by Herbert Marshall

A MA SŒUR

En passant auprès de villages
 Pauvres, tristes, au bord du Dniepr,
 Je pensais: « Où trouver abri,
 « Qu'est-ce que je vais devenir? »
 Et je vois en rêve, je vois
 Sur une colline un jardin,
 Dans le jardin une chaumière
 Ornée comme une jeune fille.
 On voit de là s'étendre au loin
 Le Dniepr, notre père qui brille
 Et qui jette des étincelles.
 Dans l'ombre du jardin, je vois:
 Assise sous un cerisier
 Ma sœur unique se repose,
 Elle est là comme au Paradis,
 Elle qui souffrit tellement.
 Elle est là qui m'attend, la pauvre,
 Moi qui viens d'au-delà du Dniepr.
 Voici qu'elle croit voir déjà
 Un bateau qui surgit des vagues.
 Le bateau s'approche, il est là,
 Hélas! les vagues l'engloutissent:
 « Petit frère! O mon sort atroce! »
 Et nous nous sommes réveillés
 Toi serve, moi dans l'esclavage.
 Ainsi dès l'âge le plus tendre

Il nous a fallu traverser
Un champ de chardons. O ma sœur!
Prie que si nous restons en vie,
Dieu nous aide à le traverser.

1859, Tcherkassy
Traduit par Eugène Guillevic

ОЙ ДІБРОВО — ТЕМНИЙ ГАЮ

Ой діброво — темний гаю!
Тебе одягає
Тричі на рік... Багатого
Собі батька маєш.
Раз укриє тебе рясно
Зеленим покровом —
Аж сам собі дивується
На свою діброву...
Надивившись на доненьку
Любу, молодую,
Возьме її та й огорне
В ризу золотую
І сповіє дорогою
Білою габою —
Та й спать ляже, втомившись
Турбобою такою.

1860, С.-Петербург

OAK-GROVE, DARKLY-SHADOWED SPINNEY

Oak-grove, darkly-shadowed spinney,
Thrice in the year's course
A new robe you wear... A rich
Father must be yours!
Firstly in a cloak of green
He adorns you richly,
And himself in all amazed
To look upon his spinney.
Looks his fill upon his darling,
Well-beloved and young,
Takes her then and robes her newly
In a golden gown;
Wraps her in a costly mantle

Of the purest white,
Then, all weary from his labours,
Lies down for the night.

*1860, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

O SOMBRE ET PROFONDE FORÊT

O sombre et profonde forêt!
Trois fois l'an pour t'offrir
Des toilettes, ses riches coffres
Ton père doit ouvrir.
Tout d'abord, il t'habille
D'une verte tenue.
Sa forêt il admire
Qu'il a ainsi vêtue.
Ayant contemplé fort longtemps
Sa fille bien-aimée,
Il décide de l'envelopper
Dans une chasuble dorée.
Enfin, d'un précieux tapis blanc
Il va la recouvrir.
Et, fatigué par cet effort,
Il se couche et s'endort.

*1860, St.-Petersbourg
Traduit par Cazimir Szymanski*

МОЛИТВА

Царям, всесвітнім шинкарям,
І дукачі, і таляри,
І пута кутії пошли.

Робочим головам, рукам
На сій окраденій землі
Свою ти силу ниспошли.

Мені ж, мій Боже, на землі
Подай любов, сердечний рай!
І більш нічого не давай!

1860, С.-Петербург

PRAYER

Send to those boundless traffickers in blood,
The tsars of earth, their ducats and their dollars
And shackless aptly forged!

Send to the heads and hands that toil amain
Upon this earth, so looted and despoiled,
The impulse of your strength!

Vouchsafe to me, O God, upon this earth,
The gift of love, that pleasant paradise,
And nothing else beside!

*1860, St. Petersburg
Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

PRIÈRE

Aux tsars, cabaretiers de l'univers,
Envoie beaux ducats et thalers,
Et chaînes forgées pour les fers.

A l'esprit et aux bras ouvriers
Peuplant cette terre pillée,
Que ta force soit envoyée.

Quant à moi, sur cette terre, Seigneur,
Je ne demande pour mon cœur
Que l'amour, la paix, la chaleur.

*1860, St.-Petersbourg
Traduit par Cazimir Szymanski*

СВІТЕ ЯСНИЙ! СВІТЕ ТИХИЙ!

Світе ясний! Світе тихий!
Світе вольний, несповитий!
За що ж тебе, світе-брате,
В своїй добрій, теплій хаті
Оковано, омурано
(Премудрого одурено).
Багрянницями закрито
І розп'ятиєм добито?

Не добито! Стрепенися!
Та над нами просвітіся,
Просвітіся!.. Будем, брате,
З багряниць онучі драти,
Люльки з кадил закуряти,
Явленними піч топити,
А кропилом будем, брате,
Нову хату вимітати!

1860, С.-Петербург

OH SHINING WORLD

Oh shining world! Oh quiet world!
World untrammelled, world so free!
Why is it, brother-world, I see
That in your own, your warm good home
 You are chained up, you are walled up,
 (You, the wise one, made a fool of),
By robes of purple choked your breath,
By crucifixes done to death?

Not done to death! Why then, arise!
Over us enlightenment shine,
Enlightenment! ...We'll, brother mine,
Tear up purple robes for foot-rags,
From incense-burners pipes we'll light,
With wonder-icons stoves ignite,
And, brother, with aspergills then
Our new home we'll sweep and cleanse!

1860, St. Petersburg
Translated by Herbert Marshall

MONDE SEREIN, MONDE PAISIBLE

Monde serein, monde paisible!
Monde libre, pas enchaîné!
Pourquoi donc, o monde mon frère,
Dans ta bonne et chaude maison
T'a-t-on enchaîné, emmuré?
On a faussé l'œuvre de Dieu,

On l'a couverte de la pourpre,
Achevée par le crucifix.

Non! pas achevé. Lève-toi!
Brille sur nous, éclaire-nous.
Mon frère, déchirons la pourpre,
Pour nous en entourer les pieds,
Allumons notre pipe auxcierges,
Chauffons-nous avec les icones
Et balayons du goupillon
La nouvelle maison, mon frère.

*1860, St.-Pétersbourg
Traduit par Eugène Guillevic*

ЛИКЕРІ

На пам'ять 5 августа 1860 г.
Моя ти любо! мій ти друже!
Не ймуть нам віри без хреста,
Не ймуть нам віри без попа.
Раби, невольники недужі!
Заснули, мов свиня в калюжі,
В своїй неволі! Мій ти друже,
Моя ти любо! Не хрестись,
І не кленись, і не молись
Нікому в світі! Збрешуть люде,
І візантійський Саваоф
Одурить! Не одурить Бог,
Карать і миловать не буде:
Ми не раби Його — ми люде!
Моя ти любо! усміхнись
І вольную святую душу
І руку вольную, мій друже,
Подай мені. То перейти
І Він pomoже нам калюжу,
Поможе й лихо донести
І поховать лихе дебеле
В хатині тихій і веселій.

1860, Стрельна

TO LIKERA

In memory of August 5, 1860
Beloved mine! My sweet, my friend!
Without a cross they won't believe us,
Without a priest they will not leave us
In peace, those grovelling slaves that spend
Their lives asleep in serfdom's puddle
And there like hogs together huddle.
Beloved mine! On them your prayers
And vows waste not, do not lay bare
Your soul to them—whatever mantle
They wear, they lie, and the Byzantine
Sabaoth dupes the pure of heart...
God, God alone will fool us not.
He'll neither punish nor forgive us—
We're not his slaves, we're human beings!...
Come, dear one, smile and give me your
Free hand and heart, and spirit saintly,
And this will help us cross untainted
That smelly puddle and to bear
The woes and griefs that may await us;
Nay, more!—'twill help us hide from care
And evil and our hearts' disquiet
In some small cottage, small and quiet.

1860, Strelina

Translated by Irina Zheleznova

A LIKERIA

En souvenir du 5 Août 1860.
Ma bien-aimée! O mon amie!
Pour nous pas de foi sans la croix,
Pour nous pas de foi sans le pape,
Pour les esclaves impuissants,
Endormis comme des cochons
Dans la mare, dans l'esclavage.
Ma bien-aimée! O mon amie!
Ne te signe pas ni ne jure
Et ne supplie personne au monde.
Sinon les gens te mentiront,
Et le Sabaoth byzantin
Te dupera. Seul le vrai Dieu
Ne ment pas et n'a pas besoin

De punir et de pardonner,
Parce que nous sommes des hommes
Et ne sommes pas des esclaves.
Ma bien-aimée! Que tu souries,
Et que ton âme libre et sainte
Et ta main libre, mon amie,
Tu me les donnes. Lui voudra
Nous aider à franchir la mare,
A supporter tout le malheur,
Oublier dans une chaumière
Joyeuse et calme ce grand mal.

1860, Strelna
Traduit par Eugène Guillevic

І АРХІМЕД, І ГАЛІЛЕЙ

І Архімед, і Галілей
Вина й не бачили. Єлей
Потік у черево чернече!
А ви, святіє предотечі,
По всьому світу розійшлись
І крихту хліба понесли
Царям убогим. Буде бите
Царями сіянее жито!
А люде виростуть. Умруть
Ще незачатіє царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.

1860, С.-Петербург

OLD ARCHIMEDES DRANK NO WINE

Old Archimedes drank no wine
And Galileo lean did dine;
While holy oil from monkish jaw
Went gurgling down the monkish maw.
You, holy harbingers, have gone
Throughout the world and handed on
To the benighted tsars instead
The soiled crust of the Gospel's bread.
The tsars' rye will be trampled down,
And men will come into their own.

New tsars will die still unconceived
And in our land, by faith retrieved,
No foemen shall be brought to birth,
Mothers and sons shall show their worth
And love shall reign throughout the earth.

1860, St. Petersburg
*Translated by C.H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

NI ARCHIMÈDE, NI GALILÉE

Ni Archimède, ni Galilée
Ne connaissaient le vin. Le chrême a coulé
Dans les grosses panses des curés.
Et vous, prophètes sacrés,
Par le monde êtes partis
Porter aux pauvres tsars un petit
Bout de pain. Et sera décimé
Le grain que les tsars ont semé.
Les hommes grandiront. Et mourront alors
Les enfants des tsars, pas nés encor...
Quand la terre renouvelée sera,
Ennemis, suppôts il n'y aura,
Mais en chacun tu verras un frère,
Et les hommes peupleront la terre.

1860, St.-Petersbourg
Traduit par Cazimir Szymanski

МИНУЛИ ЛІТА МОЛОДІЇ

Минули літа молодії,
Холодним вітром од надії
Уже повіяло. Зима!
Сиди один в холодній хаті,
Нема з ким тихо розмовляти,
Ані порадитись. Нема,
Анікогісінько нема!
Сиди ж один, поки надія
Одурить дурня, осміє...
Морозом очі окує,
А думи гордії розвіє,
Як ту сніжину по степу!
Сиди ж один собі в кутку.
Не жди весни — святої долі!

Вона не зійде вже ніколи
Садочок твій позеленить,
Твою надію оновить!
І думу вольную на волю
Не прийде випустить... Сиди
І нічогісінько не жди!..

1860, С.-Петербург

MY YEARS OF YOUTH HAVE PASSED AWAY...

My years of youth have passed away . . .
And from the West, where hope should stay,
I feel a cold and wintry blast!
In your cold dwelling sit at last
With not a soul for conversation
And not a shred of consolation
For which in loneliness to grope!
Sit thus alone until faint hope,
Poor fool, will mock at you once more
And couch your eyes with frost-ice hoar
And scatter all your visions airy
Like snowflakes down the empty prairie. . . .
In your dark corner sit alone
And nevermore for springtime moan!
It will not come again for you
To bless your orchard with its dew
And bless the hopes for which you yearn,
Yes, nevermore will it return
To free your thoughts. Sit, past recall,
And look for naught, for naught at all! . . .

*1860, St. Petersburg
Translated by C. H. Andrusyshen
and Watson Kirkconnell*

LES JEUNES ANNÉES ONT PASSÉ...

Les jeunes années ont passé...
L'espoir souffle en vent froid.
L'hiver!
Rester seul dans une maison froide
Sans avoir à qui doucement parler,
A qui demander conseil,
Sans personne!

Rester seul, jusqu'à ce que l'espoir
Te trompe, imbécile, te raille,
Enchaîne tes yeux de givre
Et disperse les pensées fières
Comme un flocon de neige sur la steppe...
Rester seul, tout seul dans un coin,
Sans attendre le printemps, le destin sacré!
Il ne se lèvera jamais
Pour refleurir ton verger,
Pour renouveler ton espoir.
Il ne viendra pas mettre
Tes pensées libres en liberté...
Rester assis
Sans rien attendre!...

*1860, St.-Petersbourg
Traduit par Myroslava Maslov*

І ДЕНЬ ІДЕ, І НІЧ ІДЕ

І день іде, і ніч іде.
І голову скопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки!

1860, С.-Петербург

DAY COMES AND GOES

Day comes and goes, night comes and goes...
Sinking your head in hands clasped tight,
You wonder why there still comes no
Apostle of wisdom, truth and right.

*1860, St. Petersburg
Translated by Vera Rich*

LE JOUR PASSE ET LA NUIT PASSE

Le jour passe et la nuit passe. Et toi,
La tête entre les mains tu t'étonnes
Que ne vienne pas encor l'apôtre
De la vérité, de la lumière.

*1860, St.-Petersbourg
Traduit par Eugène Guillevic*

ЧИ НЕ ПОКИНУТЬ НАМ, НЕБОГО

Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать,
Та заходиться рипшувать
Вози в далеку дорогу,
На той світ, друже мій, до Бога,
Почимчикуем спочивать.
Втомилися і підтоптались,
І розуму таки набрались,
То й буде з нас! Ходімо спать,
Ходімо в хату спочивать...
Весела хата, щоб ти знала!..

Ой не йдімо, не ходімо,
Рано, друже, рано —
Походимо, посидимо —
На сей світ поглянем...
Поглянемо, моя доле...
Бач, який широкий,
Та високий, та веселий,
Ясний та глибокий...
Походимо ж, моя зоре!
Зійдемо на гору,
Спочинемо, а тим часом
Твої сестри-зорі
Безвічнії попід небом
Попливуть, засяють.
Підождемо ж, моя сестро,
Дружино святая!
Та нескверними устами
Помолимось Богу,
Та й рушимо тихесенько
В далеку дорогу —
Над Летою бездонною
Та каламутною.
Благослови мене, друже,
Славою святою.

А поки те, та се, та оне...
Ходімо просто-навпростець
До Ескулапа на ралець —
Чи не одурить він Харона
І Парку-пряху?.. І тойді,
Поки б химерив мудрий дід,

Творили б, лежачи, епопею,
Парили б скрізь понад землею,
Та все б гекзаметри плели,
Та на горище б однесли
Мишам на снідання. А потім
Співали б прозу, та по нотах,
А не як-небудь... Друже мій,
О мій сопутниче святий!
Поки огонь не захолює,
Ходімо краще до Харона —
Через Лету бездонну
Та каламутну
Перепливе, перенесем
І славу святую —
Молодую, безвічну.
Або цур їй, друже,
І без неї обійдуся —
Та як буду здужать,
То над самим Флегетоном
Або над Стіксом, у раю,
Неначе над Дніпром широким,
В гаю — предвічному гаю,
Поставлю хаточку, садочок
Кругом хатини насажу,
Прилинеш ти у холодочок,
Тебе, мов кралою, посажу.
Дніпро, Україну згадаєм,
Веселі селища в гаях,
Могили-гори на степах —
І веселенько заспіваєм...

14-26 лютого 1861, С.-Петербург

SURELY THE TIME HAS COME

Surely the time has come, my friend,
Poor neighbour of mine, now to end
Our versifying of useless verse,
And instead, our waggon-hearse
For that last long ride prepare—
To that world, friend, to God repair:
To that rest be our own waggoners.
With age we're worn, with labour tired,
A little wisdom we've acquired,
Let it suffice! Now sleep will do,

Let's to our home return and rest...

A happy home, if you but knew!...

Oh let's not go, no, let us stay,
It's too early, friend, too early;
Let us walk, let's sit and talk—
And at this world's wonder gaze.
Oh let us wonder still, my fate...
See how vast and wide it is,
How high it soars, how glad it is,
How clear and oh, how deep it is....
We'll walk together still, my star!
We'll climb up that high mountain far —
Take our rest, and by that time
Your sister-stars will high have climbed,
Those ageless ones, and through the skies
Will glide with shining eyes...
Oh, wait a little, sister, wait,
Holy wife of mine and mate!
Then we, with lips unsullied,
Our prayers to God will make,
Then quietly, unhurried,
That last long ride we'll take...
Over Lethe's turbid waters
Black and bottomless
With your sacred glory
Bless me, dear friend, bless!...

February 14-26, 1861, St. Petersburg

Translated by Herbert Marshall

N'EST-IL PAS TEMPS, MON AMIE...

N'est-il pas temps, mon amie,
Pas temps, ma pauvre voisine,
De cesser enfin d'écrire
Des poèmes inutiles,
De nous mettre à préparer
Les voitures pour le long
Voyage vers l'autre monde
Où nous reposer chez Dieu?
Fatigués, vieillis nous sommes
Et devenus raisonnables.
C'en est bien assez pour nous,
Allons maintenant dormir,
Allons donc nous reposer

À la maison maintenant...
 Et que la maison est gaie,
 Sûrement que tu le sais!
 N'y allons pas encore,
 Restons, ô mon amie;
 Il est encore tôt,
 Marchons, asseyons-nous,
 Et regardons le monde,
 Amie, regardons-le.
 Voyons comme il est large,
 Comme il est haut et gai,
 Comme il est clair, profond.
 Marchons donc, mon étoile,
 Montons dans la montagne,
 Reposons-nous là-haut
 Et, pendant ce temps-là,
 Les étoiles, tes sœurs,
 Tes sœurs qui n'ont pas d'âge,
 Vogueront, brilleront.
 Donc ma sœur attendons,
 Donc attendons un peu,
 Épouse vénérée,
 Et par nos bouches pures
 Ensemble prions Dieu
 Et puis nous partirons
 Au loin tout doucement
 Par la route qui passe
 À travers le Léthé,
 Ce lieu sombre et sans fond.
 Bénis-moi, mon amie,
 Pour que ma juste gloire
 Je la tienne de toi...
 En attendant ce jour-là,
 Allons simplement tout droit,
 Rendons-nous chez Esculape,
 Et demandons-lui s'il peut
 Tromper Charon et les Parques.
 Et si le vieillard alors
 Commencerait à rêvasser
 Nous composerions couchés
 Une copieuse épopée.
 Loin au-dessus de la terre
 Ensemble nous planerions.
 Quand nous aurions amassé

Suffisamment d'hexamètres,
On les mettrait au grenier
Pour que les souris les mangent.
Après nous pourrions reprendre
La prose bien ordonnée,
Amie, ma digne compagne.
Mais non! avant que la flamme
Pour de bon ne soit éteinte,
Allons plutôt chez Charon,
Par l'obscur Léthé sans fond,
Et nous le traverserons,
Portant avec nous la gloire,
La juste, l'honnête gloire,
La gloire jeune, éternelle —
Ou bien je m'en passerai.
Si m'en est donnée la force,
Au-dessus du Phlégéthon,
Au-dessus même du Styx,
Là-haut dans le Paradis,
Comme au-dessus du grand Dniepr,
Je vais faire une chaumière
Et planter un jardinet
Tout autour de la chaumière;
Dans la fraîcheur tu viendras,
Ma belle, tu t'assoiras.
Nous nous souviendrons du Dniepr,
De l'Ukraine, des villages
Tout joyeux parmi les bois
Et des tombes dans les steppes.
Et de joie tout pénétrés
Ensemble nous chanterons.

14-26 Février 1861, St.-Petersbourg
Traduit par Eugène Guillevic

NOTES

Page

- 33 **Mighty Dnieper.** The Dnieper River (Dnipro in Ukrainian) flows south through central Ukraine to the Black Sea. It divides Ukraine into Right bank (Western) and Left bank (Eastern) Ukraine. Shevchenko loved the river and at his request he was buried beside the river in Kaniv. This poem has been set to music.
- 34 **River to the Blue Sea Flows.** The English word Cossack is based on the Ukrainian word *kozak*. The Ukrainian Cossacks appear in history in 1492. They were heroes to Ukrainians because they defended them against the Turks, Tatars, Poles and Russians. Their fortress capital was located on Dnipro islands but in 1775 it was destroyed by Russian Tsarina Catherine II (the Great) ending, to a large extent, Ukraine's Cossack history. Shevchenko was positive about the Cossacks and included them in many of his poems.
- 37 **Black eyebrows (chorni brovy)** symbolized Ukrainian female beauty
- 42 **Kobza** is a string instrument which gives us the Ukrainian word *Kobzar* meaning minstrel. The *kobza* developed into the *bandura*, the national musical instrument of Ukraine today. The word Muscovites comes from the city of Moscow founded 1147 and was the name of the Russian people until 1720 when Tsar Peter 1st changed Muscovy to the Russian Empire. Lyman is the estuary of the Dnipro River at the Black Sea. Uniates are former Ukrainian Orthodox Christians who accepted the Pope as the head of their church in 1596. Severyn Nalyvaiko (1560-1597) was a Cossack leader who fought against the Turks, Crimean Tatars and Poles. Pavlo Pavlyuk was a Zaporozhian Cossack leader of revolts against Poland in 1635-37. Hetman Taras Tryasylo was a Cossack leader who defeated the Polish armies in 1630. Stanislaw Koniecpolski was a Polish leader.
- 43 **The Hetmanate** is the Cossack Ukraine state established by Hetman Bohdan Khmelnytsky in 1648. This is a modern term which did not appear on 17th century maps which had "Ukraine Land of the Cossacks."
- 55 **Tchumak (Chumak)** Ukrainian traders in wagons who delivered salt and fish from the 17th to 19th centuries.
- 58 **Ptashka** – bird.
- 58 **Zilie** A kind of wine or drink. Yevshan Zillia.
- 60 **Ivan Pidkova.** A Cossack Otaman successfully led a Zaporozhian Cossack army into Turkish Moldavia in 1577. Zaporozhian Cossacks,

from *za porohy* meaning “beyond the rapids” of the Dnipro white water. Zaporozhe on 17th century maps was a large territory north of the Crimean Tatar Khanate. *Cerements*: *cerecloth* or shroud for wrapping the dead.

- 63 Sinope (Sinop today in Turkey). Port on the Black Sea in the middle of the southern coast raided by the Ukrainian Cossacks.
- 83 Skutari. Today Uskudar district in Asian Istanbul, Turkey, which was raided by the Zaporozhian Cossacks in the 17th century. Roxelana's daughter Princess Mihrimah built a mosque there in 1543 which still survives today. Bosphorus strait connecting the Black Sea with Marmara and the Mediterranean.
- 83 Janissary: Christian boys who were molded into Muslim Ottoman Turkish warriors. Hamaleia A fictitious Cossack leader who attacked Ottoman Turkey and Istanbul in a poem created by Shevchenko.
- 92, 101 Bohdan. Refers to Hetman Bohdan Khmelnytsky who won independence from Poland in 1648 but was ‘Foolish’ to sign the Pereyaslav Alliance in 1654 which allowed Russia to dominate Ukraine. Muscovite was the common name of the Russians then in Ukraine.
- 102 Zenobius. The middle name of Khmelnytsky. Alexey Russian Tsar. Shevchenko predicts independence for Ukraine. He says “A new Ukraine” will “greet sweet Freedom's dawn.”
- 129 Jan Kollar (a Slovak poet), Pavel Safarik (Czech author) and Hanka a Slavic writer.
- 160 Kirghiz. The local population in the area of Shevchenko's exile.
- 219 Lethe. In Greek mythology a river in the Hades underworld whose water when drunk creates forgetfulness.

Monument on the grave of Taras Shevchenko
in Kaniv, erected 1939. Nearby is the Shevchenko Museum.
It was Shevchenko's wish in *Zapovit* that he be buried near the
Dnipro (Dnieper) River in the heart of Ukraine, His grave has become a Ukrainian
Mecca visited by millions of Ukrainians and others.

SHEVCHENKO BIBLIOGRAPHY

This bibliography includes titles which are Canadian Shevchenkiana, the source of translations, and others. For a fuller bibliography see the Shevchenko Bibliography on the Museum internet site www.infoukes.com/shevchenkomuseum

Andrienko, L. Shevchenko Museum House in Kiev, *Forum*, Scranton - Toronto, no. 38, Winter 1978, p. 15-19, illus.

Andrusyshyn, C.H. & Watson Kirkconnell. *The Poetical Works of Taras Shevchenko. The Kobzar*. Toronto: Published for the Ukrainian Canadian Committee by the University of Toronto Press, 1964. 563 p.

Andrusyshyn, Constantine H. *Ukrainian Literature and its Guiding Light Shevchenko*. Winnipeg: Ukrainian National Youth Federation of Canada, 1949. 32 p. port.

Centennial of Taras Shevchenko 1861-1961. Winnipeg: Ukrainian Canadian Committee, 1961. 32 p.

Collected Papers From the Conferences of the Shevchenko Scientific Society in Canada. Toronto: Shevchenko Scientific Society in Canada, 1962. 123 p. Includes: The Political Significance of Taras Shevchenko, by Prof. George W. Simpson, p. 112-122.

Čyževs'kyj, Dmytro. *A History of Ukrainian Literature*. Littleton, Col.: Ukrainian Academic Press, 1975. Has an extensive analysis of Shevchenko's poetry and language.

Doroshenko, D. *Taras Shevchenko: The National Poet of Ukraine*. Introduction by Geo. W. Simpson. Winnipeg: Ukrainian Publishing Co. of Canada, Publishers of *Ukrainian Voice*, 1936. 58 p. port.

Franco, Ivan. Taras Shevchenko. A Biographical Sketch of the Great Ukrainian Poet. *Forum*, Scranton-Toronto, no. 38, Winter 1978. P. 4-14 illus., ports.

Gregorovich, Andrew. *The Life of a Poet: A Tribute to Shevchenko*. O'Keefe Centre, Oct. 11, 1964. Toronto: UNYF, 1964. 38 p.

Gregorovich, Andrew. *Shevchenko: Poet and Artist of Ukraine*. A Selection of Articles for the 175th Anniversary of his Birth. Scranton-Toronto: Ukrainian Fraternal Association, 1989. 83 p. illus. Includes 19 articles.

Gregorovich, Andrew. Editor's Odyssey: Celebration of the 175th Anniversary of Taras Shevchenko [1989] *Forum* no. 79 (1989), nos. 80 & 81.

- Gregorovich, Andrew. *Taras Shevchenko: Celebration of birth in Ukraine* [2004] *Forum* no. 111, 2006, p. 20-24, illus.
- Gregorovich, Andrew. Shevchenko House Museum: 80th Anniversary, *Forum* no. 115, Fall 2008, p. 23-25, 12 photos.
- Gregorovich, Andrew. Shevchenko and the Jews. In 1858 Ukrainian Poet Taras Shevchenko Protested in Defense of the Jews. *Forum*, Scranton-Toronto, no. 116, Spring 2009, p. 32-33, facsim. illus.
- Keywan, Ivan. *Taras Shevchenko: The Artist*. Edited by S. Hordynsky. Winnipeg: Ukrainian Canadian Committee, 1964. 84 p. plus plates. Ukrainian text with English summaries.
- Khomenko, B.V. ed. *Taras Shevchenko: Zapovit Movamy Narodiv Svit*. Kyiv: Naukova Dumka, 1989. 246 p. Includes translations into 147 world languages of the poem *Zapovit*.
- Krawchuk, Peter. *Shevchenko in Canada*. Toronto: Ukrainian Canadian, 1961. 79 p. illus. Translated by Mary Skrypnyk.
- Lindal, Walter J. *Taras Shevchenko: His Message to Humanity*. Winnipeg: Ukrainian Free Academy of Sciences, 1964. 14 p.
- Livesay, Florence Randal, translator. *Songs of Ukraina With Ruthenian Poems*. London, Paris & Toronto: J.M. Dent & New York: E.P. Dutton, 1916. 175 p. Includes 4 Shevchenko poems.
- Luckyj, George. *Between Gogol and Shevchenko*. Polarity in the Literary Ukraine: 1798-1847. München: Wilhelm Fink Verlag, 1971. 211 p. (Harvard Series in Ukrainian Studies. vol. 8)
- Luckyj, George. *Shevchenko and the Critics 1861-1980*. Translated by Dolly Ferguson and Sophia Yurkevich. Introduction by Bohdan Rubchak. Toronto: Published in association with the Canadian Institute of Ukrainian Studies by University of Toronto Press, 1980. xi 522 p.
- Luckyj, George. *Shevchenko's Unforgotten Journey*. Toronto: Canadian Scholars' Press, 1996. 119 p. illus.
- Matthews William K. *Taras Shevchenko: The Man and the Symbol*. 2nd ed. Winnipeg: Ukrainian Free Academy of Sciences, 1961. 24 p. First published in London, UK.
- Mijakovs'kyj, Volodymyr & George Y. Shevelov eds. *Taras Shevchenko 1814-1861: A Symposium*. 'S-Gravenhage: Mouton, 1962. 302 p. Includes Canadian Valerian Revutsky.
- National Shevchenko Festival. Ukrainian Song, Music, Dance*. July 1, 1961, Varsity Arena, Toronto Contents: First Monument and Museum in Canada, by Peter Prokop. Taras Shevchenko: Bard of Ukraine, by John

Weir. *The Shevchenko Heritage in Canada*, by Peter Krawchuk. *What Shevchenko Means to Me*, by H. Polowy. *Shevchenko's Influence on Music*, by Eugene A. Dolny. *The Bard's Village Has Changed*, by Mary Skrypnyk. *Selected Poems of Taras Shevchenko* [Translated by John Weir]

Panchuk, John. *Shevchenko's Testament: Annotated Commentaries*. Jersey City & New York: Svoboda Press, 1965. 146 p. Includes a list of 20 English translations including 6 Canadian.

Polowy, Hannah. *Little Taras: The Story of Taras Shevchenko's Boyhood*. Toronto: Ukrainian Canadian, 1961. 111 p. illus. A children's story.

Polowy, Hannah & Mitch Sago. *The World is My Village. A Story of the Great Kobzar Taras H. Shevchenko*. Toronto: Progress Books, 1964. 197 p.

Prokop, Lari. *Taras Hryhorovich Shevchenko. A Short Biography of the Bard of Ukraine*. Toronto: Taras Shevchenko Museum, 1998. 4 p.

Prokop, Lari. *The Childhood of Taras Shevchenko*. Toronto: Taras Shevchenko Museum, 1997. 4 p.

Prokop, Lari. *Taras Shevchenko in Saint Petersburg*. Toronto: Taras Shevchenko Museum, 1998. 4 p.

Rudnyckyj, Jaroslav B. *Shevchenkiana in the West*. The Leipzig Edition of Shevchenko, 1859. Winnipeg: Ukrainian Free Academy of Sciences, 1959. 80 p.

Rylsky, Maxim & A. Deutsch. *Taras Shevchenko*. Kiev: Progress Publishers [1961?]

Shabliovsky, Yevhen. *The Humanism of Shevchenko and Our Time*. Translated by Canadians Mary Skrypnyk with participation of Petro Krawchuk. Kiev: Naukova Dumka, 1971. 326 p. illus. ports.

Shakespeare, William. *The Sonnets*. London 1974.

Shevchenko, Taras. *The Kobzar of the Ukraine: Being Select Poems of Taras Shevchenko Done Into English Verse with Biographical Fragments*. Translated by Alexander Jardine Hunter. Teulon-Winnipeg, Manitoba 1922. 144 p. illus. Translations of 22 poems with the assistance of John Bodrug and S. Bychinsky.

Shevchenko, Taras. *The Kobzar of Ukraine*. Translated by Alexander Jardine Hunter. Edited by J.B. Rudnyckyj. New York: Ukrainian Publishing Co.: Howerla, 1961. 144 p. illus.

Shevchenko, Taras. *Katerina*, by Taras Shevchenko. Translator: John Weir. Toronto 1960. 20 p.

- Shevchenko, Taras. *Katerina: A Poem*. Translated from the Ukrainian by John Weir. Kiev: Dnipro Publishers, 1972. 63 p. Canadian translator.
- Shevchenko, Taras. *Zapovit Movamy Narodiv Svit*. Kyiv: Naukova Dumka, 1989. 246 p. Translations of *Zapovit* (Testament) in 147 languages of the world.
- Shevchenko, Taras. *Poezii, Poems . . .* München: Molode Zhyttia, 1961. 115 p. ports. Illus.
- Shevchenko, Taras. Preface to an Unpublished Edition of Kobzar. In: *Towards an Intellectual History of Ukraine*, Edited by Ralph Lindheim & George Luckyj, Toronto: University of Toronto Press, 1996, p.101-104.
- Shevchenko, Taras. *Katerina*. Translated by Mary Skrypnyk. Toronto: Taras Shevchenko Museum, 2005. 20 p.
- Slavutych, Yar. *Greatness of Taras Shevchenko*. Edmonton: Slavuta Publishers, 1961. 11 p.
- Vladych, L.V. *Autoportrety Tarasa Shevchenko*. Kyiv: Mystetstvo, 1973. 78 p.
- Weir, John. *Bard of Ukraine: An Introduction to the Life and Works of Taras Shevchenko*. Toronto: National Jubilee Committee of the Association of United Ukrainian Canadians, 1951. 64 p. illus.
- Weir, John. Translator. *Katerina: A Poem by Taras Shevchenko* Kiev: Dnipro Publishers, 1972. 63 p.
- Weir, John. Translator. *Taras Shevchenko Selections: Poetry and Prose*. Kiev: Dnipro Publishers, 1988. 338 p. Editor: V.S. Ruzhytsky
- Weir, John. Editor. *Taras Shevchenko Selected Work: Poetry and Prose*. With Reproductions of Paintings by T. Shevchenko. Compiled by the Ukrainian Shevchenko Jubilee Committee. Edited by John Weir. Moscow: Progress Publishers, 1961. 468 p. illus. ports. Canadian editor.
- Yuzyk, Senator Paul. Taras Shevchenko; Poet, Prophet and Leader. In his: *For a Better Canada*. Toronto: Ukrainian National Association, 1973, P. 279-286.
- Zaitsev, Pavlo. *Taras Shevchenko: A Life*. Edited, abridged and translated with an introduction by George S.N. Luckyj. Toronto: Published for the Shevchenko Scientific Society by University of Toronto Press, 1988. xi, 284 p. illus. This is the major biography in English.
- Zorivchak, Roksoliana. In the English Speaking Domain. In: *Shevchenko and the World*, Editor: Vasyl Borodin. Kiev: Ukraina Society, 1988. P. 38-51. Includes eight concise biographies of Canadian translators of Shevchenko: Florence Livesay, A.J. Hunter, Honore Ewach, John Weir,

Mary Skrypnyk, Prof. Watson Kirkconnell, Constantine H. Andrusyshyn, and Peter Krawchuk.

Zorivchak, Roksoliana. Honcharenko: First Translator of Shevchenko into English. *Forum* no. 94, Spring, 1996, p. 15-17. port. Includes facsimile of a brief article in the *Alaska Herald* from March 1, 1868. "Curious Ideas of the Poet Taras Shavchenko." p. 17.

FRENCH BOOKS

The four following titles contributed to this book.

Rilsky, Maxime & Alexandre Deitch. *Tarass Chevtchenko*. Paris: Editions Pierre Seghers, 1964. 180 p. (Poetes d'aujourd'hui, 110)

Shevchenko Taras. *Tarass Chevtchenko: Oeuvres Choisies de Reproductions de Dessins de Croquis, D'Ebauches de Compositions D'Eaux Fortes et de Tableaux de Tarass Chevtchenko*. Kiev: Editions Dnipro, 1978. 317 + p. illus. Bilingual text: Ukrainian and French

Shevchenko, Taras. *Taras Chevtchenko (1814-1861) Études et traductions françaises*. Paris: Societe Scientifique Ševčenko, 2004. 142 p.

Uhryn, Kalena & Arkady Joukovsky. *Taras Chevtchenko 1814-1861. Sa Vie et Son Oeuvre*. Paris: P.I.U.F., 1964. 125 p. "Comité Comm moratif du cent Cinquantenaire de Taras Chevtchenko en France. *Bulletin Franco-Ukrainien*."

ACKNOWLEDGMENT

Publication of this book was made possible by the financial contribution of the individuals and organizations listed below.

INDIVIDUALS

Antoniw, Lucy, Edmonton

Babiy, Alex & Clara, Welland (In memory of Vera & Wasyl Hunka, Seklita & John Babiy, William Babiy, Manya Bosnich & Walter Hunka)

Bilecki, William & Joan Kowalewich, Burnaby

Borusiewich, Vera & George, Toronto

Dobrowolsky, Bernardine & Jerry, Toronto

Garrett, Diane & Russell, Guelph

Gregorovich, John, Mount Forest, Ont.

Harasym, William & Marie, Toronto

Hrynchyshyn, Helen, Vancouver

Ivanochko, Robert & Elizabeth, Regina

Kisilevich, Borden, Edmonton

Kostaniuk, Constantine (Kosty), Winnipeg

Kuyek, Donald P., Sudbury

Malnychuk, William & Ann, Mississauga

McCoy, Tatyana, Belleville

Moysiuk, Audrey, Vancouver

Nelipa, Ludmyla, Niagara-on-the-Lake

Nykolyshyn, Lucy, St Andrews

Ostermann, Carmen & Hubert, Winnipeg

Petryschuk, Walter & Mary, Sarnia

Plawiuk, Eugene, Edmonton

Pogorelov, Lyudmyla & Evgen, Toronto

Savaryn, Peter, Edmonton

Sedun, Leonard B. Arch, OAA, MRAIC

Semanowich, Mary, Winnipeg
Seychuk, Robert, Ottawa
Shatulsky, Myron & Olga, Winnipeg
Slusarchuk, William & Mary, Nanaimo
Stewart, Mark & Nancy (In memory of Stanley & Rose Dobrowsky)
Tymchak, Teenie, North Gower
Ukas, Michael & Catherine, Toronto
Voytovich, Marta & Laurie Gauper, Madison WI USA (In memory of
Olena Wityk Wojtowycz
Wasylenky, Rudy & Mary, Burlington
Uhryn, Shirley & William, Edmonton (In memory of Mary Shewchiw
Bayers & William Bayers)
Yakimovich, Robert & Donna & Yakimovich family, Almonte

ORGANIZATIONS

Basilin Press
Branch 321, AUUC Thunder Bay Group
Calgary Branch, Association of United Ukrainian Canadians
Club 626 Seniors, Toronto
League of Ukrainian Canadians, Toronto
National Shevchenko Musical Ensemble Guild of Canada, Toronto
Olzhych Foundation in Canada, Toronto
Ottawa Branch, Association of United Ukrainian Canadians
Regina Branch, Association of United Ukrainian Canadians
Ukrainian Senior Citizens, Toronto
Ukrainian Women's Organization of Canada, Hamilton
Ukrainian Women's Organization of Canada, Toronto Branch
Vegreville Natural Health Centre

See also Major Donors page 6.

TARAS SHEVCHENKO MUSEUM

■ The Taras Shevchenko Museum in Toronto was founded in June 1952 in Oakville, Ontario. It is unique as the only Shevchenko Museum on the American continents.

Taras Shevchenko Museum Executive & Board 2013-14

EXECUTIVE

PRESIDENT

Andrew Gregorovich, Toronto

VICE-PRESIDENT

Bill Harasym, Toronto

TREASURER

Nancy Stewart, Toronto

SECRETARY

Bernardine Dobrowolsky

BOARD REC MEMBER

George Borusiewich, Toronto

MUSEUM DIRECTOR

Lyudmyla Pogoryelova, Toronto

BOARD

Clara Babi, Welland

Larry Kleparchuk, Vancouver

Oryst Sawchuk, Sudbury

Robert Seychuk, Ottawa

Debra Skrabek, Calgary

Steve Smoly, Regina

Lili Sterns, Winnipeg

Shirley Uhryn, Edmonton

Taras Shevchenko portrait by Vasyl Kassian,
1961.

"I am pleased to add my voice to those honoring the great Ukrainian poet Taras Shevchenko. We honor him for his rich contribution to the culture not only of Ukraine, which he loved so well and described so eloquently, but of the world. His work is a noble part of our historical heritage."

President John F. Kennedy
United States of America
1961

"A century has passed since the death of Taras Shevchenko, the great Ukrainian poet, and it is most fitting that a monument in his honor is to be erected on the grounds of the Manitoba Legislature. As a poet he not only enriched the literature of his people but inspired them with new hope for freedom. What he sought for them he sought no less for the oppressed everywhere in the world."

John G. Diefenbaker
Prime Minister of Canada
1961

"He was a peasant's son and became a prince in the realm of the spirit. He was a serf and became a great force in the community of human culture. He was simply a man and discovered a newer and freer order for professors and scholars. He suffered ten years from Russian militarism, but has done more for the freedom of Russia than ten victorious armies."

Ivan Franko
May 12, 1914